

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEKSTİL TASARIM ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIM SANAT DALI

**TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİNİN
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE ETKİLEŞİMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Berrak Göksu EREN

İstanbul, 2025

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEKSTİL TASARIM ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIM SANAT DALI

**TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİNİN
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE ETKİLEŞİMİ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Berrak Göksu EREN

Öğrenci No
2220058004

ORCID ID
0009-0007-9793-9637

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Burcu AY

İstanbul, 2025

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Tekstil Ve Moda Tasarım Müzelerinin Sürdürülebilirlikle Etkileşimi**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 20/06/2025

Berrak Göksu EREN

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

20/06/2025

Enstitümüz *Tekstil Tasarım* Anasanat Dalı *Tekstil ve Moda Tasarımı* Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden **2220058004** numaralı **Berrak Göksu EREN**'in "İstanbul Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "*Türkiye'de Hazır Giyim Sektöründe Tüketim Öncesi Atıkların Sürdürülebilir Tasarım Yöntemleri ile Değerlendirilmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 27/05/2025 tarih ve 2025/23 sayılı toplantısında seçilen ve On-line toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince Zoom programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "**OYÇOKLUĞU**" ile "**KABUL**" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Bu*** AY***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Al*** ÇI***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)
(RET)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Se*** Ha*** TÜ***
(İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Berrak Göksu EREN
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Burcu AY
Derecesi ve Tarihi : Yüksek Lisans (Tezli), 2025
Alanı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Anahtar Kelimeler : Moda Müzeleri, Sürdürülebilirlik, Moda Tasarımı, Geri Dönüşüm, Kültürel Miras

ÖZ

TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE ETKİLEŞİMİ

Bu tez, moda ve tekstil müzelerinin sürdürülebilirlik ile kurduğu ilişkiyi incelemektedir. Moda endüstrisinin çevresel ve sosyal etkileri, hızlı moda anlayışıyla birlikte ciddi sorunlara yol açmakta; bu durum, sürdürülebilirliği hem üretim hem de sunum süreçlerinde öncelikli hale getirmektedir. Moda müzeleri ise sadece geçmiş sergileyen kurumlar değil, aynı zamanda sürdürülebilir moda anlayışının yaygınlaşmasında aktif rol oynayan kültürel platformlardır.

Tezde, müzelerin koleksiyon politikaları, sergileme yöntemleri, dijitalleşme süreçleri ve eğitsel rolleri üzerinden sürdürülebilirliğe nasıl katkı sağladıkları ele alınmıştır. Alexander McQueen, Christian Dior ve Gabrielle Chanel'e ait retrospektif sergiler vaka çalışması olarak değerlendirilmiş, bu sergilerin küratöryel ve teknolojik yaklaşımları analiz edilmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüş ve moda müzelerinin geleceğe yönelik dönüştürücü gücü vurgulanmıştır.

Name and Surname : Berrak Göksu EREN
Supervisor : Asst. Prof. Dr. Burcu AY
Degree and Date : Master's (Thesis), 2025
Major : Textile and Fashion Design
Keywords : Fashion Museums, Sustainability, Fashion Design, Recycling,
Cultural Heritage

ABSTRACT

THE INTERACTION OF TEXTILE AND FASHION DESIGN MUSEUMS WITH SUSTAINABILITY

This thesis examines the relationship between fashion and textile museums and the concept of sustainability. As the fashion industry increasingly faces environmental and social challenges—particularly due to fast fashion—sustainability has become a priority not only in production but also in presentation methods. Fashion museums are no longer just institutions that display the past, but also active cultural platforms that promote sustainable fashion practices.

The study explores how museums contribute to sustainability through their collection policies, exhibition methods, digital practices, and educational roles. Retrospective exhibitions of designers such as Alexander McQueen, Christian Dior, and Gabrielle Chanel are analyzed as case studies, focusing on their curatorial strategies and use of technology. Based on qualitative research methods, the thesis emphasizes the transformative role of fashion museums in shaping a sustainable future.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

ŞEKİLLER LİSTESİv

SÖZLÜK..... ix

GİRİŞ1

1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

1.1. Sürdürülebilirliğin Tanımı 3

1.2. Sürdürülebilir Moda Tanımı..... 4

1.3. Modayla Sürdürülebilirlik 4

1.3.1. Örnekler..... 5

1.4. Sürdürülebilir Malzemeler 7

1.4.1. Örnekler..... 8

1.5. Moda Da Hızlı Tüketimin Sonuçları 9

1.5.1. Çevresel Etkiler..... 9

1.5.2. Sosyal ve Etik Sorunlar 10

1.5.3. Tüketim Kültürü ve Psikolojik Etkiler 10

1.5.4. Alternatifler ve Çözüm Önerileri 10

1.6. Moda Da Geri Dönüşüm / Tekrar Kullanım11

1.7. Moda Tasarımcısının Rolü 12

2. TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİ

2.1. Moda Müzelerinin Tarihçesi 13

2.2. Moda Müzelerinin Ortaya Çıkışı ve İlk Moda Müzeleri 13

2.3. Kültürel ve Toplumsal Dinamikler 17

2.4. Moda Müzelerinde Koleksiyon ve Sergi Politikaları..... 17

2.4.1. Koleksiyon Politikaları 17

2.4.2. Sergi Politikaları 18

2.5. Kapsamlı Retrospektifler 19

2.5.1. Alexander McQueen 19

2.5.1.1. Savage Beauty (The Met, 2011)..... 19

2.5.1.2. Plato’s Atlantis	19
2.5.1.3. Voss	25
2.5.1.4. Highland Rape.....	29
2.5.2. Christian Dior – Designer of Dreams.....	33
2.5.3. Gabrielle Chanel– Fashion Manifesto.....	35
2.5.4. ‘Balenciaga by Demna’ (Paris,2025)	37
2.5.5. Rick Owens, Temple of Love (Paris, Palais Galliera)	40
2.6. Dijital ve İnteraktif Sergiler.....	46
2.6.1. Dijital Teknolojinin Moda Tarihi Üzerindeki Etkisi.....	47
2.7. Geçmişte ve Günümüzde Moda Müzelerinde Öne Çıkan Koleksiyonlar....	47
2.7.1. Tarihsel Giysiler.....	47
2.7.2. Modern ve Çağdaş Moda	48
2.7.3. Kültürel ve Etnik Koleksiyonlar	49
2.7.3.1. Africa Fashion	50
2.7.3.2. Weaving Cultures	51
2.7.3.3. Kimono, Kyoto to Catwalk	52
2.7.3.4. Baroque and Beyond, Royal European Dress	53
2.7.3.5. Headdresses from Around the World	54
2.7.3.6. Dice Kayek ve Rachid Koraïchi – “Bustier d’Amour”	55
2.8. Moda Müzelerinde Yer Alan Tasarımcılar ve Moda Akımları	56
2.8.1. Tasarımcılar.....	56
2.8.2. Moda Akımları.....	58
2.9. Moda Müzeleri ve Kültürel Miras.....	61
2.10. Moda Müzeleri ve Kültürel Mirasın Temsili.....	62
2.10.1. Kültürel Kimlik ve Bellek	62
2.10.2. Yerel ve Geleneksel Kostümler ile Çağdaş Moda Tasarımları Arasındaki İlişki	65
2.11. Moda Müzeleri, Müze Bilim Kuramları ve Pratikleri.....	66
2.11.1. Koleksiyon Yönetimi ve Koruma Kuramı	66
2.11.2. Sergi Tasarımı ve Küratörlük Kuramı.....	67
2.11.3. Dijital Teknolojiler ve Sanal Sergiler / Etkileşimli Müze Yaklaşımı	67
2.11.4. Moda Müzelerinde Kullanılan Sergileme Yöntemleri.....	67

2.11.5. Müze Biliminin Temel Kuramları.....	69
2.12. Moda Müzeleri ile Diğer Sanat ve Tarih Müzeleri Arasındaki Farklar	69
2.12.1. Moda Müzelerinin Özellikleri.....	70
2.12.2. Sanat ve Tarih Müzelerinin Özellikleri.....	70
2.12.3. Moda Müzeleri ve Diğer Müzeler Arasındaki Temel Farklar	70
2.13. Moda Müzelerinde Sergi Tasarımı.....	72
2.14. Moda Müzelerinde Küratörlük	74
2.15. Farklı Temalar Etrafında Sergi Planlama	74
2.16. Dijital Teknolojiler ve İnteraktif Sergiler	76
2.16.1. Dijital Teknolojilerin Rolü	76
2.16.2. Ziyaretçi Deneyimine Etkisi	77
2.17. Teknoloji ve Moda Müzeleri	78
2.17.1. Moda Müzelerinde Teknoloji Kullanımı	78
2.17.2. İnteraktif Sergiler	79
2.17.3. Ziyaretçi Deneyimi Üzerindeki Etkileri.....	80
2.18. Moda Müzelerinde Dijital Teknolojiler	80
2.19. Moda Müzelerinde İnteraktif Sergiler.....	82
2.20. Moda Müzeleri ve Eğitim.....	83
2.21. Moda Müzelerinin Eğitsel Rollerı	83
2.22. Eğitim Programları ve Toplumsal Bilinçlendirme.....	83
2.23. Atölyeler ve Halka Açık Etkinliklerin Organizasyonu	84
2.24. Moda ve Sanat Tarihi Eğitimi.....	84
2.25. Moda Müzelerinin Moda Tarihi Eğitimine Katkıları.....	84
2.26. Sanat Tarihi Eğitimi ve Moda Müzeleri	86
2.27. Eğitim Programları ve Atölyeler	86
2.28. Moda Müzeleri ve Ekonomi.....	87
2.29. Moda Endüstrisi ile Moda Müzeleri Arasındaki İlişki.....	89
2.30. Sponsorluklar, Moda Müzeleri için Finansal Sürdürülebilirliğin Temel Taşı	89
2.31. Moda Müzeleri ve Moda Endüstrisinde İş Birlikleri	90
2.32. Müze Mağazaları ve Ekonomik Sürdürülebilirlik	90
2.33. Turizm ve Moda Müzeleri.....	91

2.34. Moda Müzelerinin Turizm Sektörüne Katkısı	92
2.35. Moda Müzelerinin Turistik Cazibe Merkezleri Olarak Konumlandırılması	93
2.36. Moda Müzelerinin Diğer Müze Türleriyle Karşılaştırılması	95
2.37. Türkiye’deki Moda Müze/ Sergileri.....	97
2.38. Türkiye’deki Başlıca Moda Müzeleri	98
2.38.1. Sadberk Hanım Müzesi	98
2.38.2. Vakko Moda Merkezi ve Vakko Moda Müzesi.....	103
2.38.3. İzmir Etnografya Müzesi.....	104
2.38.4. Topkapı Sarayı, Tekstil Koleksiyonu.....	105
2.39. Türkiye’deki Moda Sergileri	108
2.39.1. İstanbul Fashion Week.....	108
2.39.2. Pera Müzesi, Osmanlı’dan Günümüze Moda	109
2.39.3. Beymen’in 50. Yılı, ‘Golden Opulence’	109
2.40. Moda Müzeleri ve Sergilerinin Moda Tasarımına Katkıları.....	116
3. TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE ETKİLEŞİMİ	
3.1. Moda Müzelerinde Güncel Eğilimler	118
3.2. Moda Müzelerinin Sürdürülebilir Moda Hareketine Katkısı	118
3.2.1. Sürdürülebilir Moda Temalı Sergiler	118
3.2.2. Eğitim Programları.....	120
3.3. Sürdürülebilir Temalı Sergi ve Projeler	121
3.4. Moda Müzeleri ve Örnek İncelemeler	122
3.5. Dijitalleşme ve Moda Müzelerinin Geleceği.....	125
3.6. Sürdürülebilirlik ve Moda Müzeleri	126
3.7. Moda Müzelerinin Geleceğe Yönelik Stratejileri.....	126
SONUÇ	127
KAYNAKÇA	129

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Balenciaga / Mantar Kaban (Fall/Winter'22).....	5
Şekil 2. G-Star Raw Şema	6
Şekil 3. Stella McCartney'in Sonbahar/Kış 2017 Reklam Kampanyası	7
Şekil 4. Victoria ve Albert Müzesi'nde "Africa Fashion" Sergisi (Alem Dergisi)...	13
Şekil 5. The Costume Institute's 'Heavenly Bodies' Exhibition At The Met – Spring 2018	14
Şekil 6. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior	15
Şekil 7. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior	15
Şekil 8. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior	16
Şekil 9. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior	16
Şekil 10. Lady Gaga'nın 'Bad Romance' Klibinden Kesitler	20
Şekil 11. Alexander McQueen SS10 Plato's Atlantis.....	20
Şekil 12. Alexander McQueen S/S 2010 Plato's Atlantis.....	21
Şekil 13. Geri Dönüştürülmüş Plastik Aplikeli Sürünge Baskılar.....	21
Şekil 14. Mercanları Taklit Eden Akrilik Süslemeler	22
Şekil 15. Dalgaları Taklit Eden Katmanlı Kumaşlar	22
Şekil 16. Holografik Payetler	22
Şekil 17. The Alien Shoe	23
Şekil 18. The Titanic Heel.....	23
Şekil 19. Kafa Şeklini Değiştiren Dramatik Örgüler.....	24
Şekil 20. Yüzgeç Parçalı Saç	24
Şekil 21. Yüz Protezleri.....	25
Şekil 22. VOSS Koleksiyonu	26
Şekil 23. VOSS Koleksiyonu	26
Şekil 24. VOSS Koleksiyonu	27
Şekil 25. VOSS Koleksiyonu	27
Şekil 26. VOSS Koleksiyonu	28
Şekil 27. VOSS Koleksiyonu	28

Şekil 28. Highland Rape Koleksiyonu	30
Şekil 29. Highland Rape Koleksiyonu	30
Şekil 30. Highland Rape Koleksiyonu	31
Şekil 31. Highland Rape Koleksiyonu	31
Şekil 32. Highland Rape Koleksiyonu	32
Şekil 33. Christian Dior – Designer of Dreams.....	34
Şekil 34. Christian Dior – Designer of Dreams.....	34
Şekil 35. Christian Dior – Designer of Dreams.....	35
Şekil 36. Courtesy of the VveA (Victoria and Albert Museum).....	36
Şekil 37. Courtesy of the VveA (Victoria and Albert Museum).....	36
Şekil 38. Courtesy of the VveA (Victoria and Albert Museum).....	37
Şekil 39. Balenciaga by Demna Sergisi / Paris, 2025.....	38
Şekil 40. Balenciaga by Demna Sergisi / Paris, 2025.....	39
Şekil 41. Rick Owens'un "Temple of Love" Sergisi.....	41
Şekil 42. Rick Owens'un "Temple of Love" Sergisi.....	42
Şekil 43. Heavenly Bodies / The Met Costume Institute.....	43
Şekil 44. Heavenly Bodies / The Met Costume Institute.....	43
Şekil 45. Heavenly Bodies.....	44
Şekil 46. Future Beauty / The Kyoto Costume Institute.....	45
Şekil 47. Geleceğin Güzelliği, Japon Modasının 30 Yılı Sergisi	45
Şekil 48. "About Time, Fashion and Duration" Sergisi	46
Şekil 49. 'What Goes Around Comes Around' sergisinden bir fotoğraf.....	49
Şekil 50. "Africa Fashion" Sergisi / Victoria and Albert Museum, London	50
Şekil 51. "Africa Fashion" Sergisi / Victoria and Albert Museum, London	51
Şekil 52. "Kimono, Kyoto to Catwalk" / Victoria and Albert Museum, London.....	53
Şekil 53. "Headdresses from Around the World" (Musée de l'Homme – Paris).....	54
Şekil 54. "Headdresses from Around the World" (Musée de l'Homme – Paris).....	54
Şekil 55. Dice Kayek and Rachid Koraïchi	55
Şekil 56. Musée du Quai Branly (Paris / France 2006)	62
Şekil 57. Musée du Quai Branly (Paris / France 2006) / Müze içinden	63
Şekil 58. Palais Galliera (Paris)/ Balenciaga (1895-1972)	63
Şekil 59. Palais Galliera (Paris)/"Spanish costumes, Darkness and light"	64

Şekil 60. Palais Galliera (Paris)/"Love Brings Love, the Alber Elbaz tribute show"	64
Şekil 61. The Kyoto Costume Institute	65
Şekil 62. Alexander McQueen (Victoria and Albert Museum / Londra)	66
Şekil 63. Heavenly Bodies, Fashion and the Catholic Imagination	73
Şekil 64. Alexander McQueen (British, 1969–2010)	73
Şekil 65. Chaos to Couture (The Costume Institute, 2013).....	75
Şekil 66. Through the Looking Glass (The Metropolitan Museum of Art, 2015).....	76
Şekil 67. MoMA-Art Lab	77
Şekil 68. We Wear Culture – a new virtual fashion experience.....	78
Şekil 69. VR / Sanal Gerçeklik.....	81
Şekil 70. Hanifa/ Pink Label Congo (Hayalet Mankenler ve Sanal Defile).....	82
Şekil 71. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior, Hayallerin Tasarımcısı, 2017 Fotoğraf, Luc Boegly – 2014	85
Şekil 72. Salvatore Ferragamo Müzesi.....	86
Şekil 73. Victoria ve Albert Müzesi /İngiltere, Londra / 18 Nisan 2018.....	87
Şekil 74. Dior Museum in Paris.....	91
Şekil 75. Alexander McQueen, Savage Beauty / Victoria and Albert Museum, London	94
Şekil 76. Alexander McQueen, Savage Beauty / Victoria and Albert Museum, London	95
Şekil 77. Mâzîden Âtîye Zarâfet- Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminden Cumhuriyetin İlk Yıllarına Kadın Kıyâfetleri /Sadberk Hanım Müzesi ...	99
Şekil 78. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren	100
Şekil 79. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren	101
Şekil 80. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren	101
Şekil 81. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren	102
Şekil 82. Sadberk Hanım Müzesi Doku Fotoğrafları / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren	103
Şekil 83. Vakko Moda ve Power Medya Merkezi	104
Şekil 84. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren.....	105
Şekil 85. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren.....	106
Şekil 86. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren.....	107

Şekil 87. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren.....	108
Şekil 88. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue.....	110
Şekil 89. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue.....	111
Şekil 90. Valentino / Beymen Sergisi	112
Şekil 91. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue.....	113
Şekil 92. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue.....	114
Şekil 93. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue.....	115
Şekil 94. “ <i>Fashioned From Nature</i> ” Sergisi / Victoria ve Albert Museum (2018)	119
Şekil 95. <i>Fashioned From Nature</i> ”	119
Şekil 96. 3D Tasarım / Sürdürülebilir Tasarımlar	122
Şekil 97. Palais Galliera.....	123
Şekil 98. The Costume Institute / The 2020 Met Costume Institute Show Is Finally Opening	124

SÖZLÜK

Couture(Fr.): Fransızca kökenli bir terim olup “dikiş” anlamına gelir. Genellikle özel dikim ve yüksek moda ürünleri için kullanılır.

Drapaj: Kumaşın doğrudan bir manken ya da kalıp üzerine yerleştirilerek biçimlendirilmesi tekniğidir. Üç boyutlu düşünmeyi gerektirir ve tasarımın hacim, form ve hareket açısından doğrudan gözlemlenmesini sağlar.

Ekoloji: Canlıların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır. Moda ve tekstilde sürdürülebilirlik açısından çevresel etkileri değerlendirmek için önemli bir kavramdır.

Estetik: Bir nesnenin ya da tasarımın görsel, duygusal ve düşünsel olarak yarattığı beğeni ve algı düzeyini tanımlar. Moda tasarımında estetik, ürünün biçimi, rengi, dokusu gibi unsurlarla ilgilidir.

Haute Couture: El işçiliği ile hazırlanan, kişiye özel tasarlanan ve yüksek kaliteli kumaşların kullanıldığı lüks moda anlayışını ifade eder.

Hızlı Moda (Fast Fashion): Moda trendlerinin hızlı bir şekilde üretilip düşük maliyetle piyasaya sunulduğu, tüketimi teşvik eden üretim ve pazarlama modeli.

Hibrit: İki ya da daha fazla farklı öğenin bir araya gelmesiyle oluşan bileşik yapı. Moda alanında hem tasarım hem de malzeme açısından melez yaklaşımları tanımlamak için kullanılır.

Koleksiyon Politikası: Bir müzenin hangi tür objeleri, hangi kriterlere göre topladığını, sakladığını ve sergilediğini belirleyen kurumsal yaklaşım.

Koleksiyon: Aynı tema, dönem veya bağlam içinde anlam kazanan; giysi, aksesuar, tekstil objeleri gibi unsurlardan oluşan düzenli topluluktur. Moda müzelerinde koleksiyonlar, kültürel hafızanın korunması ve aktarımı için önemli bir araçtır.

Kuratoryal Yaklaşım: Sergi düzenleme sürecinde tematik, tarihsel veya kavramsal seçimler yapan küratörün izlediği yöntem ve perspektif.

Küratör: Sergilerin temasını belirleyen, eser seçiminden yerleşimine kadar tüm süreci yöneten uzman kişi.

Materyal: Tasarım ve üretim süreçlerinde kullanılan her türlü ham madde ya da malzeme. Moda tasarımında kumaş, deri, iplik gibi öğeleri kapsar.

Miselyum (Mycelium): Mantar köklerinden elde edilen, biyolojik olarak çözünebilen ve sürdürülebilir ürün tasarımında kullanılan doğal malzeme.

Moda Kuramı: Modanın sadece estetik ya da ticari bir alan değil; aynı zamanda kültürel, toplumsal, psikolojik ve ekonomik açılardan ele alındığı disiplinlerarası düşünce alanıdır. Moda kuramı, giyim ve görünümün bireysel ve toplumsal anlamlarını inceler.

Selüloz: Bitkilerin hücre duvarlarında bulunan doğal yapısal bir bileşiktir. Moda ve tekstilde pamuk, viskon gibi bitkisel kökenli liflerin ana maddesidir.

Trend: Belli bir dönemde yaygınlaşan, toplumsal ve kültürel olarak benimsenen geçici yönelim ya da moda akımıdır.

Vejetaryen: Hayvansal et tüketmeyen birey ya da bu yaşam biçimini benimseyen yaklaşım. Moda bağlamında hayvan derisi ve türevlerine alternatif arayışları da içerir.

Yavaş Moda (Slow Fashion): Kalite, etik üretim ve uzun ömürlü tasarımlar üzerine kurulu; doğaya ve emeğe saygılı, bilinçli tüketimi destekleyen moda yaklaşımı.

Yenilenebilir Kaynak: Doğal süreçlerle kendini tekrar üretebilen ve sürdürülebilir kullanım imkânı sağlayan kaynak türüdür. Moda üretiminde çevresel etkileri azaltmak için önem taşır.

GİRİŞ

21. yüzyılda küresel ölçekte yaşanan çevresel krizler, doğal kaynakların tükenmesi, iklim değişikliği, artan atık miktarı ve sosyal eşitsizlikler, sürdürülebilirlik kavramının her alanda öncelikli bir mesele haline gelmesine neden olmuştur. Bu kavram; çevresel, ekonomik ve toplumsal dinamikleri bir bütün olarak ele alan, bugünün ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin haklarını da gözeten bir yaşam ve üretim anlayışını ifade eder. Özellikle üretim-tüketim döngüsünün merkezinde yer alan sektörler, bu anlayış çerçevesinde yeniden yapılanmaya yönelmiş, sürdürülebilirlik ilkelerini hem stratejik hem de etik bir zorunluluk olarak benimsemeye başlamıştır.

Günümüz dünyasında sürdürülebilirlik, sadece çevresel bir kaygı olmanın ötesine geçerek toplumsal, kültürel ve ekonomik alanlarda da önem kazanan çok yönlü bir kavram haline gelmiştir. Bu dönüşüm, özellikle doğrudan üretim ve tüketimle ilişkili sektörlerde kendini güçlü bir biçimde hissettirmektedir. Tekstil ve moda endüstrisi, çevreye olan etkisi, hızlı üretim döngüsü, tüketim alışkanlıklarına olan etkisi ve etik çalışma koşulları gibi sebeplerle sürdürülebilirlik tartışmalarının merkezinde yer almaktadır. Bu bağlamda, modanın yalnızca estetik ve işlevsel yönleriyle değil, aynı zamanda sosyal sorumluluk taşıyan bir alan olarak değerlendirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yeniden şekillenmeye başlayan moda anlayışı, yalnızca üretim süreçleriyle sınırlı kalmayıp sunum, belgeleme ve eğitim alanlarını da içine alarak genişlemektedir. Bu noktada moda müzeleri, geçmişle gelecek arasında köprü kuran, estetik ile bilinç arasında denge kuran önemli kültürel platformlar haline gelmiştir. Moda müzeleri, yalnızca tarihsel giysileri sergilemekle kalmayıp, sürdürülebilirlik odaklı içerikler üretmekte; toplumda çevresel ve etik farkındalık oluşturarak bu dönüşümün aktif birer aktörü haline gelmektedir.

Bu dönüşümden en çok etkilenen alanlardan biri olan tekstil ve moda endüstrisidir. Moda sektörü, uzun yıllar boyunca değişen trendlerle birlikte hızlı tüketimi teşvik eden, kısa ömürlü ürünlerin sürekli olarak piyasaya sunulduğu, doğaya ve insan emeğine zarar veren üretim modelleriyle öne çıkmıştır.

Ancak son yıllarda, moda endüstrisinin çevreye olan etkisinin giderek artması, moda ürünlerinin üretiminde kullanılan doğal kaynakların hızla tükenmesi, tekstil atıklarının kontrolsüz şekilde birikmesi ve iş gücü sömürsü gibi sorunların kamuoyunda daha fazla görünür hale gelmesiyle birlikte, sürdürülebilir moda anlayışı daha fazla önem kazanmıştır. Bu anlayış, çevreye duyarlı malzeme kullanımı, geri dönüşüm, etik üretim süreçleri, sosyal sorumluluk ve uzun ömürlü tasarımları merkeze alan yeni bir tasarım ve tüketim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu tez çalışması, tekstil ve moda tasarım müzelerinin sürdürülebilirlik ile nasıl etkileşim kurduğunu, bu müzelerin sergi politikaları, dijital dönüşümleri, eğitimsel tükenmesi, tekstil atıklarının kontrolsüz şekilde birikmesi ve iş gücü sömürsü gibi sorunların kamuoyunda daha fazla görünür hale gelmesiyle birlikte, sürdürülebilir moda anlayışı daha fazla önem kazanmıştır. Bu anlayış, çevreye duyarlı malzeme kullanımı, geri dönüşüm, etik üretim süreçleri, sosyal sorumluluk ve uzun ömürlü tasarımları merkeze alan yeni bir tasarım ve tüketim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu tez çalışması, tekstil ve moda tasarım müzelerinin sürdürülebilirlik ile nasıl etkileşim kurduğunu, bu müzelerin sergi politikaları, dijital dönüşümleri, eğitimsel rolleri ve tasarımcı iş birlikleri üzerinden nasıl bir dönüşüm yaşadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir moda yaklaşımının yaygınlaştırılmasında bu müzelerin ne ölçüde etkili olabileceği sorgulanarak, kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında sürdürülebilir müzecilik anlayışının önemi vurgulanacaktır.

1. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

1.1. Sürdürülebilirliğin Tanımı

Sürdürülebilirlik kavramı, köken olarak Latince “*sustinere*” fiilinden gelmektedir. Bu fiil; “ayakta tutmak”, “desteklemek”, “devam ettirmek” ve “sürdürmek” gibi anlamlar taşımaktadır (Tıraş, 2012, s. 59). Kavram, özellikle çevresel, ekonomik ve toplumsal sistemlerin uzun vadede dengeli bir şekilde sürdürülebilmesini ifade etmek için kullanılmaktadır. Türkçede ise “sürdürmek” fiilinden türeyen “sürdürülebilirlik” terimi, mevcut bir durumun ya da sürecin bozulmadan korunması ve gelecek nesillere aktarılması anlayışını karşılamaktadır.

Bu bağlamda sürdürülebilirlik yalnızca doğal çevrenin korunmasıyla sınırlı kalmayıp; ekonomik kalkınmanın devam ettirilmesi, sosyal adaletin sağlanması ve kültürel değerlerin korunması gibi çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Nitekim Purvis, Mao ve Robinson’a (2019) göre, “sürdürülebilirlik üç temel sacayağına – çevresel, ekonomik ve sosyal – dayanmaktadır.” Bu anlayış, günümüz politikalarında, eğitim sistemlerinde ve sektörlerde giderek daha merkezi bir kavram hâline gelmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı ilk kez 1987 yılında Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından yayımlanan Brundtland Raporu’nda açık bir şekilde tanımlanmıştır. Raporda sürdürülebilir kalkınma, “*gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden, bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma*” olarak ifade edilmektedir (WCED, 1987, s. 43). Bu tanım, sürdürülebilirliğin yalnızca bugünü değil, geleceği de düşünerek hareket etme sorumluluğu taşıdığını göstermektedir.

Sürdürülebilirlik üç temel boyut üzerine kuruludur: çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik. Çevresel sürdürülebilirlik; doğal kaynakların korunması, ekosistemlerin devamlılığı ve çevreye verilen zararın azaltılması anlamına gelir. Ekonomik sürdürülebilirlik, kaynakların verimli kullanılması ve uzun vadeli ekonomik büyümenin sağlanması ile ilgilidir. Sosyal sürdürülebilirlik ise bireylerin eşit haklara sahip olması, sosyal adaletin sağlanması ve yaşam kalitesinin artırılması hedeflerini içerir (Purvis, Mao ve Robinson, 2019).

1.2. Sürdürülebilir Moda Tanımı

Çevreye, topluma ve ekonomiye zarar vermeyen; hatta mümkünse pozitif etki yaratan tasarım, üretim ve tüketim anlayışını kapsar. Fletcher (2008), sürdürülebilir modayı “*çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerin bütüncül olarak ele alındığı bir yaratım süreci*” olarak tanımlar. Bu bakış açısı, bir moda tasarımcısını yalnızca trend belirleyici değil, aynı zamanda dünyayı da dönüştürebilecek biri olarak gösterir.

Sürdürülebilir moda, son yıllarda moda endüstrisinde giderek daha önemli bir yer edinmiştir. Bu hareket, üretim süreçlerinden malzeme kullanımına kadar geniş bir yelpazede çevresel ve sosyal etkileri azaltmayı hedefler.

Kendi fikrimce, sürdürülebilir moda yalnızca bir trend olarak görülmemeli; geleceğimiz için bir zorunluluk olarak görmeliyiz. Tasarımcı olarak bizler, bu değişimin öncüsü olabiliriz. Çünkü modayı dönüştürmek, dünyayı dönüştürmenin yollarından biridir.

1.3. Modayla Sürdürülebilirlik

Günümüzde moda artık yalnızca estetik üretimden ibaret değildir; aynı zamanda gezegenin geleceğini doğrudan etkileyen sosyal ve çevresel bir aktördür.

Sürdürülebilirlik Kavramı ve Moda İlişkisi:

Sürdürülebilir kalkınma ilk olarak ‘Sürdürülebilirliğin Tanımı’ konusunda da bahsedildiği gibi 1987 tarihli Brundtland Raporu’nda şu şekilde tanımlanmıştır:

“Sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden, bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınmadır” (WCED, 1987, s. 43).

Moda endüstrisinin mevcut üretim ve tüketim pratikleri, bu tanımla açık bir çelişki içindedir. Hızlı moda (fast fashion) sisteminde ürünler düşük maliyetli, düşük kaliteli ve kısa ömürlü olarak tasarlanır. Bu durum hem doğal kaynakların aşırı kullanımına hem de ciddi çevre kirliliğine neden olmaktadır. Fletcher (2008)’a göre, moda sisteminin dönüşebilmesi için “*tüketim odaklı tasarım yerine değer odaklı tasarım*” anlayışının benimsenmesi gerektiğini vurgular.

Moda ve sürdürülebilirlik artık birbirinden ayrı düşünölemeyecek iki kavramdır. Moda tasarımcıları olarak bizlerin sorumluluğu, sadece güzel kıyafetler yaratmak değil, aynı zamanda dünyayı daha yaşanabilir kılacak sistemler kurmaktır. Sürdürülebilir moda, geçici bir trend değil; geleceği tasarlamamızın en temel yoludur.

1.3.1. Örnekler

Balenciaga Sonbahar/Kış 2022 defilesinde sergilenen mantar kaban buna büyük bir örnektir. Biyo-üretölmüş mantar malzemesinden türetilmiş ve yenilikçi bir şekilde tasarlanan kaban; EPHEATM'in saf, hibrit olmayan miselyumdan (bir mantarın vejetatif gövdesinden türetilmiş) üretilen biyolojik olarak üretilmiş malzemesinin gelişmiş teknolojisini kullanmıştır..Mantar kabanın yapımında minimum kaynak kullanılarak ve ekolojik ayak izini azaltarak sentetiklere ve deriye çevreyi daha az etkileyecek bir seçenek sunmuştur.

Şekil 1. Balenciaga / Mantar Kaban (Fall/Winter'22)

Kaynak: <https://hypebeast.com/2022/10/balenciaga-fall-winter-2022-epheatm-mushroom-coat>

G-star RAW İlkbahar/Yaz 2018 (Londra) sezonu için sürdürülebilir denim kot kumaşı üretti. Kot pantolonu yapmak için ürettiği yeni denim kumaşı, toksit malzemeler veya sentetik gübre kullanılmadan yetiştirilen %100 pamuktan elde edilmiştir.

Şekil 2. G-Star Raw Şema

Kaynak: <https://deniminnovation.com/2019/02/11/most-sustainable-jeans-ever/>

Stella McCartney çevresel atıkların azaltılması için sürdürülebilir modayı destekleyen bir tasarımcıdır. Ürünlerinde kürk, deri, tüy ve benzeri hayvansal hiçbir ürün kullanmıyor. Hayvansal ürünlerin yerine kullandığı malzemelerle tasarladığı kıyafetlerinin %53 kadar bir oranla sürdürülebilir materyallerden üreterek vejetaryen giyime dikkat çekiyor.

Stella McCartney'in Sonbahar/Kış 2017 reklam kampanyasını İskoçya'da tekstil atıklarının içerisinde çekerek büyük ses getirmiştir. Bu reklam kampanyasında bilinçli çevreci üretim hakkındaki duruşunu bizlere göstermiştir.

Şekil 3. Stella McCartney'in Sonbahar/Kış 2017 Reklam Kampanyası

Kaynak: <https://www.elle.com.tr/moda/moda-haberleri/stella-mccartney-2017-sonbahar-kis-kampanyasini-kati-atik-depolama-alaninda-ckti>

1.4. Sürdürülebilir Malzemeler

Sürdürülebilir malzemeler, yenilenebilir kaynaklardan elde edilen, geri dönüştürülebilir, enerji verimli ve toksik olmayan özelliklere sahip malzemelerdir. Bu malzemeler, üretiminden kullanımına ve bertarafına kadar olan süreçte çevresel etkileri minimuma indirir. Geleceğimiz için sürdürülebilir malzemelerin kullanımı çok önemlidir.

Bu ürünleri kullanarak karbon ayak izimizi azaltabilir, doğal kaynakları koruyabilir, çevre kirliliğini azaltabilir.

Moda endüstrisi, doğaya en fazla zarar veren sektörlerden biridir. Özellikle tekstil atıkları, kimyasal boya kullanımı ve aşırı su tüketimi nedeniyle çevresel sürdürülebilirlik açısından önemli riskler taşımaktadır. Bu nedenle son yıllarda moda tasarımında sürdürülebilir malzeme kullanımı hem çevresel hem de etik açıdan önemli bir konu haline gelmiştir (Niinimäki ve Hassi, 2011).

1.4.1. Örnekler

- Organik Pamuk

Geleneksel pamuk üretiminin aksine, organik pamuk pestisit ve kimyasal gübre kullanılmadan üretilir. Toprağa ve suya daha az zarar verir. Ayrıca, sertifikalı üretim süreçleri sayesinde izlenebilirliği yüksektir (Fletcher, 2008).

-Tencel (Lyocell)

Ağaç selülozundan elde edilen Tencel, düşük su tüketimi ve çevreye duyarlı üretim süreciyle bilinir. Yumuşak dokusu nedeniyle hem lüks hem günlük giyimde tercih edilir (Shen, 2011).

-Geri Dönüştürülmüş Polyester (rPET)

Plastik şişelerden veya eski polyester kıyafetlerden elde edilen geri dönüştürülmüş polyester, atık miktarını azaltır ve yeniden kaynak kullanımını teşvik eder. Geleneksel poliestere göre daha az enerjiyle üretilir (Niinimäki ve Hassi, 2011).

-Kenevir Kumaş (Hemp Fabric)

Hızlı büyüyen ve böcek ilacı gerektirmeyen bir bitkiden elde edilir. Nefes alabilirliği yüksektir ve uzun ömürlüdür. Hem çevreci hem ekonomik bir çözümdür (Black, 2012).

-Piñatex (Ananas Lifi Derisi)

Ananas yapraklarının liflerinden üretilen bu vegan deri alternatifi, hayvansal deri yerine kullanılmakta ve gıda atıklarını yeniden değerlendirmektedir (Hijosa, 2016).

-Bambu Kumaş

Bambu, hızlı büyüyen ve az suya ihtiyaç duyan bir bitkidir. Bambu lifinden üretilen kumaşlar yumuşak dokulu, nefes alabilen ve biyolojik olarak parçalanabilir özelliktedir.

1.5. Moda Da Hızlı Tüketimin Sonuçları

21.yüzyılın en dikkat çeken ekonomik gelişmelerinden biri, tüm sektörlerde görülen hızlı üretim ve tüketim anlayışının yaygınlaşmasıdır. Bu gelişimden en çok etkilenen alanların başında ise moda ve tekstil sektörü gelmektedir. Moda endüstrisi, küreselleşme ve teknolojik gelişmelerle birlikte büyük bir dönüşüm geçirmiş, tüketici tercihleri çeşitlenmiş ve üretim süreçleri giderek hızlanmıştır.

“Günümüzde moda endüstrisi, giysilerin birkaç hafta içinde tasarlanıp üretilip mağazalarda satışa sunulduğu küresel bir kitle üretim ağına tabidir” (Fletcher, 2008, s. 72).

Teknolojik gelişmeler ürünlerin tasarımından üretimine, dağıtımından tüketiciye ulaşımına kadar olan tüm süreci hızlandırmıştır. Ancak bu hız beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Ürün kalitesinde düşüş, çevresel zararların artışı ve hızlı tüketim alışkanlıklarının yaygınlaşması, moda sektörünün sürdürülebilirliğini tehdit etmeye başlamıştır.

Bu nedenle, çevresel ve toplumsal etkileri daha az olan sürdürülebilir moda anlayışı önem kazanmış, buna paralel olarak “yavaş moda (slow fashion)” hareketi alternatif bir üretim-tüketim modeli olarak öne çıkmıştır. Yavaş moda, kaliteli, uzun ömürlü, etik üretimle tasarlanmış giysilere odaklanırken aynı zamanda çevre dostu malzemelerin ve adil iş gücü koşullarının da savunucusudur (Clark, 2008).

1.5.1. Çevresel Etkiler

Hızlı moda markaları, düşük kaliteli ve kısa ömürlü ürünleri hızla üretilip tüketiciye sunar. Bu da tekstil atıklarının hızla artmasına neden olur.

“Her yıl 92 milyon ton tekstil atığı çöplüklere gitmektedir ve bu miktar her geçen yıl artmaktadır” (Ellen MacArthur Foundation, 2017).

Ayrıca, sentetik kumaşlar mikro plastik yayılımına sebep olurken, pamuk üretimi ise yoğun su tüketimi ve pestisit kullanımı nedeniyle çevreye ciddi zararlar vermektedir.

1.5.2. Sosyal ve Etik Sorunlar

Hızlı moda sisteminde üretim genellikle gelişmekte olan ülkelerde düşük iş gücü maliyetleriyle yapılır. İşçiler uzun saatler çalıştırılır, düşük ücret alır ve çoğu zaman güvenlikten yoksun ortamlarda çalışmak zorunda kalırlar.

“Bangladeş’teki Rana Plaza faciası, hızlı modanın iş gücü sömürsünü ve işçi güvenliğine yönelik ihmalleri açıkça ortaya koymuştur” (Taplin, 2014).

Bu olayda 1.100’den fazla işçi hayatını kaybetmiş ve dünya kamuoyu tekstil endüstrisindeki adaletsiz koşullara dikkat çekmiştir.

1.5.3. Tüketim Kültürü ve Psikolojik Etkiler

Hızlı moda, tüketicilerde sürekli “yeniye sahip olma” ihtiyacını körüklemekte, bu da tüketim bağımlılığına ve tatminsizliğe yol açmaktadır. Ürünlerin ucuz olması, bireylerin sahip olduklarının değerini azaltmakta ve modayı anlık tüketilen bir nesneye dönüştürmektedir.

“Tüketiciler artık kıyafetleri ihtiyaç için değil, daha çok duygusal tatmin ve sosyal kimlik oluşturmak amacıyla satın alıyorlar” (Joy et al. vd, 2012, s. 275).

1.5.4. Alternatifler ve Çözüm Önerileri

Sürdürülebilirliğe yönelik en önemli alternatiflerden biri “yavaş moda” (slow fashion) anlayışının benimsenmesidir. Bu yaklaşım, ürünlerin daha uzun ömürlü, kaliteli, etik üretimle ve çevreye duyarlı biçimde tasarlanmasını savunur.

Fletcher (2010), yavaş modanın “hızlı üretim ve tüketim kalıplarına karşı bilinçli bir duruş” olduğunu belirtir ve uzun vadeli kullanıcı-tasarımcı ilişkisine dayalı bir moda sistemi önerir.

Çözümün temel taşlarından biri de çevreye daha az zarar veren malzeme seçimidir. Organik pamuk, geri dönüştürülmüş polyester, Tencel, bambu lifi gibi malzemeler hem üretim aşamasında su, enerji ve kimyasal kullanımını azaltmakta hem de atık miktarını düşürmektedir. Gwilt (2014), “sürdürülebilir moda tasarımında malzeme seçiminin, ürünün çevresel etkisini %80’e kadar belirleyebileceğini” vurgulamaktadır.

Tüketicilerin üretim sürecine ilişkin bilgi sahibi olması, sürdürülebilirlik hedeflerinin başarılmasında kritik bir rol oynar. Moda markalarının şeffaflık politikaları geliştirerek üretim koşullarını açıkça paylaşmaları, tüketicilerin daha etik kararlar vermesini sağlar. Ayrıca okullarda ve üniversitelerde moda ve sürdürülebilirlik konularının müfredata dahil edilmesi uzun vadeli davranış değişiklikleri yaratabilir (Niinimäki, 2018).

1.6. Moda Da Geri Dönüşüm / Tekrar Kullanım

Tekstil ve moda endüstrisi, çevresel etkileri bakımından en çok tartışılan sektörlerden biridir. Artan üretim ve hızlı tüketim alışkanlıkları; atık miktarının artmasına, doğal kaynakların tükenmesine ve çevre kirliliğinin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, geri dönüşüm ve tekrar kullanım, sürdürülebilir moda anlayışının temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Moda endüstrisinde atıkların azaltılması, kaynak verimliliğinin artırılması ve çevresel etkinin azaltılması çok önemlidir.

“Geri dönüştürülmüş polyester (rPET), geri kazanılmış pamuk ve yün gibi malzemeler, çevresel ayak izini azaltmak için yaygın olarak kullanılmaktadır. Örneğin, bir t-shirt’ün geri dönüştürülmüş pamuktan üretilmesi, geleneksel üretime göre %70’e varan su tasarrufu sağlamaktadır (WRAP, 2012).”

Tekrar kullanım, kullanılmış ürünlerin küçük değişikliklerle yeniden değerlendirilmesi ya da doğrudan ikinci el olarak dolaşıma sokulmasıdır. Moda endüstrisinde bu yaklaşım, *upcycling* (yeniden değerlendirme) ve *second-hand* (ikinci el) sistemleriyle yaygınlaşmaktadır. *Upcycling*; mevcut giysilerin yeniden tasarlanarak daha yüksek katma değerli ürünlere dönüştürülmesi sürecidir (Niinimäki, 2018). Bu yöntem yalnızca atıkları azaltmakla kalmaz, aynı zamanda tasarıma yaratıcılık ve özgünlük kazandırır.

Son yıllarda ikinci el giyim pazarları ve online platformlar (örneğin, Vinted, Depop) aracılığıyla tekrar kullanım alışkanlığı daha da yaygınlaşmıştır. Bu trend, tüketiciler arasında sürdürülebilir alışveriş bilincinin geliştiğini göstermektedir.

Her ne kadar geri dönüşüm ve tekrar kullanım sürdürülebilirlik için büyük bir potansiyele sahip olsa da uygulamada çeşitli engellerle karşılaşmaktadır. Tekstil

ürünlerinin içerdikleri karışık materyaller (örneğin pamuk-polyester karışımı) geri dönüşüm işlemini zorlaştırmakta, ayrıştırma teknolojileri ise hâlâ sınırlı kalmaktadır (Sandin ve Peters, 2018). Ayrıca tüketici tarafında bilgi eksikliği ve davranışsal engeller, bu sistemlerin yaygınlaşmasını sınırlamaktadır.

1.7. Moda Tasarımcısının Rolü

Moda tasarımcısı, ürünün yaşam döngüsünün başlangıç noktası olan tasarım sürecinde verdiği kararlarla, ürünün çevresel etkisini doğrudan etkiler. Kate Fletcher'a göre, "Bir ürünün çevresel etkisinin %80'i tasarım aşamasında belirlenmektedir" (Fletcher, 2008, s. 9). Bu nedenle, sürdürülebilir malzeme seçimi, modüler tasarım, geri dönüştürülebilir yapılar ve minimal atık prensipleri gibi konular tasarımcının sorumluluk alanına girer.

Ayrıca, *upcycling* (yeniden değerlendirme) ve *zero-waste* (sıfır atık) gibi sürdürülebilir tasarım stratejileri, tasarımcının hem estetik hem de çevresel sorumluluk bilinciyle üretim yapmasını sağlar. Örneğin, Niinimäki (2018)'ye göre, *upcycling* (yeniden değerlendirme) yöntemi ile yaratıcı yeniden kullanım uygulamaları geliştiren tasarımcılar hem tüketimi azaltmakta hem de eşsiz ürünlerle pazarda farklılaşmaktadır.

Moda tasarımcısının rolü sadece ürün yaratımı ile sınırlı değildir. Aynı zamanda eğitimci, rol model ve tüketici bilincini şekillendiren bir aktör olarak da önemlidir. Üniversitelerde verilen sürdürülebilir moda eğitimi, yeni kuşak tasarımcıların çevresel farkındalıkla yetişmesini sağlamaktadır (Niinimäki ve Hassi, 2011, s. 1876-1883).

"Tasarımcılar, sadece kıyafet yaratmaz; toplumsal değerleri şekillendirir ve değişimin öncüsü olabilirler" (Black, 2012).

2. TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİ

2.1. Moda Müzelerinin Tarihçesi

Moda müzelerinin ilk olarak başlangıcı, moda tarihinin yanında sanat, kültür ve toplumun değişen dinamikleriyle yakından ilişkilidir. Moda müzeleri, giysi ve aksesuarların tarihini koruma, sergileme ve araştırmaya yönelik kurulan kurumlar olarak tanımlanabilir. Moda müzeleri, modanın bir sanat formu ve kültürel ifade aracı olarak bilinmesi sürecinde yer almaktadır.

2.2. Moda Müzelerinin Ortaya Çıkışı ve İlk Moda Müzeleri

Victoria and Albert Museum (VveA), Londra (1852)

İlk moda müzelerinden biri olarak kabul edilen Victoria and Albert Museum, 1852 yılında Londra'da kuruldu. Başlangıçta "South Kensington Museum" olarak adlandırılmıştır fakat 1909 yılında, Kraliçe Victoria ve Prens Albert'in anısına bugünkü adını almıştır. Sanayi devriminin ardından ortaya çıkan sanatsal ve tasarım odaklı bir eğitimin parçası olarak kuruldu. Müze, sanat ve tasarımın geniş bir yelpazesini kapsamakla birlikte, zamanla tekstil ve moda koleksiyonlarına da odaklandı. Müzenin tekstil ve moda koleksiyonları, Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen tarihi kıyafetleri, aksesuarları ve kumaşları içermektedir. Bu koleksiyonlar, zamanla moda tarihinin araştırılması ve sergilenmesi açısından önemli bir kaynak haline geldi.

Şekil 4. Victoria ve Albert Müzesi'nde "Africa Fashion" Sergisi (Alem Dergisi)

Kaynak: <https://www.alem.com.tr/sergiler/victoria-ve-albert-muzesinde-africa-fashion-sergisi-1078426>

The Costume Institute, New York (1937)

1937 yılında Metropolitan Museum of Art'ın bir parçası olarak kurulan The Costume Institute, özellikle moda ve kostüm tarihine odaklanan bir enstitüdür. İlk başlarda bağışlarla zenginleşen koleksiyonlarıyla, 20. yüzyılın başlarından itibaren moda tarihinin önemli bir merkezi haline gelmiştir. The Costume Institute, özellikle her yıl düzenlenen "Met Gala" etkinliği ile tanınır ve bu etkinlik, modanın hem sanat dünyasında hem de popüler kültürdeki yerini pekiştirmiştir.

Şekil 5. The Costume Institute's 'Heavenly Bodies' Exhibition At The Met – Spring 2018

Kaynak: <https://www.designboom.com/design/met-costume-institute-heavenly-bodies-exhibition-diller-scofidio-renfro-05-08-2018/>

Musée de la Mode et du Textile, Paris (1986)

1986 yılında Louvre Müzesi'nin bir parçası olarak kurulan Musée de la Mode et du Textile, Fransa'daki ilk moda müzelerinden biridir. Müze, özellikle 17. yüzyıldan günümüze kadar uzanan geniş bir tekstil ve moda koleksiyonuna sahiptir. Paris'in moda başkenti olarak kabul edilmesi, bu müzenin kurulmasında etkili olmuştur. Müze, Fransız modasının tarihini ve bu tarihin dünya çapındaki etkilerini sergilemektedir.

Şekil 6. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior

Kaynak: Hayallerin Tasarımcısı / 2017 fotoğraf: Luc Boegly – 2014
<https://www.marieclaire.fr/christian-dior-couturier-du-reve-l-exposition-evenement-aux-arts-deco,1140046.asp>

Şekil 7. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior

Kaynak: <https://www.marieclaire.fr/christian-dior-couturier-du-reve-l-exposition-evenement-aux-arts-deco,1140046.asp>

Şekil 8. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior

Kaynak: <https://www.marieclaire.fr/christian-dior-couturier-du-reve-l-exposition-evenement-aux-arts-deco-1140046.asp>

Şekil 9. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior

Kaynak: <https://www.marieclaire.fr/christian-dior-couturier-du-reve-l-exposition-evenement-aux-arts-deco-1140046.asp>

2.3. Kültürel ve Toplumsal Dinamikler

Moda müzelerinin ortaya çıkışında bir dizi kültürel ve toplumsal dinamik etkili olmuştur:

- Sanayi Devrimi: Sanayi Devrimi ile seri üretim ve tüketim kavramları önem kazandı. Bu durum, moda endüstrisinin gelişimini hızlandırdı ve modanın toplumun farklı kesimlerine ulaşmasını sağladı. Moda müzeleri, bu gelişmeleri belgeleme ve sergileme ihtiyacına yanıt olarak ortaya çıktı.

- Kültürel Kimlik ve Bellek: Moda, bireylerin ve toplumların kültürel kimliğini ifade etme yollarından biri olarak görülmeye başlandı. Bu nedenle moda müzeleri, kültürel mirası koruma ve gelecek nesillere aktarma amacıyla kuruldu.

- Sanat ve Tasarım Eğitimi: 19. yüzyılda sanat ve tasarım eğitiminin önem kazanması, moda müzelerinin ortaya çıkışında etkili olmuştur. Bu müzeler, tasarım öğrencileri ve moda profesyonelleri için bir eğitim kaynağı olarak hizmet vermeye başladı.

- Popüler Kültür: 20. yüzyılın ikinci yarısında moda, popüler kültürün önemli bir parçası haline geldi. Moda müzeleri, bu kültürel dönüşümün bir yansıması olarak hem yüksek modayı hem de sokak modasını belgeleyen ve sergileyen kurumlar haline geldi.

2.4. Moda Müzelerinde Koleksiyon ve Sergi Politikaları

Moda müzelerinin ortaya çıkışı moda tarihinin yanı sıra sanat, kültür ve toplumun değişen dinamikleriyle yakından ilişkilidir. Moda müzeleri, giysi ve aksesuarların tarihini koruma, sergileme ve araştırma amacıyla kurulan kurumlar olarak tanımlanabilir. Bu müzeler modanın bir sanat formu ve kültürel ifade aracı olarak tanınması sürecinde önemli bir rol oynamıştır.

2.4.1. Koleksiyon Politikaları

Moda müzelerinin koleksiyon politikaları, genellikle müzenin misyonu ve hedefleri doğrultusunda belirlenir. Koleksiyon politikaları, hangi tür giysi ve aksesuarların toplanacağını, bu objelerin nasıl belgeleneceğini ve muhafaza

edileceğini içerir. Bu politikalar aynı zamanda moda tarihinin hangi dönemlerinin veya coğrafyalarının temsil edileceğine de karar verir.

Örneğin:

-Tarihsel Giyim: Moda müzelerinin çoğu, Batı moda tarihini temsil eden giysileri ve aksesuarları koleksiyonlarına dahil eder. Bu, Rönesans'tan günümüze kadar uzanan bir zaman dilimini kapsar ve dönemlere göre belirli moda akımlarını içerir.

- Çağdaş Moda: Modern ve çağdaş tasarımcıların eserleri, birçok moda müzesinde önemli bir yer tutar. Bu, müzenin güncel moda gelişmelerini takip etme ve geleceğe yönelik modayı belgeleme misyonunun bir parçasıdır.

- Kültürel Çeşitlilik: Son yıllarda, moda müzeleri, farklı kültürlerden gelen giyim geleneklerini de koleksiyonlarına eklemeye başlamıştır. Bu, küresel moda tarihini daha kapsayıcı bir şekilde temsil etmeyi amaçlar.

2.4.2. Sergi Politikaları

Moda müzelerinin sergi politikaları, belirli bir koleksiyonun veya temanın nasıl sunulacağını belirler. Sergiler; belirli bir dönem, tasarımcı, moda akımı veya tematik bir konu etrafında şekillendirilebilir. Sergi politikaları, aynı zamanda izleyiciye sunulacak bilgiyi ve bu bilginin nasıl sunulacağını da içerir.

Örneğin:

Kapsamlı Retrospektifler: Moda müzeleri, ünlü tasarımcıların veya moda evlerinin kariyerini kapsamlı bir şekilde sergileyen retrospektif sergiler düzenler. Bu tür sergiler, belirli bir tasarımcının veya markanın tarihsel etkisini ve estetik evrimini izleyicilere sunar.

2.5. Kapsamlı Retrospektifler

2.5.1. Alexander McQueen

2.5.1.1. Savage Beauty (The Met, 2011)

Alexander McQueen' in benzersiz hayal gücünü ve şiirsel yaklaşımını gözler önüne seren 'Savage Beauty' sergisi, tasarımcının vizyoner tasarımlarını etkileyici bir şekilde sergilemiştir. Sergi, Alexander McQueen'in kariyerindeki önemli dönüm noktalarını, moda tasarımındaki yenilikçi yaklaşımlarını ve kültürel etkilerini gözler önüne serdi.

McQueen, klasik terzilik tekniklerini, postmodern estetiği ve doğa ile olan güçlü ilişkisini birleştirerek, moda dünyasında devrim yaratmıştı. Savage Beauty, sadece kıyafetlerden ibaret değildi; McQueen'in tasarımları, derin bir anlam ve sanatsal ifade taşıyan, bazen karanlık, bazen de dramatik bir şekilde sahneye konmuştu.

Sergi, McQueen'in modanın ötesinde bir sanatçı olarak tanınmasını sağladı. Sergilenen parçalarda, onun cesur ve provokatif çizgileri, çok çeşitli temalarla harmanlanmıştı: doğa, ölüm, mitoloji, yapay zekâ ve bireysel özgürlük gibi konular tasarımlarına yansdı.

Sergilenen Parçalar Sergide, McQueen'in koleksiyonlarındaki en dikkat çekici parçalara yer verildi. Bu parçalar, McQueen'in tasarımlarındaki sanatsal ve dramatik yönleri vurguladı.

2.5.1.2. Plato's Atlantis

"Plato's Atlantis" koleksiyonu: 2010 bahar/yaz koleksiyonu, McQueen'in en ikonik parçalardan biri olan, ısıya duyarlı ve robotik estetikli giysilerle tanındı.

Bu koleksiyonu McQueen, insanlığın yeryüzünde tahribat yarattığı ve okyanuslara geri döndüğü bir zaman fikrinden esinlenerek hazırlamıştır. Karanlık ve gotik bir şekilde, seyircilerine insan-hayvan-uzaylı melezleri gibi diğer dünyadan varlıkları büyüleyici bir şekilde sunuyor. Aynı zamanda bu koleksiyonda gördüğümüz eşsiz parçalar, ünlü şarkıcı Lady Gaga'nın 'Bad Romance' şarkısının klibinde de yer almıştır.

Şekil 10. Lady Gaga'nın 'Bad Romance' Klibinden Kesitler

Kaynak: <https://www.thefashioncommentator.com/2011/02/un-anno-senza-alexander-mcqueen.html>

Şekil 11. Alexander McQueen SS10 Plato's Atlantis

Kaynak: <https://i.pinimg.com/originals/1d/5b/2e/1d5b2ec5dc26a398d4a6b712d9bc1143.jpg>

Şekil 12. Alexander McQueen S/S 2010 Plato's Atlantis

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Koleksiyonda dikkat çeken kumaş ve detaylar;

Şekil 13. Geri Dönüştürülmüş Plastik Aplikeli Sürüngen Baskılar

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

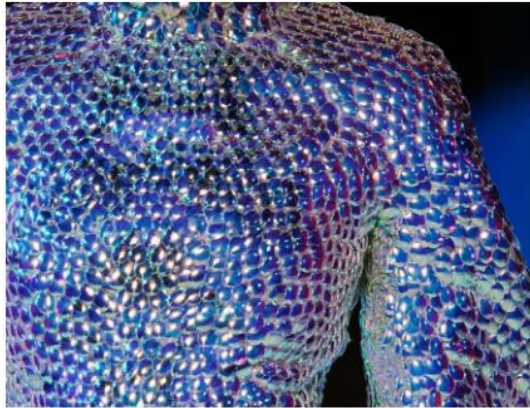
Şekil 14. Mercanları Taklit Eden Akrilik Süslemeler

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Şekil 15. Dalgaları Taklit Eden Katmanlı Kumaşlar

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Şekil 16. Holografik Payetler

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Koleksiyon sergilenirken kullanılan bazı ayakkabılar;

Şekil 17. The Alien Shoe

(H. R. Giger'in Ridley Scott'ın Alien filminden ilham almıştır.)

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Şekil 18. The Titanic Heel

(Steampunk deri ve demir tasarımı ayakkabı.)

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Koleksiyon sergilenirken tamamlayıcı bazı saç-makyaj tasarımları;

Şekil 19. Kafa Şeklini Değiştiren Dramatik Örgüler

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Şekil 20. Yüzgeç Parçalı Saç

Modelin başının 2 metre üzerinde büyüyen yüzgeç benzeri saç parçaları.

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

Şekil 21. Yüz Protezleri

(İnsanlardaki iskelet evrimini tasvir eden yüz protezleri.)

Kaynak: <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis#:~:text=Inspired%20by%20the%20legend%20of,anatomically%20when%20they%20lived%20underwater>

2.5.1.3. Voss

"VOSS" koleksiyonu: 2001 yılında New York'ta defileyle sergilenen bu koleksiyon, McQueen'in en korkutucu ve etkileyici gösterilerinden biriydi, kırmızı duvar kâğıdı ile kaplanmış bir oda içinde mankenlerin sergilendiği performans büyük ilgi gördü.

"Voss" koleksiyonunun defilesi, izleyicilere bir anlam evreni sunmak için yalnızca kıyafetleri değil, aynı zamanda performansı da içeriyordu. Defilede, bir kafeste kapalı kalan modelin içinde bulunduğu ortam, insanın içsel çatışmalarını ve toplumun baskıcı yapısını simgeliyordu. McQueen'in bu koleksiyonu, modayı sadece bir giyim ögesi olarak değil, bir hikâye anlatma biçimi olarak da kullanma isteğini yansıtmaktadır. Moda defilesi, geleneksel sunumlardan çok daha fazlasını içeriyordu; bir sanat performansı gibiydi. Modelin kafeste hapsolmuş gibi görünmesi, özgürlük arayışını simgeliyordu. Bu anlatım, toplumsal baskıların bireysel özgürlüğe karşı yarattığı sınırlamaları vurgulamak amacıyla tasarlanmıştır. Tasarımları hem kadınsı hem de maskülen unsurları birleştirerek toplumsal cinsiyet normlarını sorgulamaktadır.

Şekil 22. VOSS Koleksiyonu

Kaynak: <https://lee-alexander-mcqueen.tilda.ws/voss>

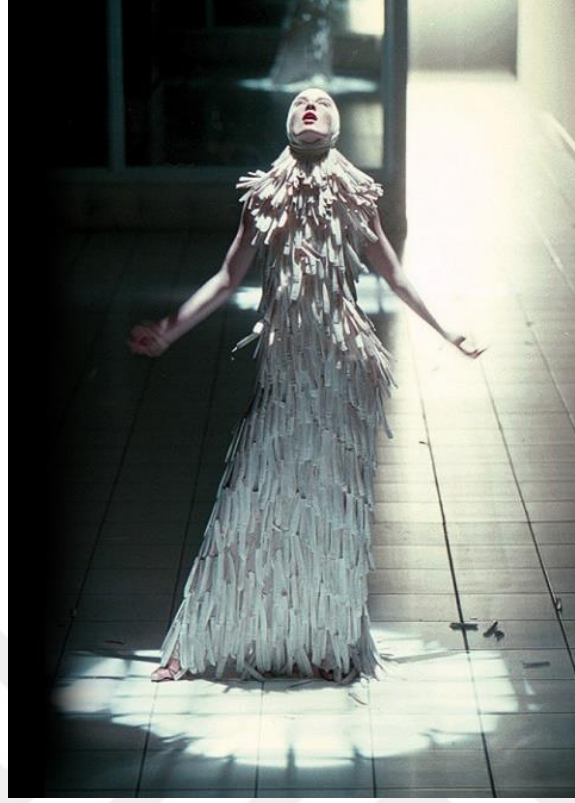
Tasarım, kırmızı ve siyaha boyanmış devekuşu tüylerinden yapılmış bir etek ve elle boyanmış mikroskop slaytlarından yapılmış bir korsajdan oluşuyordu.

Şekil 23. VOSS Koleksiyonu

Kaynak: <https://lee-alexander-mcqueen.tilda.ws/voss>

Kuş tüylerinden yapılmış yere kadar uzanan bir etek ve üç doldurulmuş şahinle süslenmiş başlıktan oluşan bir kıyafet. Kuşlar, etek dokunulmadan kalırken modelin bluzunu ve bandajlarını yırtıyor gibi görünüyor.

Şekil 24. VOSS Koleksiyonu

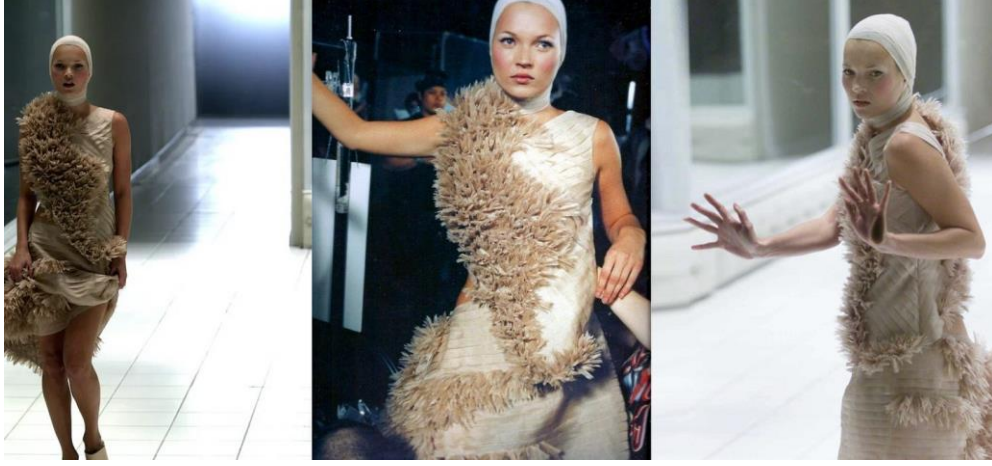
Kaynak, <https://www.multibabydoll.com/alexander-mcqueenin-voss-ruyasi/>

Erin O'Connor tamamen jilet kabuklarından yapılmış bir elbise giyerken görülür.

Şekil 25. VOSS Koleksiyonu

Kaynak, <https://www.multibabydoll.com/alexander-mcqueenin-voss-ruyasi/>

Şekil 26. VOSS Koleksiyonu

Kaynak, <https://www.articlesofclothing.com/p/alexander-mcqueen-springsummer-2001>

Kate Moss'un sergilediği kıyafette tüylü şifonla sarılmış ve başı da bir lobotomi hastasınıninkine benzeyen tıbbi bandajlarla sarılıydı.

Şekil 27. VOSS Koleksiyonu

Kaynak: <https://www.articlesofclothing.com/p/alexander-mcqueen-springsummer-2001>

Karen Elson tarafından sergilenen, antika Japon ipek baskıdan yapılmış bir elbise.

2.5.1.4. Highland Rape

"Highland Rape" koleksiyonu, 1995'teki bu koleksiyon, McQueen'in şiddet, cinsiyet ve tarihsel travmalar gibi konuları işlediği, çarpıcı ve provokatif bir tasarım tarzına sahipti. McQueen'in Highland Rape koleksiyonu, Britanya'nın İskoçya'yı işgali sırasında yaşanan zorla göç ve şiddet olaylarına dikkat çekmek amacıyla tasarlanmıştır.

Koleksiyonun adı, moda politik bir yorum getirmesi açısından önem taşımaktadır. McQueen, İskoç asıllı bir aileden gelmekte ve bu kişisel bağını koleksiyonuna yansıtmaktadır.

Koleksiyonda kullanılan kumaşlar, İskoç tartan desenleri ve yırtık, parçalanmış görümlü giysilerden oluşmaktadır. Tasarımların çoğu, kadın bedenini açıkta bırakacak şekilde kesilmiş, şiddet izlenimi veren detaylar içermektedir. Bu parçalar, kurban ve saldırgan temalarını aynı anda taşımakta ve kadın bedeninin güçsüzleştirilmesi konusuna gönderme yapmaktadır. Koleksiyonda öne çıkan parçalar, Yırtık dikişlerle süslenmiş etekler, şeffaf kumaşlar ve İskoç ekose desenleri, vücuda oturan korse tarzı üstler.

Defile, dramatik sahnelemelerle dikkat çekmiştir. Modeller, defile sırasında dramatik ifadelerle sahnede ilerlemiş, yere düşme veya kaçma sahneleriyle performansı desteklemiştir. Bu sahneleme, moda dünyasında performans sanatı ile haute couture'un birleştiği bir an olarak görülmektedir. Defiledeki müzik seçimleri ve ışıklandırmalar, koleksiyonun karanlık atmosferini daha da güçlendirmiştir.

'Highland Rape' koleksiyonunun moda dünyasındaki etkisi, provokatif temaların kullanılmasına kapı aralamıştır. McQueen, estetik ile politik eleştiriyi bir araya getirerek moda anlayışını değiştirmiştir. Highland Rape, bugüne kadar birçok tasarımcıya ilham kaynağı olmuş ve akademik tartışmalara konu olmuştur.

Şekil 28. Highland Rape Koleksiyonu

Kaynak: <https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/31244/0/alexander-mcqueen>

Alexander McQueen, Highland Rape AW95 / Courtesy of Alexander McQueen

Şekil 29. Highland Rape Koleksiyonu

Kaynak: <https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/31244/0/alexander-mcqueen>

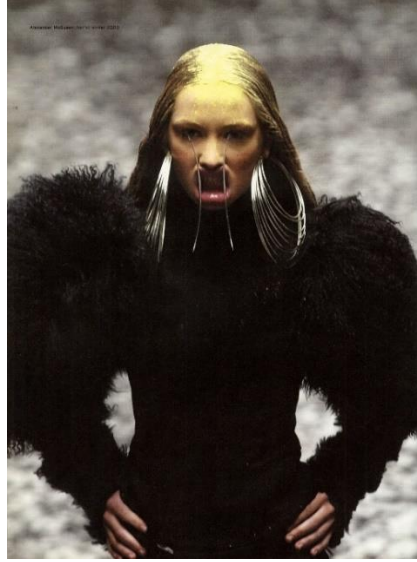
**Alexander McQueen, Highland Rape AW95 / Courtesy of Alexander
McQueen**

Şekil 30. Highland Rape Koleksiyonu

Kaynak: <https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/31244/0/alexander-mcqueen>

Alexander McQueen, Highland Rape AW95 / Courtesy of Alexander McQueen

Şekil 31. Highland Rape Koleksiyonu

Kaynak: <https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/31244/0/alexander-mcqueen>

The invitation to Highland Rape / Photography Nico Schwartz

Şekil 32. Highland Rape Koleksiyonu

Kaynak: <https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/31244/0/alexander-mcqueen>

Alexander McQueen, Highland Rape AW95 / Courtesy of Alexander McQueen

Küratöryel Yaklaşım Serginin küratörlüğünü Andrew Bolton üstlendi ve sergi, McQueen'in karmaşık ve katmanlı dünyasını izleyiciye sunmayı amaçlayan dikkatli bir tasarıma sahipti. Serginin yapısı, McQueen'in tasarımlarını tematik olarak gruplayarak, izleyiciye onun sanatsal evrimini ve tasarımlarının ardındaki felsefeyi anlamalarını sağladı. Serginin küratöryel yaklaşımı, tasarımların sadece estetik değil, kültürel, psikolojik ve sosyal mesajlar taşıdığını vurguladı.

McQueen'in tasarımlarındaki drama ve doğa unsurları da sergi tasarımında belirgin şekilde yer aldı, çünkü McQueen sürekli olarak doğa, ölüm ve yaşamın kalıcılığı gibi evrensel temaları ele alıyordu.

Küratöryel Temalar, Doğa ve Hayvanlar, McQueen'in tasarımlarında sıkça yer alan doğa unsurları ve hayvan figürleri, onun doğa ile olan derin bağlantısını yansıtıyordu. Ölümsüzlük ve Gerçeklik, McQueen, tasarımlarında sıklıkla ölüm ve ölümsüzlük gibi temalarla oynayarak gerçekliğin ve hayal gücünün sınırlarını sorguluyordu. Vahşi Güzellik (Savage Beauty), Serginin başlığı, McQueen'in tasarımlarındaki estetikle örtüşüyordu. Bu “vahşi güzellik”, McQueen'in hem korku hem de hayranlık uyandıran eserlerini tanımlayan bir kavramdı. Sergi, yalnızca

McQueen'in parçalara olan tutkusunu yansıtmakla kalmayıp, aynı zamanda izleyicilerin tasarımlarla etkileşimini güçlendirecek şekilde tasarlanmıştı. Geniş, karanlık ve dramatik sergi alanları, McQueen'in görsel dünyasını mükemmel bir şekilde tamamlıyordu.

Sergi Fotoğrafları, McQueen'in en tanınmış koleksiyonları ve kıyafetleri, profesyonel fotoğraflar aracılığıyla izleyicilere sunuldu. Bu fotoğraflarda, McQueen'in tasarımlarının estetik büyüğü ve anlam derinliği izleyicilere aktarılmaya çalışıldı.

Sergi Tasarımı, Andrew Bolton, serginin mekân tasarımını, McQueen'in görsel dünyasına uygun olarak karanlık, gotik ve bir o kadar da dramatik bir atmosferde tasarladı. Her bölüm, bir McQueen koleksiyonunun temalarını yansıtan belirli bir atmosfer yarattı. Örneğin, bir bölümde McQueen'in doğadan esinlenen tasarımları, görsel olarak yansıtılacak şekilde ışık ve doğal malzemelerle çevrelendi.

2.5.2. Christian Dior – Designer of Dreams

Moda tarihinin büyük bir ikonu üzerine kapsamlı bir retrospektif sunarak moda müzelerinde estetik, ticari ve kültürel bağlamların nasıl bütünleştirilebileceğini gösterir. İlk kez 2017 yılında Musée des Arts Décoratifs'te (Paris) açılan ve daha sonra Londra, New York ve Şangay gibi şehirlerde sergilenen bu retrospektif, Dior'un kurucusu Christian Dior'un yaratıcı mirasını onurlandırır. Sergi, markanın geçmişten günümüze değişen koleksiyonlarını tematik ve kronolojik bir yapıyla sunar.

Nathalie Crinière'in sergi tasarımı, koleksiyonları zarif bir biçimde düzenleyerek Dior'un vizyonunu dramatik bir sahne atmosferiyle yansıtmıştır. Florence Müller'in küratörlüğünde, sergi tarihsel belgeler, eskizler ve kişisel mektuplar gibi nadir bulunan eserlerle desteklenmiştir.

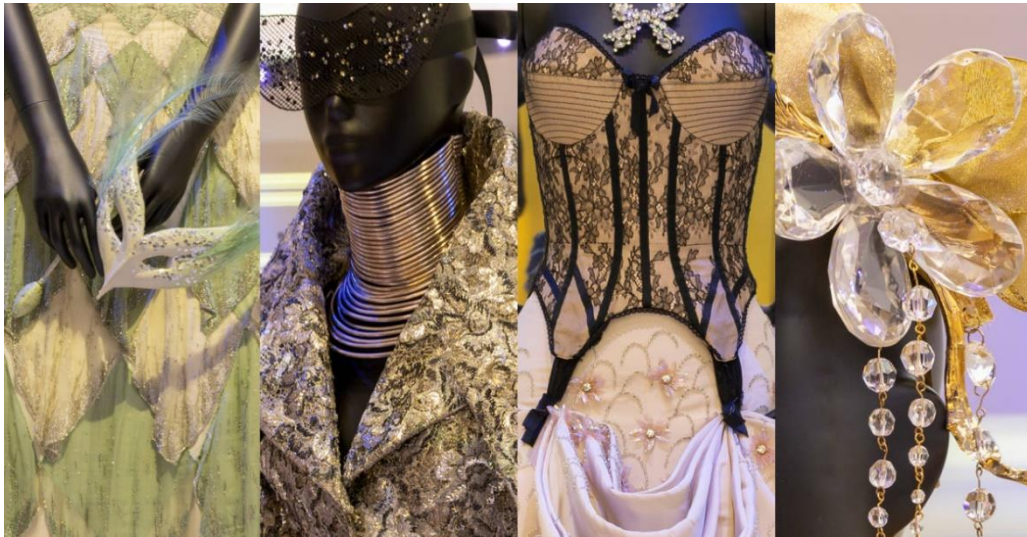
Sergi, "The New Look", "Garden Inspirations" ve "Ball Gowns" gibi farklı tematik alanlara ayrılarak Dior'un tasarım estetiğini ve ilham kaynaklarını vurgular. Özellikle "Ball Gowns" bölümünde, Dior'un zarif gece kıyafetleri, dönemin toplumsal statü ve moda anlayışını yansıtır. Dior sergisinde mekânsal düzen, ziyaretçilerin kronolojik bir yolculuğa çıkarılmasını sağlar. Yüksek tavanlı, karanlık zeminli galeriler dramatik bir etki yaratırken, parlak ışıklandırmalar detayları vurgular.

Kullanılan ışıklandırma, Dior'un ikonik siluetlerini ve kumaş detaylarını ön plana çıkarır. Sergide altın, siyah ve beyaz renk paletleri, markanın lüks estetiği ile uyumlu bir zemin oluşturmuştur. Serginin Londra'daki Victoria and Albert Museum versiyonunda kullanılan dijital ekranlar, Dior'un eskizlerini ve defile sahnelerini animasyonlu gösterimlerle sunarak ziyaretye interaktif bir deneyim yaşatmıştır.

şekil 33. Christian Dior – Designer of Dreams

Kaynak: https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-christian-dior-designer-of-dreams-exhibition?srltid=AfmBOoq7kvRGe9ixgaTQJkMJhQXTA-uVJI3QO_RwSFimg7gXubtp-TkK

şekil 34. Christian Dior – Designer of Dreams

Kaynak: https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-christian-dior-designer-of-dreams-exhibition?srltid=AfmBOoq7kvRGe9ixgaTQJkMJhQXTA-uVJI3QO_RwSFimg7gXubtp-TkK

Şekil 35. Christian Dior – Designer of Dreams

Victoria and Albert Museum, London

Kaynak: https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-christian-dior-designer-of-dreams-exhibition?srsId=AfmBOoq7kvRGe9ixgaTQJkMJhQXTA-uVJI3QO_RwSFimg7gXubtp-TkK

2.5.3. Gabrielle Chanel– Fashion Manifesto

Gabrielle Chanel – Fashion Manifesto (*Palais Galliera, 2020*), Gabrielle Chanel - *Fashion Manifesto* sergisi, moda tarihinin en etkili tasarımcılarından biri olan Coco Chanel'in yaratıcı mirasını inceleyen kapsamlı bir retrospektiftir.

2020 yılında Palais Galliera, Paris'te düzenlenen bu sergi, Chanel'in yaratıcı mirasını kapsamlı bir şekilde sunan ilk retrospektif olma özelliğini taşır.

Sergi, Chanel'in ikonik tasarımlarını, moda anlayışını ve kadın giyiminde yaptığı devrimsel değişiklikleri yansıtır.

Miren Arzalluz ve Olivier Saillard'ın küratörlüğünü yaptığı sergi, Şanel'in yarattığı minimal silüetlerden haute couture detaylarına kadar geniş bir yelpazede eser sunmuştur.

Sergi, "The Boyish Look", "The Iconic Little Black Dress" ve "Jewelry and Accessories" gibi bölümlere ayrılmış, Chanel'in yenilikçi moda anlayışını vurgulamıştır. Sergide mekân, Chanel'in zamansız tasarımlarının minimalist ve sofistike doğasını vurgulayan bir düzenle kurgulanmıştır.

Renk Paleti ve Materyal Seçimi, Beyaz ve siyahın hâkim olduğu renk paleti, Chanel'in modada getirdiği sade ve zarif estetiğe bir gönderme yapmıştır.

Etkileşimli Unsurlar, Multimedya ekranları ve dijital kataloglar ziyaretçilere Chanel'in hayatını ve tasarım felsefesini detaylıca inceleme fırsatı sunmuştur.

Şekil 36. Courtesy of the VveA (Victoria and Albert Museum)

Kaynak: <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/fashion-news/a40125689/v-and-a-museum-coco-chanel-exhibition/>

Şekil 37. Courtesy of the VveA (Victoria and Albert Museum)

Kaynak: <https://www.ngv.vic.gov.au/exhibition/gabrielle-chanel-fashion-manifesto/>

Şekil 38. Courtesy of the VveA (Victoria and Albert Museum)

Kaynak: <https://www.ngv.vic.gov.au/exhibition/gabrielle-chanel-fashion-manifesto/>

2.5.4. ‘Balenciaga by Demna’ (Paris,2025)

2025 yazında Paris’te açılan Balenciaga par Demna sergisi hem moda dünyası hem de benim gibi bu alanda akademik olarak çalışanlar için oldukça özel bir yere oturdu. Sergi, Demna Gvasalia’nın Balenciaga’daki on yıllık kreatif direktörlüğünü hem bir arşiv hem de bir veda anlatısı olarak sunuyor. Bu bölümü yazarken yalnızca serginin tasarımına değil, modanın nasıl bir hafıza, kimlik ve dil haline dönüştüğüne de odaklanmak istedim.

Demna’nın Balenciaga’daki dönemi bence yalnızca kıyafet üretimiyle değil, moda sahnesinin nasıl okunabileceğine dair köklü bir değişimi temsil ediyor. Bu sergideki 101 parça, aslında onun ne anlattığını, neye karşı durduğunu ve neye inandığını çok net bir şekilde gösteriyor. Oversize kalıplar, yok edilen silüetler, sokağın dilini haute couture’e taşıyan ham tavırlar... Tüm bunlar, serginin her odasında yeniden hissettiriliyor. Özellikle modanın geleneksel estetiğini sorgulayan yerleştirmelerle birlikte kıyafetler sadece giyilen objeler değil, anlam yüklü anlatılar haline geliyor.

Şekil 39. Balenciaga by Demna Sergisi / Paris, 2025

Kaynak: Fotoğraf, Berrak Göksu Eren. Kendisi tarafından çekilmiştir.

Sergide en çok dikkatimi çeken şeylerden biri mekanların tasarım diliydi. Kimi zaman bir çöplüğü, kimi zaman bir sığınma alanını andıran bölümlerle karşılaştım. Demna'nın sesinin dijital olarak yankılandığı odalar, sadece görsel değil, işitsel bir deneyim de sundu. Kıyafetlere dokunamamak da onların içine işlenmiş hafızayı, yaratım sancısını ve direniş halini hissedebildim. Moda burada bir vitrin gösterisinden çıkıp, kişisel bir anlatı formuna dönüşmüş. Bu açıdan bakıldığında serginin mimarisi bana modanın sadece “giysi” olmadığını, bir tür duygusal mimari olduğunu düşündürdü.

Şekil 40. Balenciaga by Demna Sergisi / Paris, 2025

Kaynak: Fotoğraf, Berrak Göksu Eren. Kendisi tarafından çekilmiştir.

Bence bu sergi yalnızca bir retrospektif değil; Demna'nın Balenciaga'daki duruşunun altını çizen kişisel bir manifestoydu. Seçilen parçaların çoğu, daha önce tartışma yaratmış, kimi zaman eleştirilmiş, kimi zaman övülmüş işlerdi. Ama burada yeniden yerleştirildiklerinde başka bir anlam kazanmışlardı. Mesela çöp torbasına benzeyen deri çantanın bulunduğu alan, yalnızca ironik değil, aynı zamanda günümüz tüketim kültürüne dair derin bir eleştiri içeriyordu. Bu tür işler, bana modanın aslında sosyolojik bir anlatı dili olduğunu tekrar hatırlattı.

2.5.5. Rick Owens, Temple of Love (Paris, Palais Galliera)

Palais Galliera'nın tarihsel dokusuna uygun olarak, Owens'un bizzat kendi küratörlüğünde şekillendirilmiş bir yapıdadır. Sergide 100'ün üzerinde arşivlik kıyafet, aksesuar, sahne yerleştirmeleri, video ve fotoğraf belgeleriyle sanatçının kişisel hafızası mekânsallaştırılmıştır. Owens, sergiyi klasik bir retrospektiften ziyade bir “manifesto” olarak tanımlayarak, izleyicinin yalnızca geçmişe değil, kendi dünyasına da bakmasını amaçlamıştır. Sergi metninde kullandığı ifadeler bu niyeti açıkça yansıtır,

“Retrospektif, düşüncelerin zirveye ulaşmasını, nihai ve çöküşü çağırır.” (Vogue Runway, 2025)

Rick Owens'un tasarımları genellikle gotik, brutalist ve deneysel bir çizgide ilerler. “Temple of Love” sergisi ise bu dilin yalnızca kıyafetlerde değil, sergi alanının bütünsel kurgusunda da hissedildiği bir deneyim sunar. Sergi alanında yer alan heykelsi mobilyalar, büyük boy beton yapılar, Owens'un Hollywood'daki evinden esinlenen yatak odası kurulumları, modanın performatif bir sanat formu olarak yorumlanmasına imkân tanımıştır. Owens, burada modayı yalnızca bir giyim biçimi olarak değil, ritüel ve kimlik pratiği olarak sunar.

Serginin başlığı olan Temple of Love, sadece bir romantik göndermeyi değil, aynı zamanda Owens'un hayatında merkezde yer alan duygusal karmaşayı da temsil eder. Michèle Lamy ile olan ilişkisine, çocukluk hafızalarına ve farklı olmanın getirdiği direniş duygusuna göndermeler serginin neredeyse her parçasında hissedilir. Bu anlamda sergi, izleyiciyi sadece bir görsel arşivin içine değil, bir ruh halinin içine çeker.

“Temple of Love” sergisi, klasik moda müzeciliğinden farklı olarak deneyimsel ve çok katmanlı bir anlatım sunar. Ziyaretçi, burada bir tasarımcının arşivini gezmekten çok, onun zihinsel ve duygusal evreninde bir yolculuğa çıkar. Bu yönüyle sergi, moda müzeciliğinde “deneyim merkezli” ve “manifesto türü” sergileme biçimlerinin önemini vurgular. Ayrıca serginin yapısı itibarıyla retrospektif bir çerçevede kurgulansa da Owens'un yorumuyla tematik, biyografik ve sanatsal bir kurguya da sahiptir. Bu çeşitlilik, çağdaş moda müzeciliğinin disiplinlerarası niteliğini yansıtan önemli bir örnektir.

Rick Owens’un “Temple of Love” sergisi, moda sergilerinin sadece estetik beğeni üzerine kurulu olmadığını, bunun ötesinde bir düşünce sistemi, duygusal hafıza ve toplumsal duruş içerdiğini gösteren önemli bir örnektir. Owens’un kişisel ifadesiyle şekillenen bu sergi, moda tarihçiliği ve müzeciliği açısından yeni bir anlatı biçiminin kapısını aralar. Tez kapsamında bu serginin analizi, moda sergilerinde anlatının, deneyimin ve kimlik temsillerinin nasıl kurgulandığını anlamak açısından kıymetli bir örnek teşkil eder.

Şekil 41. Rick Owens’un “Temple of Love” Sergisi

Kaynak: <https://www.modzik.com/mode/news-rick-owens-devoile-temple-love/>

Şekil 42. Rick Owens'un "Temple of Love" Sergisi

Kaynak: <https://www.modzik.com/mode/news-rick-owens-devoile-temple-love/>

- Tematik Sergiler, Belirli bir moda akımını, materyali veya giysi türünü ele alan tematik sergiler de yaygındır. Örneğin, bir sergi sadece dantel kullanımına odaklanabilirken, bir diğeri 20. yüzyılın spor modasını inceleyebilir.

Tematik sergiler, tasarımcılar için farklı disiplinlerden ilham alma fırsatı sunar. Örneğin, *The Met Costume Institute* tarafından düzenlenen "*Heavenly Bodies, Fashion and the Catholic Imagination*" sergisi (2018), din ve moda arasındaki ilişkiye odaklanarak tasarımcılara dini motiflerin çağdaş tasarımlara nasıl entegre edilebileceğini göstermiştir (Bolton, 2018). Bu sergi, gotik mimari, dini ikonografi ve Orta Çağ sanatının moda dünyasında yeniden yorumlanmasına olanak tanımıştır. Moda eğitimi süresinde tematik sergiler, renk paleti kullanımı, dokuların uyumu ve tarihi motiflerin çağdaş moda ile entegrasyonu gibi konular, sergilerde doğrudan gözlemlenebilir ve eğitim projelerine uygulanabilir.

Şekil 43. Heavenly Bodies / The Met Costume Institute

Kaynak: <https://dsrny.com/project/heavenly-bodies>

Şekil 44. Heavenly Bodies / The Met Costume Institute

(Kostüm Enstitüsü'nün 2018 bahar sergisi.)

Kaynak: <https://dsrny.com/project/heavenly-bodies>

Şekil 45. Heavenly Bodies

Kaynak: <https://fsa.art/inspirations/heavenly-bodies-fashion-and-the-catholic-imagination/>

(Kurulum Görünümü, "Heavenly Bodies, Fashion and the Catholic Imagination," Metropolitan Sanat Müzesi, 10 Mayıs-8 Ekim 2018.)

Bir başka örnekte, *The Kyoto Costume Institute* tarafından gerçekleştirilen "*Future Beauty, 30 Years of Japanese Fashion*" sergisidir. Bu sergi, Issey Miyake, Rei Kawakubo ve Yohji Yamamoto gibi Japon tasarımcıların yenilikçi yaklaşımlarını vurgulamış ve tasarım dünyasında geleneksel formların nasıl dönüştürülebileceğini göstermiştir (Fukai, 2010).

Şekil 46. Future Beauty / The Kyoto Costume Institute

Kaynak: <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/future-beauty-30-years-of-japanese-fashion/>

Şekil 47. Geleceğin Güzelliği, Japon Modasının 30 Yılı Sergisi

Kaynak: <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/future-beauty-30-years-of-japanese-fashion/>

Tematik sergiler, moda tasarımcılarına kültürel ve sosyal konulara dair eleştirel bir bakış açısı sunar. 2020 yılında düzenlenen "*About Time, Fashion and Duration*" sergisi, zaman kavramının moda üzerindeki etkisini sorgulamıştır (Andrew, 2020). Bu sergi, sürdürülebilirlik tartışmalarına ve geçmiş tasarımların yeniden kullanımı konusuna dikkat çekmiştir.

Şekil 48. "About Time, Fashion and Duration" Sergisi

Kaynak: <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/about-time-fashion-and-duration/>

2.6. Dijital ve İnteraktif Sergiler

Geleneksel moda sergileri, izleyicilere estetik ve tarihsel bağlam sunarken, günümüzde, moda müzeleri dijital teknolojileri kullanarak interaktif sergiler düzenlemektedir. Bu, izleyicilerin daha fazla etkileşimde bulunmasını ve moda tarihini daha dinamik bir şekilde deneyimlemesini sağlar. (Edwards, 2020)

Son yıllarda dijitalleşme, sanat ve moda müzelerinde büyük bir değişime yol açmıştır. Gelişmiş projeksiyon teknikleri, artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) uygulamaları, ziyaretçilerin geleneksel sergilere kıyasla daha aktif bir şekilde etkileşimde bulunmasını sağlamaktadır. Örneğin, Londra'daki 'Victoria and Albert Müzesi'nde düzenlenen dijital moda sergileri, izleyicilere tarihi kıyafetleri 360 derece görüntüleme ve detaylı inceleme imkânı sunmaktadır. Böylece izleyiciler, sadece pasif bir gözlemci olmak yerine, serginin bir parçası hâline gelmektedir. (Victoria and Albert Museum, 2023)

Moda müzelerinde kullanılan dokunmatik ekranlar, sanal deneme kabinleri ve yapay zekâ destekli rehber sistemleri, ziyaretçilere daha kişisel ve özelleştirilmiş bir deneyim sunmaktadır. Örneğin, New York'taki The Museum at FIT, holografik projeksiyonlar ve artırılmış gerçeklik uygulamaları ile ziyaretçilerin tarihi moda koleksiyonlarını daha yakından keşfetmelerine olanak tanımaktadır. (Quinn, 2018)

2.6.1. Dijital Teknolojinin Moda Tarihi Üzerindeki Etkisi

Moda tarihi, yalnızca geçmişin belgelenmesi ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda geleceğe yönelik vizyonlar geliştirilmesine de katkı sağlamaktadır. Dijital arşivleme teknikleri, moda tarihindeki önemli parçaların korunmasını ve küresel erişilebilirliğini artırmaktadır. Moda araştırmacıları ve öğrenciler, dijital moda müzeleri sayesinde nadir bulunan eserleri inceleyebilmekte ve bu eserler hakkında detaylı bilgilere ulaşabilmektedir. Örneğin, Google Arts ve Culture platformu, birçok ünlü moda müzesinin dijital koleksiyonlarını çevrimiçi olarak sunarak, modanın evrimini daha geniş kitlelere ulaştırmaktadır. (Google Arts ve Culture, 2023)

2.7. Geçmişte ve Günümüzde Moda Müzelerinde Öne Çıkan Koleksiyonlar

2.7.1. Tarihsel Giysiler

Tarihsel kıyafet koleksiyonları, yalnızca tekstil tarihini değil, aynı zamanda dönemin sosyokültürel yapısını, ekonomik durumunu ve sanatsal anlayışını da yansıtır (Hollander, 1993). Örneğin, 18. yüzyılda giyilen zarif korseli elbiseler, kadın bedeni üzerindeki toplumsal algıları ve estetik anlayışı gösterirken, 1920'lerde flapper tarzı kıyafetler, kadınların özgürleşmesini ve toplumsal değişimi simgeler (Steele, 2019).

Özellikle 19. yüzyılda, Avrupalı aristokratların giydiği görkemli giysiler müzelerde sergilenmeye başlamıştır. Kraliçe Victoria'nın giydiği ikonik siyah elbiseler, dönemin yas tutma kültürünü yansıtırken, 20. yüzyılda sergilenen 1920'ler ve 1950'ler kıyafetleri, modanın değişen silüetlerini ortaya koymuştur.

Geçmişte birçok müze, kraliyet ailesi ve aristokrat sınıfa ait kıyafetleri arşivlemiştir. Örneğin, Viyana'daki Hofburg Sarayı'nda Habsburg Hanedanı'nın giydiği lüks kumaşlarla süslenmiş giysiler sergilenmektedir. Bununla birlikte, İngiltere'de Kensington Sarayı'nda Kraliçe II. Elizabeth ve Prenses Diana'nın ikonik kıyafetleri, moda müzelerinde halkın ilgisini çeken koleksiyonlar arasında yer almaktadır (*Hollander, 1993*).

Moda tarihini koruma misyonunu üstlenen en önemli müzelerden biri, Paris'te bulunan Palais Galliera'dır. 19. yüzyılın sonlarında kurulan bu müzede, Fransa'nın moda tarihine ışık tutan geniş bir koleksiyon bulunmaktadır (*Steele, 2019*).

Victoria and Albert Museum gibi erken dönem moda müzeleri, genellikle Rönesans'tan başlayarak 19. yüzyıl sonlarına kadar olan giysi ve aksesuar koleksiyonlarına odaklanmıştır. Bu koleksiyonlar, Avrupa moda tarihinin gelişimini belgeler ve genellikle kraliyet ailelerine veya aristokrasiye ait parçalar içerir.

2.7.2. Modern ve Çağdaş Moda

20. yüzyılın ortalarından itibaren, moda müzeleri modern ve çağdaş tasarımcılara daha fazla odaklanmaya başladı. The Costume Institute ve Palais Galliera gibi müzeler, Coco Chanel, Christian Dior, Yves Saint Laurent gibi tasarımcıların eserlerini koleksiyonlarına dahil etti. Günümüzde, Alexander McQueen, Rei Kawakubo ve Vivienne Westwood gibi çağdaş tasarımcıların eserleri de bu müzelerde yer almaktadır.

Günümüz moda müzelerinde en dikkat çekici konulardan biri sürdürülebilirliktir. Çevresel etkileri minimize etmek amacıyla birçok tasarımcı, geri dönüştürülmüş malzemeler kullanarak giysi tasarlamakta ve bu parçalar müzelerde sergilenmektedir. Örneğin, Londra'daki Fashion for Good Müzesi, sürdürülebilir ve etik moda uygulamalarına dair önemli koleksiyonlara ev sahipliği yapmaktadır (*Peters, 2021*).

Şekil 49. ‘What Goes Around Comes Around’ sergisinden bir fotoğraf.

Fotoğrafçı, Elzo Bonam

Kaynak: https://www.fashionforgood.com/our_news/fashion-for-good-museum-shares-its-legacy-and-embarks-on-a-new-phase/

2.7.3. Kültürel ve Etnik Koleksiyonlar

Kültürel ve etnik giysi koleksiyonları, sadece moda tarihini değil, aynı zamanda toplumların kimliklerini, geleneklerini ve sanatsal üretim süreçlerini de yansıtır (*Hollander, 1993*). Örneğin, Japonya'daki kimono koleksiyonları, Hindistan'ın geleneksel sâri kumaşları ve Afrika kabilelerinin el yapımı tekstilleri, bu giysilerin üretim teknikleri ve sembolik anlamlarını gözler önüne sermektedir (*Steele, 2019*).

Moda tarihini koruma misyonunu üstlenen en önemli müzelerden biri, Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi'dir. Burada, dünyanın farklı bölgelerine ait geleneksel kıyafetlerin yer aldığı geniş bir koleksiyon bulunmaktadır (*Victoria ve Albert Museum, 2022*). Benzer şekilde, Paris'teki Musée du Quai Branly, Afrika, Asya ve Amerika kıtalarına ait geleneksel giysi koleksiyonları ile dikkat çekmektedir (*Steele, 2019*).

2.7.3.1. Africa Fashion

"Africa Fashion" (2022, Victoria ve Albert Museum- Londra), Bu sergi, Afrika kıtasının geleneksel tekstil sanatı ve modaaya olan etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Sergi, Afrika kültürünün zenginliğini yansıtan el dokuması kumaşlardan, modern Afrika modasının öne çıkan tasarımlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Afrika kökenli tasarımcıların çalışmalarına da yer verilen sergi, Afrika modasının Batı modası üzerindeki etkisini ve kültürel mirasın korunmasına olan katkılarını gözler önüne sermektedir. Ayrıca, sergi boyunca ziyaretçiler, geleneksel batik boyama teknikleri, geometrik desenlerle süslenmiş kumaşlar ve kabile giysileri gibi etnografik öğelere de tanıklık etmektedir (*Victoria ve Albert Museum, 2022*).

Şekil 50. "Africa Fashion" Sergisi / Victoria and Albert Museum, London

Kaynak: <https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-africa-fashion-exhibition>

Şekil 51. "Africa Fashion" Sergisi / Victoria and Albert Museum, London

Kaynak: <https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-africa-fashion-exhibition>

2.7.3.2. Weaving Cultures

"Weaving Cultures" (Musée du Quai Branly- Paris), Paris'teki Musée du Quai Branly tarafından düzenlenen *Weaving Cultures* sergisi, dünyanın farklı bölgelerinden gelen geleneksel dokuma tekniklerine ve etnik giysi mirasına odaklanmaktadır. Sergi, Güneydoğu Asya, Afrika, Güney Amerika ve Okyanusya gibi coğrafyalardan gelen el dokuması kumaşları, etnik desenleri ve geleneksel kıyafetleri tanıtmaktadır.

Serginin öne çıkan bölümlerinden biri, Endonezya'nın batik boyama teknikleri, And Dağları'ndaki yerel halkın alpaka yünüyle yaptığı dokumalar ve Batı Afrika'daki Kente kumaşları gibi kültürel mirasları detaylandırmasıdır. Ayrıca, dokuma tekniklerinin sadece bir sanat formu değil, aynı zamanda kimlik ve kültürel aktarımın önemli bir aracı olduğu vurgulanmaktadır. Sergi, geleneksel dokuma sanatı ile modern tekstil tasarımcılarının nasıl etkileşime geçtiğini de göstermektedir (*Musée du Quai Branly*, 2022).

2.7.3.3. Kimono, Kyoto to Catwalk

"Kimono, Kyoto to Catwalk" (2020, Victoria ve Albert Museum- Londra), 2020 yılında Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi'nde düzenlenen sergi, geleneksel Japon kimonosunun tarihsel kökenlerinden başlayarak, bu kültürel giysinin modern moda dünyasındaki etkilerini inceler.

Sergi, kimononun sadece bir giysi değil, aynı zamanda Japon kültürünün, sanatsal ifadesinin ve toplumsal normlarının bir simgesi olarak nasıl evrildiğini göstermektedir.

Kimononun tarihi, zengin tasarımları, kullanılan kumaşlar ve motifler üzerinden işlenmiş, aynı zamanda Japonya dışındaki moda dünyasına etkisi de ele alınmıştır. Kyoto şehrinin geleneksel üretim tekniklerinden podyumlara uzanan süreçte, kimononun estetik ve işlevsel yönleri, modern tasarımcılar tarafından nasıl dönüştürülüp yeniden şekillendirildiği sergide vurgulanmıştır. Ayrıca, kimononun Japonya'daki toplumsal statülerle ilişkisi ve zaman içinde değişen estetik algılarla nasıl bağdaştığı da ele alınan konular arasındadır.

Şekil 52. "Kimono, Kyoto to Catwalk" / Victoria and Albert Museum, London

Kaynak: <https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-kimono-kyoto-to-catwalk-exhibition>

2.7.3.4. Baroque and Beyond, Royal European Dress

"Baroque and Beyond, Royal European Dress" (Palais Galliera - Paris); Sergi, Barok dönemin görkemli ve süslü moda anlayışını, Avrupa kraliyet sınıfının giyim kültüründe nasıl somutlaştığını ve bunun ötesine geçerek, dönemler arasındaki geçişin modaya nasıl yansıdığını incelemektedir.

Barok dönemi, estetik ve görsel ihtişamın zirveye ulaştığı bir zaman dilimi olarak tanımlanır ve bu sergi, o dönemin aristokrat ve kraliyet giyiminin zarif detayları ile yoğun süslemelerini vurgulamaktadır. Giysilerde kullanılan kumaşlar, iğne işçiliği, renkler ve aksesuarlar üzerinden, iktidar, statü ve gücün giyimle nasıl ifade edildiği açıklanmıştır. Ayrıca sergi, 18. ve 19. yüzyıllarda Barok 'un etkilerinin nasıl modern Avrupa kraliyet giyiminde evrildiğine dair örnekler sunmaktadır. Bu bağlamda, modanın sadece bir estetik tercih değil, aynı zamanda toplumdaki sınıf farklılıkları ve iktidar ilişkilerinin bir yansıması olarak nasıl kullanıldığı da serginin ana temasını oluşturmaktadır.

2.7.3.5. Headdresses from Around the World

"Headdresses from Around the World" (Musée de l'Homme – Paris); Sergi, dünya genelinde kullanılan geleneksel başlıkların kültürel, sosyal ve sembolik anlamlarını incelemektedir (Musée de l'Homme, 2025). Farklı topluluklara ait başlıklar, yalnızca bir moda unsuru olmanın ötesinde, kimlik, statü ve dini inanışları temsil eden önemli kültürel göstergeler olarak değerlendirilir.

Şekil 53. *"Headdresses from Around the World"* (Musée de l'Homme – Paris)

Kaynak: <https://www.20minutes.fr/culture/diaporama-9745-musee-homme-rouvre-portes-paris#d942549>

Şekil 54. *"Headdresses from Around the World"* (Musée de l'Homme – Paris)

Kaynak: <https://www.20minutes.fr/culture/diaporama-9745-musee-homme-rouvre-portes-paris#d942549>

2.7.3.6. Dice Kayek ve Rachid Koraichi – “Bustier d’Amour”

2018 sonbaharında Paris’te gerçekleştirilen SKIN Derneği yararına düzenlenen sergide ortaya çıkan “Bustier d’Amour”, Dice Kayek’in kurucuları Ece ve Ayşe Ege ile çağdaş sanatçı Rachid Koraichi’nin iş birliğinde gerçekleşmiş bir “giyilebilir sanat” eseridir. Bu eser, “moda-nesne”nin sınırlarını zorlayarak hem estetik hem de kültürel bir anlatı zemini sunar.

Dice Kayek’in zarif çizgileri ile Koraichi’nin mistik sembolizmi ve Arap hat sanatını buluşturan bu bustier, beni “moda ve sanatın sentezi” fikri üzerine derinlemesine düşünmeye itti. “Bustier d’Amour” sadece görsel bir obje değil, Arapça ve batı motiflerin bulunduğu bir kültürel köprü olarak da okunabilir. Bu açıdan, eser sadece “şık bir tasarım” olmaktan çıkıp, kimlik ve anlam katmanlarıyla donanmış bir sanat formuna dönüşüyor.

Şekil 55. Dice Kayek and Rachid Koraichi

Kaynak: <https://collections.vam.ac.uk/item/O1470688/bustier-damour/>

Eserin Ekim 2018 sergisi sonrası Victoria ve Albert Müzesi İslam Sanatları Koleksiyonu’na kabul edilmesi, “giyilebilir sanat”ın müze bağlamında geçerlilik kazanmasının ne kadar önemli bir adım olduğunu gösteriyor. Bu, modayı sadece ticari bir ürün olarak değil; akademik, kültürel bir değer olarak da değerlendirme fırsatı yaratıyor.

“Bustier d’Amour”u incelerken, onun yalnızca giyilmek için değil; “izlenmek, okunmak, anlaşılmak” için tasarlanmış bir eser olduğunu hissettim. Eserin giyilebilirliği, içinde taşıdığı sembolik detaylarla birleşince, metinsel bir dil yaratıyor.

2.8. Moda Müzelerinde Yer Alan Tasarımcılar ve Moda Akımları

Moda, sadece kıyafetlerden ibaret olmayan, aynı zamanda kültürel, toplumsal ve sanatsal bir ifade biçimi olarak değerlendirilen önemli bir alan olmuştur (Steele, 2019).

Geçmişten günümüze, modanın evrimini ve farklı akımların gelişimini gözler önüne seren moda müzeleri, tasarımcıların vizyonlarını ve yaratıcı süreçlerini keşfetmemizi sağlayan değerli kurumlardır (Bruzzi ve Church Gibson, 2013). Bu müzeler, sadece ünlü tasarımcıların eserlerini sergilemekle kalmaz, aynı zamanda dönemin sosyo-ekonomik koşulları, sanat akımları ve kültürel dönüşümleri de yansıtır (Evans, 2003).

Moda müzeleri, tarih boyunca modayı şekillendiren önemli tasarımcılar ve akımlara yer vermektedir. Öne çıkan isimler ve akımlar şunlardır,

2.8.1. Tasarımcılar

Moda müzeleri, modanın gelişimine yön veren ve dönemin ruhunu yansıtan önemli tasarımcıların eserlerine geniş yer vermektedir. Bu tasarımcılar, yalnızca kıyafet tasarlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal dönüşümlerin, sanat akımlarının ve teknolojik yeniliklerin de öncüsü olmuşlardır.

Coco Chanel

Gabrielle "Coco" Chanel, rahat ama zarif tasarımları ile 20. yüzyıl modasına damgasını vurmuştur. Chanel'in ikonik tüvit ceketleri, küçük siyah elbisesi ve parfümleri, Palais Galliera'daki sergilerde sıklıkla yer almaktadır (Steele, 2019). Minimalist ve zarif tasarımlarıyla tanınan Chanel, 20. yüzyıl modasının en etkili isimlerinden biridir. Birçok moda müzesi, Chanel'in ikonik "küçük siyah elbise" gibi tasarımlarını sergilemektedir.

Önemli eserleri, Küçük Siyah Elbise (1926), Chanel No.5 Parfümü (1921), Tüvit Ceket (1954)

Müzedede sergilendiği yer, Palais Galliera'daki *Gabrielle Chanel, Fashion Manifesto* sergisi (2020)

Christian Dior

II. Dünya Savaşı sonrası kadın modasında büyük bir devrim yaratan Christian Dior, 1947'de tanıttığı "New Look" akımı ile kadın silüetini yeniden tanımlamıştır (Palmer, 2014). VveA Müzesi'nde Dior'un tasarımları geniş çaplı bir retrospektif ile sergilenmiş, 20. yüzyılın en önemli moda akımlarından biri olarak değerlendirilmiştir (VveA Museum, 2019). Dior'un tasarımları, The Costume Institute ve Victoria and Albert Museum gibi müzelerde önemli yer tutar.

Önemli eserleri, Bar Suit (1947), Junon Elbisesi (1953)

Müzedede sergilendiği yer, Victoria ve Albert Müzesi'nin *Christian Dior, Designer of Dreams* sergisi (2019)

Yves Saint Laurent

Renkli ve cüretkar tasarımlarıyla tanınan Saint Laurent, moda tarihine birçok yenilik katmıştır. 1966'da tanıttığı "le smoking" kadın smokini, modern kadın modasında çığır açan bir parça olarak sergilenir.

Önemli eserleri, Le Smoking Smokin Takımı (1966), Mondrian Elbisesi (1965), Saharienne Ceket (1968)

Müzedede sergilendiği yer, Musée Yves Saint Laurent Paris, *Yves Saint Laurent Retrospective* sergisi (2021)

Alexander McQueen

McQueen, moda dünyasında sıra dışı tasarımları ve teatral defileleri ile tanınan önemli bir isimdir. The Met'in Costume Institute bölümü, McQueen'in "Savage Beauty" adlı retrospektif sergisine ev sahipliği yapmış ve büyük ilgi görmüştür (Bolton, 2011). Yaratıcı ve teatral tasarımlarıyla tanınan McQueen, moda müzelerinde retrospektif sergilerle onurlandırılan bir diğer önemli tasarımcıdır.

Önemli eserleri, Plato's Atlantis Koleksiyonu (2010), Highland Rape Koleksiyonu (1995), Armadillo Botları

Müzedede sergilendiği yer, The Met Costume Institute, *Alexander McQueen, Savage Beauty* sergisi (2011)

Elsa Schiaparelli ve Sürrealizm (Musée des Arts Décoratifs, Paris) Schiaparelli, modaya sanatı entegre eden öncü tasarımcılardan biridir. Salvador Dalí ile yaptığı iş birlikleri sayesinde sürrealist akımı moda ile birleştiren tasarımcı, Paris'teki Musée des Arts Décoratifs'te büyük bir sergiyle anılmıştır (Mears, 2020).

Önemli eserleri, Lobster Dress (1937), Shoe Hat (1938), Skeleton Dress (1938)

Müzedede sergilendiği yer, Musée des Arts Décoratifs, *Shocking! The Surreal World of Elsa Schiaparelli* sergisi (2022)

Rei Kawakubo ve Comme des Garçons (The Met Costume Institute, New York)

Japon tasarımcı Rei Kawakubo, geleneksel moda kurallarını yıkan, asimetric ve dekonstrüktif (yeniden yapılandırılmış) tasarımları ile tanınmaktadır. Comme des Garçons markası ile geliştirdiği cesur ve deneysel koleksiyonları, modanın sınırlarını zorlayan bir sanat formuna dönüşmüştür (Bolton, 2017).

Önemli eserleri, "Lumps and Bumps" Koleksiyonu (1997), "Body Meets Dress, Dress Meets Body" Koleksiyonu (1997).

Müzedede sergilendiği yer, The Met Costume Institute, *Rei Kawakubo/Comme des Garçons, Art of the In-Between* sergisi (2017).

2.8.2. Moda Akımları

Moda müzelerinde sergilenen başlıca akımlar arasında Barok ve Rokoko'nun gösterişli stillerinden Minimalizm'in sade estetiğine kadar geniş bir yelpaze bulunmaktadır.

Barok ve Rokoko Modası (17.-18. Yüzyıl) – Palais Galliera, Paris

Barok ve Rokoko dönemleri, Avrupa aristokrasisinin lüks ve ihtişamı ön plana çıkardığı moda akımlarıdır. 17. yüzyılda Barok döneminde kadınlar korseler, geniş etekler ve ağır işlemeli kumaşlar kullanırken, 18. yüzyılda Rokoko akımı daha zarif ve romantik formlarla bu süreci takip etmiştir (Evans, 2003).

Öne çıkan parçalar, Krinolin (çelik çemberli etekler), korseler, işlemeli ipek elbiseler, dantel süslemeler.

Müzedede sergilendiği yer, Palais Galliera, *Baroque and Beyond, Royal European Dress* sergisi.

Viktoryen Dönem Modası (19. Yüzyıl) – The Museum at FIT, New York

19. Yüzyıl Viktoryen Modası, krinolin etekler, korse ve süslü şapkalarla tanınır. Bu dönem, moda müzelerinin tarihsel giysi koleksiyonlarında önemli bir yer tutar.

Viktoryen dönem, sanayileşmenin etkisiyle daha yapılandırılmış ve muhafazakâr bir giyim tarzının benimsendiği bir dönemdir. Kadınlar için dar korseler, kabarık etekler ve yüksek yakalar ön plana çıkarken, erkek modasında koyu renkli, ciddi takım elbiseler hâkim olmuştur (Tortora ve Eubank, 2016).

Öne çıkan parçalar, Balenli korseler, kabarık etekler, Viktoryen elbiseler, dantelli eldivenler.

Müzedede sergilendiği yer, The Museum at FIT, *The Age of Victoria, Fashion and Etiquette* sergisi.

20. Yüzyıl Modernizmi, Art Deco ve 1920'ler Modası – Victoria ve Albert Müzesi, Londra

1920'ler, özgürleşen kadın silüetleri, kısa saç modelleri ve abartılı süslemeler ile Art Deco estetiğinin moda dünyasına yansıdığı bir dönemdir. Bu dönemde kadınlar, korselerden kurtulmuş, bol kesimli, püsküllü ve işlemeli elbiselerle daha hareketli bir yaşam tarzını benimsemiştir (Steele, 2019).

Öne çıkan parçalar, Flapper elbiseleri, Charleston elbiseleri, ince askılı ipek gecelik tarzı elbiseler.

Müzedede sergilendiği yer, Victoria ve Albert Müzesi, *1920s Jazz Age, Art Deco Fashion* sergisi.

Yeni Kadın Modası ve 1930'lar – Palais Galliera, Paris

1930'lar, Art Deco'nun zarif ve şık çizgilerinin haute couture ile birleştiği bir dönemdir. Madeleine Vionnet ve Elsa Schiaparelli gibi tasarımcılar, kadın vücudunu daha doğal bir şekilde ortaya çıkaran dökümlü elbiseler ve asimetrik kesimler kullanmıştır (Mears, 2020).

Öne çıkan parçalar, Bias cut (verev kesim) elbiseler, kürk detaylı paltolar, drapeli kumaşlar.

Müzedede sergilendiği yer, Palais Galliera, *La Mode en Mouvement, Fashion of the 1930s* sergisi.

New Look ve 1950'ler Modası – Victoria ve Albert Müzesi, Londra

II. Dünya Savaşı'nın ardından, Christian Dior'un "New Look" adıyla tanıttığı stil, kadın modasında köklü değişiklikler getirmiştir. İnce belli, hacimli etekli silüetler, feminenliği yeniden ön plana çıkaran bir anlayışı temsil etmiştir (Palmer, 2014).

Öne çıkan parçalar, Korseli üstler, kabarık etekler, pastel renkli kumaşlar.

Müzedede sergilendiği yer, Victoria ve Albert Müzesi, *Christian Dior, Designer of Dreams* sergisi.

Beatnik ve 1960'lar Modası – The Museum at FIT, New York

1960'lar, gençlik kültürünün ve bireyselliğin ön plana çıktığı bir dönem olmuştur. Mini eteklerin yükselişi, geometrik desenler ve uzay çağı modası, bu dönemin en belirgin unsurları arasında yer alır (Bruzzi ve Church Gibson, 2013). Mary Quant ve André Courrèges gibi tasarımcılar, bu dönemin ikonları olmuştur.

Öne çıkan parçalar, Mini etekler, A kesim elbiseler, Op Art desenleri.

Müzedede sergilendiği yer, The Museum at FIT, *Youthquake, The Fashion Revolution of the 1960s* sergisi.

Punk Modası (1970'ler) – The Met Costume Institute, New York

970'lerde doğan punk akımı, modaya karşı bir başkaldırı niteliği taşıyordu. Deri ceketler, yırtık pantolonlar ve zincir aksesuarlar gibi sert ve isyankâr öğeler bu akımın temel taşlarıydı (Tungate, 2008). Vivienne Westwood, punk modasının en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilir.

Öne çıkan parçalar, Deri ceketler, yırtık tişörtler, zincirli aksesuarlar.

Müzedede sergilendiği yer, The Met Costume Institute, *Punk, Chaos to Couture* sergisi.

Minimalist Moda (1990'lar) – MoMu, Antwerp

1990'lar, sadelik ve işlevselliğin ön plana çıktığı minimalist moda akımının zirveye ulaştığı bir dönemdir. Japon tasarımcılar Rei Kawakubo ve Yohji Yamamoto ile Belçikalı tasarımcılar Martin Margiela ve Ann Demeulemeester, bu hareketin öncüleri olmuştur (Mears, 2020).

Öne çıkan parçalar, Nötr renkler, oversize kesimler, monokrom takımlar.

Müzedede sergilendiği yer, MoMu Antwerp, *Minimalism and the Future of Fashion* sergisi.

2.9. Moda Müzeleri ve Kültürel Miras

Moda müzeleri, bir ulusun ya da toplumun kültürel mirasını temsil etme ve koruma işlevi görür. Bu müzeler, sadece giysi ve aksesuarları sergilemekle kalmaz, aynı zamanda bir toplumun estetik değerlerini, sosyal yapısını ve tarihsel gelişimini de yansıtır.

Moda müzeleri, kültürel mirasın korunması, araştırılması ve sergilenmesi açısından diğer sanat ve tarih müzeleriyle örtüşen, ancak aynı zamanda özgün olan bazı kuramsal ve pratik yaklaşımlara sahiptir.

Moda müzeleri, tarihsel giysilerden çağdaş tasarımlara kadar geniş bir koleksiyonu barındıran, moda tarihine ışık tutan kurumlardır. Bu müzeler, yalnızca estetik ve sanatsal bir bakış açısıyla değil, aynı zamanda sosyolojik ve antropolojik perspektiflerden de değerlendirilmelidir. Moda müzeleri, belirli bir dönemin toplumsal yapısını, ekonomik koşullarını ve sanatsal eğilimlerini gözler önüne sermektedir.

2.10. Moda Müzeleri ve Kültürel Mirasın Temsili

2.10.1. Kültürel Kimlik ve Bellek

Moda müzeleri, giysi ve aksesuarların ötesinde bir ulusun ya da toplumun kültürel kimliğini ve tarihsel belleğini yansıtır. Yerel ve geleneksel kostümler, bir toplumun tarihsel ve kültürel kimliğini sergilerken, çağdaş moda tasarımları ise bu kimliğin evrimini ve güncel ifadesini yansıtır. Bu bağlamda moda müzeleri, geçmişten günümüze kültürel mirası belgeleme ve yorumlama işlevi görür.

Örnekler,

1. Musée du Quai Branly (Paris) gibi müzeler, farklı kültürlerin geleneksel giysilerini sergileyerek bu toplumların kimlik ve tarihlerini gözler önüne serer.

Şekil 56. Musée du Quai Branly (Paris / France 2006)

Kaynak: <https://rolandhalbe.eu/portfolio/museum-quai-branly-by-nouvel/>

Şekil 57. Musée du Quai Branly (Paris / France 2006) / Müze içinden

Kaynak: <https://rolandhalbe.eu/portfolio/museum-quai-branly-by-nouvel/>

2. Palais Galliera (Paris) ise hem tarihi hem de çağdaş Fransız modasını sergileyerek Fransa'nın kültürel mirasını yansıtır.

Şekil 58. Palais Galliera (Paris)/ Balenciaga (1895-1972)

Kaynak: <https://www.palaisgalliera.paris.fr/en/palais-galliera/ressources-en-ligne/balenciaga-couture-black-bourdelle-museum-palais-galliera-site>

Şekil 59. Palais Galliera (Paris)/"Spanish costumes, Darkness and light"

Kaynak: <https://www.palaisgalliera.paris.fr/en/palais-galliera/ressources-en-ligne/spanish-costumes-darkness-and-light>

Şekil 60. Palais Galliera (Paris)/"Love Brings Love, the Alber Elbaz tribute show"

Kaynak: <https://www.palaisgalliera.paris.fr/en/palais-galliera/ressources-en-ligne/love-brings-love-exhibition-teaser>

2.10.2. Yerel ve Geleneksel Kostümler ile Çağdaş Moda Tasarımları Arasındaki İlişki

Moda müzeleri, yerel ve geleneksel kostümler ile çağdaş moda tasarımları arasındaki ilişkiyi ele alırken, kültürel süreklilik ve değişim temalarını araştırır. Geleneksel kostümler, çağdaş tasarımcılara ilham kaynağı olurken, bu tasarımlar da kültürel mirasın ultramodern yorumlarını sunar.

Örnekler,

- The Kyoto Costume Institute, Japon geleneksel giysilerini ve Batı modasının tarihini birlikte ele alarak bu iki kültür arasındaki etkileşimi sergiler.

Şekil 61. The Kyoto Costume Institute

Kaynak: <https://www.kci.or.jp/en/index.html>

- Victoria and Albert Museum (Londra), hem Batı hem de Doğu'ya ait geleneksel kostümleri ve bu kültürlerin çağdaş modayla nasıl etkileşime girdiğini inceler.

Şekil 62. Alexander Mcqueen (Victoria and Albert Museum / Londra)

Kaynak: <https://www.pinterest.fr/pin/500110733629089652/>

2.11. Moda Müzeleri, Müze Bilim Kuramları ve Pratikleri

Müze bilim (müzecilik) kuramları, müzelerin organizasyonu, koleksiyon yönetimi, sergileme yöntemleri ve ziyaretçi deneyimi gibi konuları ele alır. Moda müzeleri, sadece giysileri sergilemekten öte, kültürel mirasın bir parçası olarak modanın geçmişten günümüze nasıl şekillendiğini gözler önüne serer. Bunun yanı sıra, tekstil ve moda tasarımı öğrencileri için ilham kaynağı olmaktadır. Moda müzeleri de bu kuramsal çerçeve içinde değerlendirildiğinde, disiplinler arası bir yapı sergilemektedir.

2.11.1. Koleksiyon Yönetimi ve Koruma Kuramı

Moda müzeleri, müze bilim alanındaki koleksiyon yönetimi ve koruma kuramlarıyla yakından ilişkilidir. Giysiler ve tekstil ürünleri, özellikle hassas oldukları için özel koruma yöntemlerine ihtiyaç duyarlar. Müzelerdeki koruma yöntemleri, nesnelerin bozulmasını önlemek amacıyla belirli sıcaklık, nem ve ışık seviyelerinde muhafaza edilmesini içerir. (Textile Conservation, Advances in Practice (Mary M. Brooks ve Dinah Eastop))

2.11.2. Sergi Tasarımı ve Küratörlük Kuramı

Moda müzeleri, sergi tasarımı ve küratörlük konusunda da müze bilimiyle  rt    en kuramsal yaklaşımlar geliştirir. Bu müzelerde, giysilerin sergilenmesi, onların estetik ve tarihi değerini vurgulayacak şekilde dikkatlice planlanır. Ayrıca, sergi anlatıları, moda tarihinin karma ıklı ını izleyiciye en etkili şekilde iletecek şekilde düzenlenir. (Fashion and Museums, Theory and Practice (Marie Riegels Melchior ve Birgitta Svensson), moda müzelerinde sergi tasarımı ve küratörlük konusundaki teorik yaklaşımları inceler.)

2.11.3. Dijital Teknolojiler ve Sanal Sergiler / Etkileşimli Müze Yaklaşımı

Moda müzeleri, dijital teknolojilerin ve sanal sergilerin artan kullanımıyla, müze biliminde yenilikçi pratiklerin uygulanmasında  nc  olmuştur. Bu teknoloji, moda koleksiyonlarının daha geniş bir kitleye erişmesini sa lar ve izleyicilere interaktif bir deneyim sunar.

(Digital Technologies and the Museum Experience, Handheld Guides and Other Media (Lo c Tallon ve Kevin Walker), dijital teknolojilerin müze deneyiminde nasıl kullanıldığını ele alır.)

2.11.4. Moda Müzelerinde Kullanılan Sergileme Yöntemleri

Kronolojik Sunum, Moda akımlarının zaman içindeki değişimini gösterir. Kronolojik sergileme yöntemi, moda tarihinin belirli dönemlere göre düzenlenmesini sa lar. Bu sayede, ziyaretçiler moda akımlarının ve tasarım anlayışlarının zaman içindeki evrimini gözlemleyebilirler. Örneğin, Victoria ve Albert Müzesi'nde 18. yüzyıldan günümüze kadar uzanan bir koleksiyon belirli dönemlere ayrılarak sergilenmektedir (Steele, 1998, s. 78).

Tematik Sergileme, Tematik sergileme, belirli bir moda akımı, tasarımcı, kültürel etki veya sosyal hareket üzerine odaklanır. Örneğin, feminist hareketin modaya etkisini ele alan bir sergide, 20. yüzyılın başındaki reform kıyafetlerinden günümüz tasarımlarına kadar geniş bir perspektif sunulabilir (Clark, 2020, s. 95). Tematik sergileme, moda akımlarının yalnızca estetik değil, aynı zamanda sosyo-kültürel değişimler açısından da değerlendirilmesine olanak tanır.

Multimedya Kullanımı, Dijital projeksiyonlar ve etkileşimli ekranlarla zenginleştirilmiş deneyimler sunar. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte moda müzelerinde multimedya ve dijital sergileme yöntemleri yaygınlaşmıştır. Dokunmatik ekranlar, artırılmış gerçeklik (AR) uygulamaları ve sanal gerçeklik (VR) deneyimleri sayesinde ziyaretçiler, sergilenen objeler hakkında daha fazla bilgi edinebilir ve kıyafetlerin farklı açılardan incelenmesini sağlayan interaktif içeriklere erişebilirler (Falk ve Dierking, 2013, s. 102).

Yeniden Yaratım Teknikleri, Tarihi kıyafetlerin modern replikaları yapılarak dönemin giyim tarzı daha iyi anlatılabilir. Bu yöntem, özellikle hassas tekstil eserlerinin doğrudan sergilenmesinin mümkün olmadığı durumlarda kullanılır. Örneğin, Kyoto Costume Institute, tarihi kimono tasarımlarını günümüz teknikleriyle yeniden üreterek ziyaretçilerine dönemin modasını birebir deneyimleme fırsatı sunmaktadır (McNeil, 2009, s. 145).

Manken ve Figür Kullanımı, Giysilerin en iyi şekilde sergilenmesi için müzelerde farklı türde mankenler ve figürler kullanılmaktadır. Geleneksel mankenlerin yanı sıra, giysilerin formunu en iyi şekilde gösterebilmek için özel olarak tasarlanmış hareketli veya şeffaf destekli figürler de tercih edilmektedir. Bu yöntem, kıyafetlerin kesimini, duruşunu ve kullanım şeklini en doğru şekilde yansıtmayı amaçlar (Pye, 2001, s. 134).

Aydınlatma ve Mekânsal Düzenleme, Moda müzelerindeki sergileme alanlarında ışık kullanımı ve mekânsal düzenleme, giysilerin korunmasını ve estetik olarak en iyi şekilde sunulmasını sağlar. UV ışınlarının tekstil eserler üzerindeki zararlarını en aza indirmek için düşük seviyeli aydınlatmalar kullanılır. Ayrıca, sergileme alanlarının düzenlenmesi sırasında, ziyaretçi akışı ve mekânsal deneyim göz önünde bulundurularak, giysiler belirli bir hikâye örgüsü içinde konumlandırılır (Pearce, 1994, s. 90).

Müze bilim, müzelerin işleyişini, yönetimini ve koleksiyonlarının korunmasını ele alan disiplinler arası bir alan olarak gelişmiştir. Moda müzeleri, bu kuramlar doğrultusunda hem akademik hem de sanatsal açıdan çeşitli pratikler uygulamaktadır.

2.11.5. Müze Biliminin Temel Kuramları

Yeni Müzeoloji (New Museology), Yeni müzecilik, geleneksel müze anlayışının dışına çıkarak, müzelerin yalnızca koleksiyonları sergileyen değil, aynı zamanda toplumla etkileşime giren, eğitim sağlayan ve sosyal değişimi teşvik eden kurumlar olduğunu öne sürer (Hooper-Greenhill, 1992, s. 45). Bu kuram, moda müzeleri açısından değerlendirildiğinde, giysilerin sadece sanatsal nesneler olarak değil, aynı zamanda kimlik, kültürel değişim ve toplumsal dinamiklerin bir yansıması olarak ele alınmasını önerir.

Objenin Hikâyesi Yaklaşımı, Sergilenen objelerin yalnızca fiziksel varlıklarıyla değil, tarihleri ve sosyal bağlamları ile sunulmasını öngörür. Müze bilimi içerisinde, objelerin anlamları ve sergilenme yöntemleri üzerine çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. (Pearce, 1994, s. 78), koleksiyonların yalnızca tarihsel veya sanatsal açıdan değil, kültürel anlatılar oluşturmak için kullanılması gerektiğini savunur. Moda müzeleri bağlamında, kıyafetlerin kullanım bağlamı, dönemin toplumsal yapıları ve tasarımcıların yaratıcı süreçleri göz önünde bulundurularak sergilenmesi önem taşır.

Ziyaretçi Odaklı Yaklaşım, Müze ziyaretçilerinin deneyimlerini geliştirmek için interaktif ve erişilebilir sergi tasarımlarının önemi vurgulanır (Falk ve Dierking, 2013, s. 122). Falk ve Dierking (2013, s. 112) tarafından ortaya konan müze deneyimi kuramı, ziyaretçilerin müzede geçirdiği zamanın sadece bilgi edinme süreci olmadığını, aynı zamanda duygusal ve sosyal bir deneyim olduğunu vurgular. Moda müzeleri bu kuram doğrultusunda interaktif sergileme teknikleri, dijital uygulamalar ve sanal gerçeklik kullanarak ziyaretçilerin sergilenen objelerle daha güçlü bir bağ kurmasını sağlamaktadır.

2.12. Moda Müzeleri ile Diğer Sanat ve Tarih Müzeleri Arasındaki Farklar

Moda Müzelerinin Tanımı ve Önemi

Moda müzeleri, tekstil, giysi ve aksesuarları sergileyerek, belirli bir zaman dilimi veya kültürel bağlam içinde modanın evrimini gözler önüne serer (Steele, 2010, s. 67). Bu müzeler, modanın sadece estetik bir olgu olmadığını, aynı zamanda toplumsal normlar, ekonomik koşullar ve teknolojik gelişmeler ile şekillendiğini vurgular (Clark, 2020, s. 112).

2.12.1. Moda Müzelerinin Özellikleri

- Giysi, aksesuar ve tekstil koleksiyonlarına odaklanır.
- Estetik, tarihsel ve kültürel bağlamda modanın değişimini sergiler.
- Canlı mankenler, dijital gösterimler ve etkileşimli sergiler kullanır.
- Tasarımcıların yaratıcı süreçlerini ve modanın toplum üzerindeki etkisini vurgular.

2.12.2. Sanat ve Tarih Müzelerinin Özellikleri

Sanat ve tarih müzeleri, geniş bir zaman dilimine yayılan eserleri ve tarihi belgeleri içeren koleksiyonlarıyla moda müzelerinden ayrılır. Sanat müzeleri genellikle resim, heykel, fotoğraf ve diğer görsel sanat dallarına odaklanırken; tarih müzeleri belirli dönemler, olaylar veya kişilere dair belgeler, arkeolojik buluntular ve objeler barındırır (Hooper-Greenhill, 1992, s. 89).

-Sanat Müzelerinin Özellikleri

- Resim, heykel ve çağdaş sanat eserlerini içerir.
- Sanat akımlarının evrimini sergiler.
- Estetik değer ön plandadır.
- Genellikle kronolojik veya tematik düzenlemeye sahiptir.

-Tarih Müzelerinin Özellikleri

- Belirli bir döneme veya topluma ait objeleri sergiler.
- Arkeolojik ve etnografik koleksiyonlar içerir.
- Olay bazlı anlatılar sunar.
- Eğitimsel amaçlar doğrultusunda tarihsel bilinci güçlendirmeye odaklanır.

2.12.3. Moda Müzeleri ve Diğer Müzeler Arasındaki Temel Farklar

Koleksiyon İçeriği

Moda müzeleri, kıyafet ve aksesuarları belgelerken, sanat müzeleri resim ve heykellerle, tarih müzeleri ise arkeolojik ve kültürel objelerle ilgilenir. Örneğin, Victoria ve Albert Müzesi hem sanat hem de moda koleksiyonlarına sahip olsa da moda bölümü kıyafetlerin tarihi süreç içindeki dönüşümüne odaklanmaktadır (Steele, 1998, s. 54).

Sergileme Yöntemleri

Moda müzelerinde kullanılan sergileme teknikleri, diğer müzelerden farklı olarak giysi ve aksesuarların üç boyutlu formlarını en iyi şekilde sunmayı amaçlar (Clark, 2020, s. 76).

- Sanat müzelerinde eserler genellikle duvarlara asılı veya vitrinlerde sergilenirken,
- Moda müzelerinde giysiler mankenler üzerinde sergilenerek, vücutla olan ilişkisi gösterilir.
- Tarih müzelerinde objeler genellikle vitrinler içinde veya diorama şeklinde düzenlenir.

Etkileşim ve Teknoloji Kullanımı

Moda müzeleri, ziyaretçileriyle etkileşimi artırmak için artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR) ve dijital kataloglar gibi modern teknolojiler kullanır (Falk ve Dierking, 2013, s. 104). Sanat ve tarih müzelerinde ise dijitalleşme daha çok arşivleme ve interaktif rehber sistemleriyle sınırlıdır.

Ziyaretçi Profili ve Deneyimi

Moda müzeleri, özellikle moda ve tekstile ilgi duyan tasarımcılar, öğrenciler ve moda meraklıları tarafından sıkça ziyaret edilir. Sanat müzeleri daha geniş bir kitleye hitap ederken, tarih müzeleri akademisyenler ve tarih severler tarafından yoğunlukla ziyaret edilmektedir (Hooper-Greenhill, 1999, s. 120).

Estetik Anlam

Sanat müzeleri genellikle estetik değerleri ve sanat eserlerinin içsel anlamlarını vurgularken, moda müzeleri giysilerin hem estetik hem de işlevsel yanlarına odaklanır. Moda, hem sanatsal bir ifade biçimi hem de günlük yaşamın bir parçası olarak ele alınır.

Geçicilik ve Zamansallık

Tarih müzeleri, genellikle kalıcı sergilerle uzun zaman dilimlerini kapsayan anlatılar sunarken, moda müzeleri daha geçici sergilere ev sahipliği yapar ve belirli dönemler veya trendlerle sınırlı kalabilir.

Kültürel Temsil

Moda müzeleri, genellikle bir ulusun veya toplumun kültürel mirasını temsil eden giysileri sergileyerek, o toplumun sosyal yapısını ve estetik değerlerini yansıtır. Tarih müzeleri ise daha geniş bir tarihsel ve kültürel anlatı sunar.

2.13. Moda Müzelerinde Sergi Tasarımı

-Moda Müzelerinde Sergi Tasarımı ve Küratörlük

Moda müzelerinde sergi tasarımı ve küratörlük, moda tarihini, kültürel anlatıları ve estetik değerleri izleyicilere etkili bir şekilde sunmayı amaçlayan çok yönlü bir süreçtir.

Sergiler, belirli bir tema, tasarımcı, dönem veya kültürel fenomen etrafında şekillendirilebilmektedir. Temalar, sergilerin genel yapısını ve anlatısını belirlemektedir. Dijital teknolojiler ve interaktif sergiler ise, günümüzde moda müzelerinde ziyaretçi deneyimini zenginleştirerek önemli bir rol oynamaktadır.

-Moda Müzelerinde Sergi Tasarımı

Tematik Sergiler,

Moda müzelerinde sergi tasarımı genellikle belirli bir tema etrafında şekillenir. Bu temalar, tarihsel dönemler, moda akımları, belirli tasarımcılar, kültürel veya sosyal konular olabilir. Tematik sergiler, modanın belirli bir yönünü vurgulamak ve bu yönün tarihsel, sosyal ve estetik bağlamını izleyiciye sunmak için kullanılır.

Örnekler,

- Heavenly Bodies, Fashion and the Catholic Imagination (The Costume Institute, 2018), Bu sergi, Katolikliğin moda üzerindeki etkisini inceleyerek dini ikonografi ve yüksek moda arasındaki ilişkiyi araştırdı.

**Şekil 63. Heavenly Bodies, Fashion and the Catholic Imagination
(The Costume Institute, 2018)**

Kaynak: https://www.economist.com/prospero/2018/05/24/heavenly-bodies-mixes-metaphors-at-the-met?utm_medium=cpc.adword.pdveutm_source=googleveppccampaignID=18151738051veppcadID=veutm_campaign=a.22brand_pmaxveutm_content=conversion.direct-response.anonymousvegad_source=1vegclid=CjwKCAjwreW2BhBhEiwAavLwfDMXbQWRN-mrBNgfy0KEVG8mjzch2v5BYCDwGxhyEsZbTzsa4-nfAhoCbOIQAvD_BwEvegclsrc=aw.ds

- Alexander McQueen, Savage Beauty (The Metropolitan Museum of Art, 2011), Alexander McQueen'in kariyerine odaklanan bu retrospektif sergi, tasarımcının estetik vizyonunu ve moda dünyasına getirdiği yenilikleri sergiledi.

Şekil 64. Alexander McQueen (British, 1969–2010)

Dress, autumn/winter 2010–11. Courtesy of Alexander McQueen. Photograph © Sølve Sundsbø / Art + Commerce

Kaynak: <https://blog.metmuseum.org/alexandermcqueen/>

- Sergi Tasarım Prensipleri

Moda sergileri, giysilerin ve aksesuarların doğru bir şekilde sergilenmesi için titizlikle tasarlanır. Bu anlamda, objelerin estetik değerini en iyi şekilde yansıtacak ışıklandırma, renk, kompozisyon ve mekân düzenlemelerini içermektedir. Ayrıca, sergilerin kronolojik mi yoksa tematik bir şekilde mi düzenleneceği, izleyicinin sergi boyunca nasıl bir rota izleyeceği gibi unsurlar da dikkate alınmaktadır. (Exhibition Design (David Dernie) kitabının içerisindeydir.)

2.14. Moda Müzelerinde Kúratörlük

Kúratörlük Süreci,

Moda müzelerinde kúratörlük, geniş kapsamlı bir araştırma sürecini içerir. Kúratörler, sergilenecek objeleri seçer, bunların tarihsel ve kültürel bağlamlarını araştırır ve serginin genel anlatısını oluşturur. Kúratörler, giysilerin korunması ve sergilenmesi konusunda da bilgi sahibi olmalıdır.

Kúratörlük, ayrıca ziyaretçilerin sergiyi anlamalarını ve deneyimlemelerini kolaylaştıracak bilgi panoları, metinler ve diğer görsel materyallerin hazırlanmasını da içerir. (Curating Fashion, Clothes, Collections, and Contexts (Rebecca Arnold) kitabı içerisindeydir.)

2.15. Farklı Temalar Etrafında Sergi Planlama

Her sergi, belirli bir tema etrafında planlanırken, tema, serginin yapısını, anlatısını ve izleyiciye sunulacak mesajı belirler. Tematik sergilerde kúratörler, serginin temasını destekleyecek objeleri seçer ve bunları ziyaretçilere etkili bir şekilde sunmanın yollarını arar.

Örnekler,

- Punk, Chaos to Couture (The Costume Institute, 2013), Bu sergi, punk estetiğinin modaaya olan etkisini araştırmış ve punk kültürünün moda dünyasındaki yankılarını sergilemiştir.

Şekil 65. Chaos to Couture (The Costume Institute, 2013)

(Left, an outfit by Vivienne Westwood and Malcolm McLaren and, beside it, one by Christophe Decarnin for Balmain. Credit... Suzanne DeChillo/The New York Times)

Kaynak: <https://www.nytimes.com/2013/05/10/arts/design/punk-chaos-to-couture-at-the-metropolitan-museum.html>

- China, Through the Looking Glass (The Metropolitan Museum of Art, 2015), Çin kültürünün Batı modasına olan etkilerini inceleyen bu sergi, geleneksel Çin estetiği ile çağdaş moda arasındaki ilişkiyi keşfetmiştir.

Şekil 66. Through the Looking Glass (The Metropolitan Museum of Art, 2015)

A dress by Li Xiaofeng is displayed as part of China Through the Looking Glass at the Metropolitan Museum of Art in New York.

Photograph, Don Emmert/AFP/Getty Images

Kaynak: <https://www.theguardian.com/fashion/2015/aug/19/china-through-the-looking-glass-show-breaks-metropolitan-museum-record>

2.16. Dijital Teknolojiler ve İnteraktif Sergiler

2.16.1. Dijital Teknolojilerin Rolü

Moda müzelerinde dijital teknolojiler, sergilerin daha etkileşimli ve erişilebilir hale gelmesine olanak tanır. Dijital rehberler, artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR) ve interaktif ekranlar, ziyaretçilerin sergilenen objeler hakkında daha fazla bilgi edinmelerine ve sergiyi daha kişisel bir şekilde deneyimlemelerine yardımcı olur.

Bu teknolojiler, özellikle karmaşık temalar veya tarihi dönemler hakkında derinlemesine bilgi sunmak için kullanılır. (Digital Heritage, Applying Digital Methods to Heritage Studies (Hannah Lewi ve Wally Smith), kitabının içerisinde).

- The VveA's Virtual Couture Installation, ziyaretçilere sanal olarak moda tasarımlarını keşfetme ve moda da dair daha derinlemesine bir anlayış geliştirme imkânı sunar.

Şekil 68. We Wear Culture – a new virtual fashion experience

Claire Wilcox, 2001

Kaynak: https://www.vam.ac.uk/blog/digital/we-wear-culture-a-new-virtual-fashion-experience?srsId=AfmBOopij9gXw_4pwFjW9wITEhVgh8eYqhE9BVKR0Moru72L5-FWmuovedoing_wp_cron=1725610887.4863479137420654296875

2.17. Teknoloji ve Moda Müzeleri

Moda müzeleri, teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, geleneksel sergileme yöntemleri yerini dijital ve interaktif sergilemelere bırakmaktadır. Dijital teknolojilerin müzecilik alanına entegrasyonu, moda müzelerinde ziyaretçi deneyimini zenginleştiren yenilikler sunmaktadır.

2.17.1. Moda Müzelerinde Teknoloji Kullanımı

Teknoloji, müzecilik alanında bilgi erişimini kolaylaştıran ve deneyimi geliştiren önemli bir araç haline gelmiştir. Moda müzelerinde teknolojinin kullanımına yönelik çeşitli yöntemler bulunmaktadır,

Artırılmış Gerçeklik (AR) ve Sanal Gerçeklik (VR) Uygulamaları

Artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) teknolojileri, ziyaretçilerin fiziksel sergilerle daha etkileşimli bir bağ kurmasını sağlar. Örneğin, Londra'daki

Victoria ve Albert Müzesi'nde kullanılan VR uygulamaları, ziyaretçilerin tarihi kıyafetleri üç boyutlu olarak incelemesine olanak tanımaktadır (Hooper-Greenhill, 2013, s. 78).

Dokunmatik Ekranlar ve Dijital Bilgi Panelleri

Dokunmatik ekranlar, ziyaretçilerin sergilenen eserler hakkında daha detaylı bilgi almasını sağlayan önemli araçlardır.

Dijital bilgi panelleri, kıyafetlerin tarihçesi, tasarımcıları ve üretim süreçleri hakkında geniş bir perspektif sunmaktadır. The Costume Institute (New York) gibi kurumlar, dijital paneller aracılığıyla ziyaretçilerine interaktif içerikler sunmaktadır (Falk ve Dierking, 2016, s. 134).

Hologramlar ve Dijital Projeksiyonlar

Holografik projeksiyonlar sayesinde, geçmiş dönemlere ait kıyafetler dijital olarak canlandırılmakta ve hareketli figürler ile sunulmaktadır. Örneğin, Musée de la Mode et du Textile (Paris), 18. yüzyıla ait giysileri holografik teknolojilerle sergileyerek ziyaretçilere dinamik bir deneyim sunmaktadır (Steele, 2018, s. 56).

2.17.2. İnteraktif Sergiler

İnteraktif sergiler, ziyaretçilerin müzeyle daha aktif bir şekilde etkileşim kurmasını sağlayan modern müzecilik yaklaşımlarından biridir. Dijital teknolojilerin kullanımı, ziyaretçi katılımını artırarak öğrenme sürecini daha etkili hale getirmektedir.

Sanal Müze Turları ve Online Koleksiyonlar

Günümüzde birçok moda müzesi, sanal müze turları ve çevrimiçi koleksiyonlar sunmaktadır. Örneğin, The Kyoto Costume Institute, dijital koleksiyonlarını çevrimiçi platformlarda sergileyerek dünyanın dört bir yanındaki araştırmacılar ve moda meraklıları için erişilebilir hale getirmiştir (Pye, 2021, s. 89).

Giyilebilir Teknolojiler ve Akıllı Cihazlarla Etkileşim

Bazı müzeler, ziyaretçilere akıllı cihazlar veya giyilebilir teknolojilerle etkileşimli deneyimler sunmaktadır. Örneğin, bazı moda müzeleri QR kodlar

aracılığıyla ziyaretçilere kıyafetlerin tasarım sürecine dair ek bilgiler sunmaktadır (Clark, 2020, s. 102).

2.17.3. Ziyaretçi Deneyimi Üzerindeki Etkileri

Dijital teknolojiler ve interaktif sergiler, ziyaretçi deneyimini birçok yönden dönüştürmektedir,

- Eğitimsel Katkı, Ziyaretçiler, dijital araçlar sayesinde daha derinlemesine bilgi edinebilirler.
- Erişilebilirlik, Fiziksel olarak müzeye ulaşamayan kişiler için sanal turlar ve online koleksiyonlar büyük bir avantajdır.
- Kapsayıcılık ve Katılım, Engelli bireyler için sesli anlatım sistemleri ve dokunsal etkileşimler, deneyimi daha kapsayıcı hale getirmektedir.
- Eğlence ve İlgi Çekicilik, İnteraktif ekranlar, hologramlar ve sanal gerçeklik deneyimleri, ziyaretçilerin müzeye olan ilgisini artırmaktadır.

Moda müzeleri, moda tarihini ve kültürünü yansıtan sergiler ve koleksiyonlarla ziyaretçilere sanatsal, tarihi ve kültürel perspektifler sunar. Dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, moda müzeleri için hem sergileme hem de etkileşim şekillerini dönüştürme fırsatlarını beraberinde getirmiştir.

2.18. Moda Müzelerinde Dijital Teknolojiler

Dijital teknolojiler, müze deneyiminde devrim niteliğinde yenilikler getirerek hem fiziksel sergilerin içeriğini zenginleştirmiş hem de sanal alanlarda yeni sergi platformları sunmuştur. Moda müzeleri bu dijital araçları kullanarak daha geniş kitlelere ulaşma fırsatı bulmuş, eserlerin sadece fiziki sergilenmesi değil, dijital platformlar aracılığıyla dünyanın her yerinden erişilebilir olması sağlanmıştır.

Şekil 69. VR / Sanal Gerçeklik

(Barış Çakmakçı / VOGUE-10 Nisan 2016)

Kaynak: <https://vogue.com.tr/metropol/giyilebilir-sanal-gerceklige-giris-101>

- Sanal Gerçeklik (VR) ve Artırılmış Gerçeklik (AR), Moda müzelerinde sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR), ziyaretçilerin koleksiyonlarla daha derin bir etkileşime girmesine olanak tanır. Ziyaretçiler, VR gözlükleri aracılığıyla tarihi bir defileye katılabilir veya AR teknolojisiyle bir giysinin tasarım sürecini keşfedebilir.

- Dijital Arşivler, Dijital koleksiyonlar ve arşivler, moda tarihinin ve eserlerin korunmasına katkı sağlar. Ziyaretçiler, dijital ekranlar veya çevrimiçi platformlar üzerinden eski koleksiyonları ve tarihi moda eserlerini inceleyebilirler.

- Etkileşimli Ekranlar, Ziyaretçiler, dokunmatik ekranlar yardımıyla giysilerin üretim süreçlerini, kumaşların dokularını veya tasarımların hikayelerini keşfedebilirler. Etkileşimli ekranlar, sadece sergilenen objelere pasif bir şekilde bakmanın ötesine geçerek ziyaretçilerin aktif bir şekilde bilgi edinmesini sağlar.

2.19. Moda Müzelerinde İnteraktif Sergiler

İnteraktif sergiler, ziyaretçilerin sergilenen eserlerle aktif olarak etkileşime geçmesine olanak tanır. Bu bağlamda, moda müzeleri için interaktif sergiler, ziyaretçi katılımını artıran önemli araçlar haline gelmiştir. Özellikle genç ziyaretçi kitlesi ve moda tasarım öğrencileri için, bu sergiler yaratıcılığı teşvik eder ve moda dünyasına dair daha kapsamlı bir bakış açısı sunar.

Şekil 70. Hanifa/ Pink Label Congo (Hayalet Mankenler ve Sanal Defile)

Kaynak: <https://bigumigu.com/haber/hanifa-sanal-modellerle-instagram-canli-yayininda-defile/>

- İnteraktif Defileler, Ziyaretçilerin sanal defilelere katıldığı, kıyafet seçimlerini kendilerinin yaptığı sergiler, kişiselleştirilmiş deneyimler sunar.

- Kendi Moda Tasarımını Yarat, Ziyaretçiler, sanal araçlar kullanarak kendi moda tasarımlarını oluşturabilir ve bu tasarımları dijital ortamda sergileyebilir. Bu tür etkileşimler, moda tasarım öğrencileri için tasarım süreçlerini deneyimlemek adına büyük fırsatlar sunar.

- Sosyal Medya Entegrasyonu, Moda müzeleri, sosyal medya ile entegre interaktif sergiler düzenleyerek ziyaretçilerin deneyimlerini çeşitlendirir.

2.20. Moda Müzeleri ve Eğitim

Moda müzeleri, yalnızca moda tarihini ve kültürünü sergilemekle kalmaz, aynı zamanda toplumun farklı kesimlerine yönelik eğitsel programlar sunarak önemli bir rol üstlenirler. Bu müzeler, moda tasarımına ilgi duyan öğrencilere, akademisyenlere ve halka, modanın sanatsal ve kültürel boyutlarını öğretir. Moda müzelerinin eğitsel rolleri, sergiler, atölyeler, konferanslar ve çeşitli eğitim programları aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşmayı hedefler.

2.21. Moda Müzelerinin Eğitsel Roller

Moda müzeleri, çeşitli eğitimsel faaliyetlerle öğrenciler ve moda meraklıları için önemli öğrenme alanları sunar. Bu müzeler, sadece tasarımcıların işlerini sergilemekle kalmaz, aynı zamanda ziyaretçilerin moda tarihini, kültürel bağlamını ve tasarım süreçlerini anlamalarını sağlar. Müze eğitim programları, çeşitli yaş gruplarına hitap eden atölyeler, rehberli turlar, konferanslar ve dijital platformlarda eğitim materyalleri sunar.

Özellikle moda tasarım öğrencileri için bu müzeler, teorik bilgilerin uygulamalı olarak deneyimlenebileceği yaratıcı öğrenme alanlarıdır. Sergilerdeki tarihi giysiler, modern tasarımlar ve moda akımları, öğrencilerin estetik, teknik ve kültürel bilgi birikimlerini geliştirmelerine yardımcı olur.

2.22. Eğitim Programları ve Toplumsal Bilinçlendirme

Moda müzeleri, geniş kitlelere ulaşmayı amaçlayan eğitim programları ile toplumda moda ile ilgili farkındalık yaratmayı hedefler. Bu programlar, sürdürülebilir moda, sosyal adalet, kültürel mirasın korunması gibi toplumsal konuları içerebilir. Moda müzeleri, özellikle sürdürülebilirlik ve etik moda konularında toplumsal bilinçlendirme amacıyla çeşitli sergiler, konferanslar ve seminerler düzenlemektedir.

Toplumsal bilinçlendirme etkinliklerinde, müzeler, halkın moda ile olan bakış açısını dönüştürmek amacıyla eğitimsel faaliyetlere yer verirler. Bu etkinliklerde, moda endüstrisinin çevresel ve sosyal etkileri tartışılır ve ziyaretçiler bu konularda bilinçlendirilir. Ayrıca, müzeler atölye çalışmalarıyla ziyaretçilerin tasarım süreçlerine aktif katılımını sağlayarak, öğrenmeyi deneyime dayalı hale getirir.

2.23. Atölyeler ve Halka Açık Etkinliklerin Organizasyonu

Moda müzelerinde düzenlenen atölyeler ve halka açık etkinlikler, eğitimi uygulamalı hale getiren önemli programlardır. Bu atölyelerde moda tasarım teknikleri, kumaş bilgisi, dikiş ve kalıp hazırlama gibi konular işlenir. Ayrıca, ziyaretçilere kendi tasarımlarını yaratma fırsatı sunan etkinlikler organize edilir.

Bu tür etkinlikler genellikle çeşitli yaş gruplarına hitap edecek şekilde planlanır. Çocuklar için basit tasarım ve el sanatları atölyeleri düzenlenirken, yetişkinlere yönelik daha karmaşık moda tasarım süreçlerini öğreten etkinlikler yapılır. Halka açık konferanslar ve sergi turları, moda tarihi ve güncel trendler hakkında bilgi verirken, ziyaretçilerin sorularını da yanıtlayacak şekilde düzenlenir.

Moda müzeleri, sadece birer sergi alanı değil, aynı zamanda güçlü eğitim araçlarıdır. Toplumsal bilinçlendirme, kültürel mirasın korunması ve moda eğitimi alanlarında önemli roller üstlenen bu müzeler, moda tasarım öğrencileri ve toplum için eşsiz öğrenme fırsatları sunar. Eğitim programları, atölyeler ve halka açık etkinlikler ile modanın sanatsal ve kültürel yönlerini topluma aktaran müzeler, aynı zamanda geleceğin moda profesyonellerine ilham kaynağı olmaya devam edecektir.

2.24. Moda ve Sanat Tarihi Eğitimi

Moda müzeleri hem moda hem de sanat tarihi eğitimi açısından zengin bir öğrenme kaynağı olarak kabul edilir. Bu müzeler, sadece giysilerin tarihsel evrimini sergilemekle kalmaz, aynı zamanda kültürel, sosyal ve sanatsal bağlamlarıyla modanın derinlemesine incelenmesine olanak tanır. Moda ve sanat tarihi öğrencileri için bu müzeler, teorik bilgilerin somut örneklerle pekiştirilebileceği benzersiz eğitim ortamları sunar.

2.25. Moda Müzelerinin Moda Tarihi Eğitime Katkıları

Moda müzeleri, özellikle moda tarihi öğrencileri için önemli bir öğrenme alanı sunar. Moda tarihini derinlemesine incelemek, sadece metinlere dayalı bir çalışmadan ibaret değildir; kıyafetlerin yapıları, kullanılan malzemeler, moda akımları ve kültürel etkiler gibi pek çok faktörün gözlemlenmesi gerekir.

Moda müzelerinde sergilenen eserler, bu bağlamda tarihsel gelişimleri ve kültürel değişimleri daha somut bir şekilde kavrama fırsatı sunar.

Örneğin, Paris'teki Musée de la Mode et du Textile, moda tarihini anlamak isteyen öğrenciler için geniş bir arşiv sunar. 18. yüzyıldan günümüze uzanan koleksiyonlar, modanın dönemler boyunca nasıl evrildiğini gösterir. Burada sergilenen giysiler, dönemin sosyal yapısı, ticaret ilişkileri ve kültürel değişimlerle ilişkili olarak analiz edilebilir. Öğrenciler, bu tarz müzelerde hem teorik bilgi hem de görsel ve dokunsal deneyimler kazanır.

Şekil 71. Dekoratif Sanatlar Müzesi Sergi Christian Dior, Hayallerin Tasarımcısı, 2017 Fotoğraf, Luc Boegly – 2014

Kaynak: <https://www.vogue.fr/culture/article/les-12-plus-beaux-musees-de-mode-au-monde-en-2019-dior>

2.26. Sanat Tarihi Eğitimi ve Moda Müzeleri

Sanat tarihi ve moda tarihi sıklıkla iç içe geçer. Özellikle sanat tarihinin belirli dönemlerinde (örneğin Barok ya da Rokoko dönemlerinde), giyim tarzları sanatın ve estetiğin bir yansıması olarak kabul edilir. Sanat tarihi öğrencileri için moda müzeleri, sanat akımlarının ve estetik anlayışlarının giyim üzerinde nasıl etkili olduğunu görmek açısından önemli bir kaynaktır.

Floransa'daki Museo Salvatore Ferragamo, sanat ve moda ilişkisini inceleyen sergilerle sanat tarihi öğrencileri için ideal bir öğrenme alanı sunar. Bu müzede, sanat akımlarının moda üzerindeki etkileri üzerine birçok sergi yapılmış ve moda tasarımcılarının sanatla nasıl ilham aldığı incelenmiştir. Sanat tarihi öğrencileri, bu müzelerde modanın sadece bir giyim pratiği olmadığını, aynı zamanda sanatsal bir yaratım biçimi olduğunu keşfeder.

Şekil 72. Salvatore Ferragamo Müzesi

Kaynak: <https://www.cntraveler.com/activities/florencemuseo-salvatore-ferragamo>

2.27. Eğitim Programları ve Atölyeler

Moda müzeleri, moda ve sanat tarihi öğrencilerine yönelik birçok eğitim programı ve atölye düzenler. Bu programlar, öğrencilere modanın tarihsel, estetik ve kültürel yönlerini daha derinlemesine anlamaları için olanak sağlar. Müzeler hem moda hem de sanat tarihi öğrencilerinin akademik çalışmalarını destekleyecek

kaynaklar sunmakla kalmaz, aynı zamanda sergiler aracılığıyla deneyimsel öğrenim fırsatları da sağlarlar.

Örneğin, Victoria and Albert Museum (VveA) Londra'da moda ve sanat tarihi öğrencilerine yönelik çeşitli atölye çalışmaları sunar.

Bu atölyelerde, tarihsel giysi yapıları incelenir, dönemsel kostümlerle ilgili teknik bilgiler paylaşılır ve sanat tarihi bağlamında bu giysilerin yerleri tartışılır. Ayrıca, müze arşivlerine erişim sağlayarak, öğrenciler bu eserleri doğrudan inceleyip analiz edebilirler.

Şekil 73. Victoria ve Albert Müzesi /İngiltere, Londra / 18 Nisan 2018

Kaynak: <https://debulevar.com/2018/09/16/nature-and-design-coalesce-in-fashioned-by-nature-at-the-va-in-london/>

2.28. Moda Müzeleri ve Ekonomi

Moda müzeleri, modanın kültürel ve sanatsal boyutunu sergileyerek toplumun estetik algısını zenginleştirir. Ancak, moda müzeleri sadece birer kültürel alan değil, aynı zamanda ekonomik faaliyetlerin de merkezindedir. Moda endüstrisi ve moda müzeleri arasındaki ilişki hem finansal sürdürülebilirlik açısından hem de kültürel üretimin devamlılığı için önemlidir.

Moda Müzeleri ve Ekonomik Sürdürülebilirlik, Moda Endüstrisi ile Sponsorluklar, İş birlikleri ve Müze Mağazalarının Rolü,

Moda endüstrisi, tarih boyunca sanat ve tasarım ile yakından ilişkili olmuş, bu bağlantının bir uzantısı olarak moda müzeleri ortaya çıkmıştır. Bu müzeler, modanın tarihi, tasarım süreci ve estetik değerlerini sergileyerek hem akademik hem de ticari anlamda önemli bir rol oynamaktadır (Steele, 2019). Ancak, moda müzelerinin ekonomik sürdürülebilirliği, sponsorluklar, iş birlikleri ve müze mağazaları gibi gelir kaynaklarına bağlıdır.

Moda Müzeleri ve Ekonomik Model, Moda müzeleri, kamu ve özel sektör destekleriyle ayakta kalmaktadır. Devlet destekleri, bağışlar ve bilet gelirleri moda müzelerinin temel gelir kaynaklarından biridir (McNeil, 2018). Bununla birlikte, finansal sınırlamalar, müzeleri daha yenilikçi ekonomik modeller geliştirmeye itmektedir.

Sponsorluklar ve Moda Endüstrisi ile İş Birlikleri, Moda müzeleri, önde gelen moda markaları ve tasarımcılarla sponsorluk anlaşmaları yaparak finansal destek sağlamaktadır.

Örneğin, Louis Vuitton ve Chanel gibi markalar, ünlü moda müzelerinin sergilerine sponsorluk yaparak hem marka bilinirliğini artırmakta hem de müzelerin sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır (Breward, 2020).

Ayrıca, bu iş birlikleri, sergi içeriklerinin zenginleştirilmesine ve sanat ile modanın birleşmesine de olanak tanımaktadır. Marka ve müzeler arasındaki iş birlikleri, aynı zamanda müze ziyaretçi sayısını artırarak daha fazla gelir elde edilmesine yardımcı olmaktadır (Clark, 2021).

Müze Mağazalarının Rolü, Moda müzelerinin ekonomik sürdürülebilirliğini artıran bir diğer unsur ise müze mağazalarıdır. Müze mağazalarında, moda tasarımlarından esinlenilmiş ürünler, kataloglar, hediyelik eşyalar ve moda kitapları satılmaktadır (Julier, 2017). Bu satışlar, müzenin bağımsız bir gelir kaynağı oluşturmaya yardımcı olurken, aynı zamanda ziyaretçilerin müzeye olan bağlılığını da artırmaktadır.

2.29. Moda Endüstrisi ile Moda Müzeleri Arasındaki İlişki

Moda müzeleri, moda endüstrisinin tarihsel, sanatsal ve kültürel yönlerini koruyup sergiler. Bu müzeler, moda markalarının bilinirliğini artırmak için bir platform sağlar. Örneğin, ünlü moda markaları ve tasarımcılar, müze sergileri aracılığıyla hem geçmiş kreasyonlarını sunar hem de güncel koleksiyonlarının değerini artırır.

Bununla birlikte, moda endüstrisi, moda müzelerine büyük bir finansal kaynak sağlar. Moda markaları, müzelere sponsorluklar ve bağışlar yoluyla destek olur. Bu sponsorluklar, müzelerin daha geniş sergi alanları oluşturmaya, sergilerin kalitesini artırmasına ve ziyaretçi sayısını artıran çeşitli etkinlikler düzenlemesine olanak tanır.

Örneğin, New York'taki Metropolitan Museum of Art (Met) Costume Institute gibi moda müzeleri, düzenledikleri gala etkinlikleri ile dikkat çeker ve bu etkinlikler moda endüstrisiyle güçlü bağlar kurar.

Moda müzelerinin moda endüstrisi ile ilişkileri aynı zamanda inovasyon ve yaratıcılık alanında da iş birliklerini destekler. Örneğin, müzelerde düzenlenen sergiler, moda tasarımcıları için bir ilham kaynağı olabilir ve bu sergilerden esinlenerek yeni koleksiyonlar yaratılabilir.

2.30. Sponsorluklar, Moda Müzeleri için Finansal Sürdürülebilirliğin Temel Taşı

Moda müzelerinin ayakta kalması ve geniş kitlelere hitap eden sergiler düzenlemesi için sponsorluklar büyük önem taşır. Sponsorlar, müzelere hem maddi hem de manevi destek sağlar. Genellikle moda markaları, müze sergilerine isimlerini vererek markalarını öne çıkarır. Bunun en iyi örneği, Met Gala' da moda evlerinin ünlü tasarımcılarının sponsor olmasıdır. Bu tarz etkinlikler, müzelerin finansal sürdürülebilirliğine büyük katkı sağlar. Sponsorluklar sayesinde müzeler, daha geniş çaplı sergiler düzenleyebilir ve bu da ziyaretçi sayısını artırarak müzelerin ekonomik açıdan daha güçlü hale gelmesini sağlar.

Ayrıca, markalar ve müzeler arasındaki bu sponsorluk anlaşmaları, moda dünyasında markaların prestijini artırır. Özellikle lüks moda markaları, bu iş birlikleri aracılığıyla kendilerini kültürel ve sanatsal bir düzlemde konumlandırır.

2.31. Moda Müzeleri ve Moda Endüstrisinde İş Birlikleri

Moda müzeleri, moda markalarıyla stratejik iş birlikleri yaparak finansal sürdürülebilirliklerini artırır. Bu iş birlikleri, genellikle özel sergi projeleri ve etkinlikler etrafında şekillenir. Moda markaları, bu tür etkinlikler için müzelere büyük bütçeler ayırır ve bu da müzelerin gelir akışlarını çeşitlendirmesine olanak tanır.

Moda markaları ile yapılan iş birlikleri, müze ziyaretçileri için çekici hale getirilen interaktif sergiler, dijital projeler ve yeni koleksiyon tanıtımlarıyla da kendini gösterir. Bu iş birlikleri hem moda dünyası hem de müzeler için kazan-kazan bir durum yaratır. Örneğin, bir müzenin bir moda markasıyla yapacağı iş birliği, müzenin hem gelir elde etmesine hem de ziyaretçi kitlesini artırmasına olanak tanır.

2.32. Müze Mağazaları ve Ekonomik Sürdürülebilirlik

Müze mağazaları, moda müzelerinin finansal sürdürülebilirliği açısından önemli bir gelir kaynağıdır. Moda müzelerinin mağazalarında satılan moda aksesuarları, kitaplar, sanat eserleri ve özel tasarımlar, müzenin ziyaretçilerden elde ettiği geliri artırır. Ayrıca, bu mağazalar, moda müzelerinin hem sanat hem de ticari boyutunu birleştirdiği bir platform sunar.

Moda müzelerinin mağazalarında satılan ürünler, ziyaretçilere sergilenen koleksiyonların bir uzantısı olarak sunulur. Bu sayede, ziyaretçiler, sergilenen moda tarihini ve sanatını kendi yaşamlarına taşıyabilir. Bu da müzenin ekonomik faaliyetlerinin bir parçası olarak görülür.

Örneğin, Victoria and Albert Museum (VveA) mağazası, moda sergilerine paralel olarak özel tasarım ürünler sunar ve bu ürünler müze mağazalarının kârlılığını artırır. Müze mağazalarının doğru ürün stratejileri ve pazarlama yöntemleriyle işletilmesi, müzelerin ekonomik olarak sürdürülebilir olmasını sağlar.

Moda müzeleri, kültürel mirasın korunmasının yanı sıra ekonomik sürdürülebilirliklerini sağlamak için moda endüstrisi ile sıkı bir ilişki içindedir. Sponsorluklar, iş birlikleri ve müze mağazaları, moda müzelerinin finansal olarak ayakta kalmasını sağlayan en önemli unsurlardır. Bu unsurlar, moda müzelerinin sadece kültürel alanlar olarak değil, aynı zamanda ekonomik açıdan da etkili yapılar olarak konumlanmasına katkıda bulunur. Moda endüstrisinin müzelerle olan bu ekonomik ilişkisi, her iki taraf için de uzun vadede karşılıklı fayda sağlamaktadır.

2.33. Turizm ve Moda Müzeleri

Moda müzeleri, dünya genelinde hem yerel hem de uluslararası turistler için önemli cazibe merkezleri haline gelmiştir. Bu tür müzeler, hem kültürel mirası koruma misyonunu yerine getirir hem de turizm sektörü açısından ekonomik ve sosyal faydalar sağlar. Moda, kültürel ve sanatsal ifade biçimlerinden biri olarak, turizmin önemli bir parçası haline gelmiştir. Özellikle büyük şehirlerdeki moda müzeleri, ziyaretçilerine sadece sergiler sunmakla kalmaz, aynı zamanda o şehrin kültürel kimliğine ve tarihine dair bir bağ kurma fırsatı sunar.

Şekil 74. Dior Museum in Paris

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/343258802869166783/>

2.34. Moda Müzelerinin Turizm Sektörüne Katkısı

Moda müzeleri, sanat ve tarih ile iç içe geçerek turizm sektörüne önemli katkılar sağlamaktadır. Bu müzeler, yerel ve uluslararası ziyaretçileri çekerek şehrin ekonomisine ve turizm gelirlerine büyük katkı sağlar (Steele, 2019). Gerek kalıcı koleksiyonları gerekse dönümsel sergileri ile moda müzeleri, kültürel turizmi destekleyen önemli yapılardan biridir.

-Ekonomik Katkılar,

Moda haftaları ve tasarım etkinlikleri ile entegre edilen moda müzeleri, şehir ekonomisine olumlu katkılar sunar (Clark, 2021). Bu etkinlikler, otel doluluk oranlarını arttırmakta, restoranlar, yerel esnaf ve diğer turistik mekanlar için ek gelir yaratmaktadır.

Özellikle moda dünyasında önemli bir yere sahip olan Paris, Milano ve New York gibi şehirlerdeki moda müzeleri, bu şehirlerin turistik çekiciliğini artırır. Barnes' a göre, moda müzeleri sadece bilet satışlarıyla değil, aynı zamanda şehirdeki oteller, restoranlar ve diğer turistik işletmelere de katkı sağlar (Barnes, 2010, s. 52).

Moda müzelerinin çevresinde oluşan ticaret hacmi, şehirlerin turizm ekonomisini güçlendirir.

-Kültürel ve Sosyal Katkılar

Moda müzeleri, sadece birer turistik mekân olmanın ötesinde, kültürel mirasın korunması ve tanıtılmasında da önemli rol oynar. Geleneksel tekstil sanatları ve tarihi kostümler gibi unsurların sergilenmesi, turistlerin bölge hakkında daha fazla bilgi edinmesine olanak tanır (Breward, 2020).

Böylece, ziyaretçiler sadece modern modayı değil, aynı zamanda giyim tarihi ve estetik evrim konusunda da farkındalık kazanır.

Steel'in belirttiği gibi, moda, toplumun kimliği ve değerlerinin bir yansımasıdır ve moda müzeleri bu kültürel mirası sergileyerek turistlere tarihsel bir bakış açısı sunar (Steel, 2004, s. 87). Ayrıca, bu müzelerde gerçekleştirilen özel sergiler ve etkinlikler hem yerel halkı hem de turistleri bir araya getirerek sosyal etkileşimi artırır.

-Moda Müzelerinin Turistik Çekiciliği

Moda müzeleri, sanat ve tasarıma ilgi duyan turistleri çekerek şehirlerin kültürel cazibesini artırmaktadır. Özellikle Paris'teki Musée de la Mode et du Textile ve New York'taki The Museum at FIT gibi ünlü moda müzeleri, her yıl binlerce turistin ilgisini çekmektedir (McNeil, 2018). Bu müzeler, sadece moda tutkunlarına değil, aynı zamanda sanat, tarih ve tasarımla ilgilenen geniş bir ziyaretçi kitlesine hitap etmektedir.

Moda müzeleri, turizm sektörüne büyük katkılar sunarak hem şehirlerin ekonomik kalkınmasını desteklemekte hem de kültürel mirasın korunmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle moda turizmi kapsamında, bu müzeler turistlerin ilgisini çekerek destinasyonları daha cazip hale getirmektedir.

2.35. Moda Müzelerinin Turistik Cazibe Merkezleri Olarak Konumlandırılması

Moda müzelerinin turistik cazibe merkezleri olarak başarıyla konumlandırılması, bir dizi stratejik faktöre bağlıdır. İlk olarak, müzelerin sahip olduğu koleksiyonların çeşitliliği ve sergileme biçimi büyük önem taşır. *Wood*'a göre, moda müzeleri, geleneksel sanat müzelerinden farklı olarak hem statik sergiler sunar hem de zamanla değişen moda trendlerini sergileyerek dinamik bir yapıya sahiptir (Wood, 2015, s. 103). Bu dinamizm, ziyaretçilerin müzeyi birden fazla kez ziyaret etme isteğini artırır ve turizme sürekli bir katkı sağlar.

-Sergileme Stratejileri ve Teknoloji Kullanımı

Moda müzelerinin modern teknolojiyi kullanarak ziyaretçilere interaktif deneyimler sunması da cazibe merkezleri olarak konumlanmalarını güçlendirir. Johnson'ın araştırmasına göre, dijital sergiler ve artırılmış gerçeklik gibi yeni teknolojiler, ziyaretçilerin müze deneyimlerini daha ilgi çekici ve unutulmaz hale getirir (Johnson, 2017, s. 122). Bu durum, özellikle genç turistler için moda müzelerini çekici kılar ve sosyal medyada paylaşılabılır içeriklerle müzenin tanıtımına katkı sağlar.

-Yerel ve Küresel Etkinlikler

Moda müzelerinin düzenlediği moda haftaları, sergiler ve defileler gibi etkinlikler, müzenin turistik çekim gücünü artırır. Örneğin, Miller'in belirttiği gibi, Victoria ve Albert Müzesi'nde düzenlenen "Alexander McQueen, Savage Beauty" sergisi, büyük bir uluslararası ilgi görmüş ve binlerce turistin Londra'ya gelmesine neden olmuştur (Miller, 2016, s. 44). Bu tür etkinlikler hem müzenin prestijini artırır hem de turist akışını olumlu yönde etkiler.

Şekil 75. Alexander McQueen, Savage Beauty / Victoria and Albert Museum, London

Kaynak: <http://www.vam.ac.uk/content/exhibitions/exhibition-alexander-mcqueen-savage-beauty/about-the-exhibition/index.html>

Şekil 76. Alexander McQueen, Savage Beauty / Victoria and Albert Museum, London

Kaynak: <http://www.vam.ac.uk/content/exhibitions/exhibition-alexander-mcqueen-savage-beauty/about-the-exhibition/index.html>

2.36. Moda Müzelerinin Diğer Müze Türleriyle Karşılaştırılması

Moda müzeleri, diğer müze türlerine kıyasla daha çağdaş ve popüler kültürle iç içe bir yapıya sahiptir. Bu durum, onları genç turistler için daha cazip kılar. Thompson'a göre, sanat müzeleri genellikle daha geleneksel ve tarihsel eserler sunarken, moda müzeleri, güncel moda tasarımlarını ve stillerini sergileyerek ziyaretçilerine daha güncel bir bakış açısı sunar (Thompson, 2018, s. 65).

Moda müzelerinin bir diğer avantajı ise sürekli yenilenme kapasitesidir. Griffin'e göre, moda sürekli değişen bir alan olduğu için bu müzeler, zamanın ruhunu yakalayan sergiler düzenleyerek ziyaretçilerine her seferinde farklı bir deneyim sunabilirler (Griffin, 2019, s. 91).

Moda müzelerinin diğer müze türlerine kıyasla sunduğu dinamik ve güncel içerikler, onları turistler için vazgeçilmez kılar. Teknolojinin kullanımı ve düzenlenen etkinlikler, bu müzelerin çekiciliğini daha da artırarak hem yerel hem de uluslararası turistler için cazip hâle gelmesini sağlar.

Müzeler, kültürel mirası koruma, sanat ve tarih bilincini yayma misyonu taşıırken, her biri kendi içinde farklı odaklara sahiptir. Moda müzeleri, tarih müzeleri, sanat müzeleri, bilim müzeleri ve teknoloji müzeleri gibi çeşitli müze türleri arasında benzersiz bir konumda yer almaktadır (Steele, 2019). Moda müzeleri, sadece giyim ve tekstil tarihi üzerine odaklanmakla kalmayıp aynı zamanda sosyal tarih, estetik anlayış ve ekonomik sürdürülebilirlik gibi geniş kapsamlı konulara da ışık tutmaktadır (McNeil, 2018). Bu çalışmada moda müzelerinin diğer müze türleriyle karşılaştırılması yapılarak, avantajları, sınırlamaları ve benzersiz katkıları ele alınacaktır.

1. Moda Müzeleri ve Sanat Müzeleri

Sanat müzeleri genellikle resim, heykel ve görsel sanatlar gibi disiplinlere odaklanırken, moda müzeleri tekstil, kıyafet ve tasarım süreçleri üzerine yoğunlaşmaktadır (Clark, 2021). Louvre Müzesi gibi büyük sanat müzeleri genellikle sanat tarihine odaklanırken, moda müzeleri tarihsel süreç içinde giysi ve aksesuarların gelişimini inceler. Ayrıca, moda müzeleri interaktif sergiler ve dönemsellik içeren koleksiyonlar ile ziyaretçiye daha dinamik bir deneyim sunma potansiyeline sahiptir (Breward, 2020).

2. Moda Müzeleri ve Tarih Müzeleri

Tarih müzeleri genellikle kronolojik bir anlatı takip ederek geçmişin önemli olaylarını belgeleme amacı taşır. Moda müzeleri de tarihî perspektifi içerir ancak bunu kıyafetler, aksesuarlar ve kumaş dokuları üzerinden aktarır (Steele, 2019). Örneğin, Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi'nin moda koleksiyonu, 16. yüzyıldan günümüze kadar uzanan bir tarihî belge niteliği taşımaktadır. Moda müzelerinin en büyük avantajlarından biri, somut nesneler üzerinden toplumsal değişimlerin incelenmesine olanak tanımasıdır (McNeil, 2018).

3. Moda Müzeleri ve Bilim-Teknoloji Müzeleri

Bilim ve teknoloji müzeleri, mühendislik, tıp ve uzay bilimi gibi alanlara odaklanarak bilgiye dayalı bir eğitim sunar. Moda müzeleri ise estetik ve tasarım ağırlıklı olsa da kumaş teknolojileri ve sürdürülebilir moda gibi bilimsel unsurları da içerebilir (Julier, 2017). Örneğin, modern moda müzeleri, ileri tekstil teknolojileri ve çevreci üretim tekniklerine dair sergilere de ev sahipliği yaparak, sürdürülebilirliğin önemine dikkat çekmektedir (Clark, 2021).

4. Moda Müzelerinin Avantajları ve Sınırlamaları

Moda müzeleri, interaktif sergileri ve dönemsellik içeren koleksiyonları sayesinde ziyaretçilere farklı deneyimler sunmaktadır. Bununla birlikte, sanat veya tarih müzeleri kadar geniş bir ziyaretçi kitlesine hitap edemeyebilirler (Steele, 2019). Ancak, moda müzelerinin düzenlediği geçici sergiler ve moda haftaları ile entegre çalışmaları, onları kültürel turizmin önemli bir parçası haline getirmektedir (Breward, 2020).

Ayrıca, müze mağazaları ve markalarla yapılan iş birlikleri, bu müzelerin ekonomik sürdürülebilirlik açısından avantajlarını artırmaktadır (McNeil, 2018).

Moda müzeleri, sanat, tarih ve teknoloji müzeleri ile kıyaslandığında, disiplinlerarası bir yapıya sahip olmalarıyla dikkat çekmektedir. Giysi ve tekstil tarihini merkeze alarak toplumsal değişimleri gözler önüne seren bu müzeler, kültürel mirasın korunmasında ve tanıtılmasında büyük rol oynamaktadır. Diğer müze türleri kadar geniş bir alana yayılmasalar da belirli bir alanda derinlemesine bilgi sunarak estetik ve kültürel farkındalığı artırmaktadırlar.

2.37. Türkiye’deki Moda Müze/ Sergileri

Moda müzeleri, Türkiye’de de son yıllarda artan ilgi ve farkındalıkla birlikte, kültürel ve sanatsal mirası koruma amacıyla önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Bu müzeler ve sergiler hem geleneksel Türk giyim kültürünü hem de modern Türk tasarımcılarının çalışmalarını sergileyerek moda tarihine ışık tutar. Moda tasarım öğrencileri için, Türkiye’deki moda müzeleri ve sergileri hem tarihi bir perspektif sunmakta hem de modern moda dünyasına dair önemli bir ilham kaynağı olmaktadır.

Bu alışmada Türkiye'deki başlıca moda müzeleri ve sergileri ele alınacak, bu müzelerin tarihî ve kültürel önemi incelenecektir.

2.38. Türkiye’deki Başlıca Moda Müzeleri

2.38.1. Sadberk Hanım Müzesi

Türkiye'nin ilk özel müzesi olan Sadberk Hanım Müzesi, Vehbi Koç Vakfı tarafından 1980 yılında açılmıştır. Müze, Osmanlı dönemine ait kıyafet ve aksesuar koleksiyonları ile zengin bir moda arşivine sahiptir. Sadberk Hanım Müzesi, Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde kullanılan kadın ve erkek kıyafetlerinin yanı sıra, Anadolu halk giysilerini de sergileyerek, Türkiye’nin moda tarihine dair önemli bilgiler sunmaktadır (Yılmaz, 2017, s. 45). Özellikle Osmanlı dönemi kaftanları, feraceler ve takılar müzenin önemli parçaları arasında yer alır. Bu kıyafetler, Osmanlı giyim kültürünün zenginliğini gözler önüne sermekte ve dönemin tekstil tekniklerine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Sadberk Hanım Müzesi’nin moda koleksiyonu, moda tasarım öğrencilerine tarihi kıyafet tasarımları ve tekstil teknikleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Müzenin Osmanlı dönemine ait giysileri, öğrencilerin tasarım süreçlerinde geçmişten ilham almalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, sergilenen tekstil ürünleri ve aksesuarlar, dönemin kumaş teknolojilerini ve nakış detaylarını yakından inceleme fırsatı sunar.

Şekil 77. Mâzîden Âtiye Zarâfet- Osmanlı İmparatorluğu’nun Son Döneminden Cumhuriyetin İlk Yıllarına Kadın Kıyâfetleri /Sadberk Hanım Müzesi

Kaynak: <https://www.sadberkhanimmuzesi.org.tr/tr/sergiler/maziden-atiye-zarafet>

Şekil 78. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiş ve kolaj oluşturulmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında çocuklara gösterilen ilgiyi sizlerle paylaşan bir sergidir. Serginin bu kısmında dönemin çocuk giyim kültürünü yansıtan bir çocuk kıyafetleri koleksiyonuna ev sahipliği yapıyor.

Şekil 79. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiş ve kolaj oluşturulmuştur.

Roma ve Klasik dönemde kullanılan aksesuarlar ile Osmanlı İmparatorluğu döneminde kullanılan aksesuarlar.

Şekil 80. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

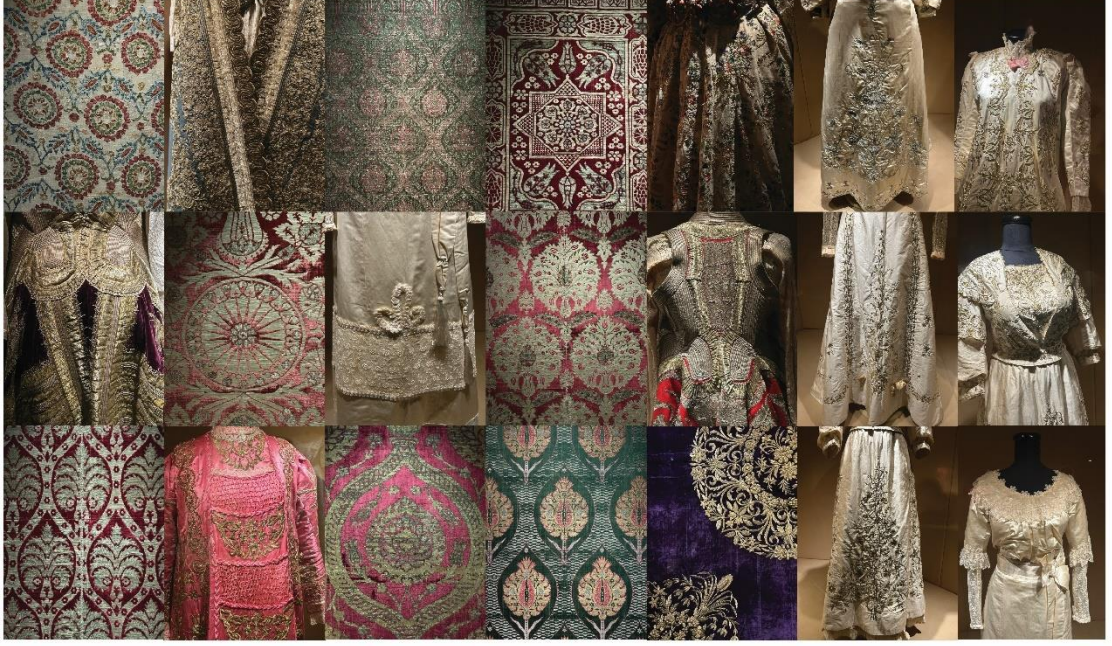
Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Şekil 81. Sadberk Hanım Müzesi / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak Yazar tarafından çekilmiş ve kolaj oluşturulmuştur.

(Osmanlı İmparatorluğu'nda giyilen kıyafetler, kumaşlar, nakışlar, eş işçilikleri ve dokuların görselleri.)

KUMAŞ DOKULARI VE İŞLEMELERİ

Şekil 82. Sadberk Hanım Müzesi Doku Fotoğrafları / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiş ve kolaj oluşturulmuştur.

2.38.2. Vakko Moda Merkezi ve Vakko Moda Müzesi

Vakko Moda Merkezi ve Vakko Moda Müzesi, Türkiye'nin köklü moda markalarından biri olan Vakko'nun geçmişine ışık tutmaktadır. İstanbul'da yer alan Vakko Moda Merkezi, Türkiye'nin moda tarihinde önemli bir yere sahiptir ve marka, Türk modasının modernleşmesinde öncü rol oynamıştır. Vakko Moda Müzesi, 2007 yılında Vakko'nun tarihini ve tasarımcılarının eserlerini sergilemeye başlamıştır. Müze, Vakko'nun tarihi boyunca tasarladığı kıyafetleri, aksesuarları ve moda çizimlerini sunarak Türk moda tarihini belgelemektedir (Kaya, 2020, s. 89).

Şekil 83. Vakko Moda ve Power Medya Merkezi

Fotoğraf, Iwan Baan

Kaynak: <https://www.arkiv.com.tr/proje/vakko-moda-ve-power-medya-merkezi/1554>

Vakko Moda Müzesi'nde yer alan sergiler, Türk modasının batılılaşma sürecini ve Vakko'nun bu süreçteki rolünü detaylı bir şekilde gözler önüne sermektedir. Müze, özellikle moda tasarım öğrencilerine modern Türk modasının nasıl geliştiğini ve tasarım süreçlerinin hangi aşamalardan geçtiğini gösteren bir eğitim alanı sunar. Ayrıca, Vakko'nun arşivindeki çizimler ve dokümanlar, tasarımcıların ilham alma süreçlerini anlamaya yardımcı olur.

2.38.3. İzmir Etnografya Müzesi

İzmir Etnografya Müzesi, Türkiye'nin moda tarihi açısından önemli bir koleksiyona sahiptir. Müze, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait kıyafetler, yöresel kıyafetler ve aksesuarlar ile zengin bir etnografya koleksiyonuna ev sahipliği yapar. Müzenin özellikle Batı Anadolu'ya özgü geleneksel kıyafetler ve kumaşlar üzerine odaklanması, bölgesel giyim kültürüne dair önemli bir kaynak sunmaktadır (Özdemir, 2019, s. 72).

İzmir Etnografya Müzesi'nde sergilenen bu parçalar, moda tasarım öğrencilerine yöresel giysi tasarımlarının tarihi evrimini inceleme fırsatı verir. Müze, aynı zamanda el dokuması kumaşlar ve geleneksel işleme teknikleri ile de dikkat çekmektedir. Bu sayede öğrenciler, geleneksel tekstil sanatlarının detaylarını inceleyerek, modern tasarımlarına yerel motifleri nasıl entegre edebileceklerini keşfedebilirler.

2.38.4. Topkapı Sarayı, Tekstil Koleksiyonu

Topkapı Sarayı, Osmanlı'nın sadece siyasi ve idari değil, aynı zamanda kültürel ve estetik merkeziydi. Bu yüzden bugünkü müze işleviyle birlikte taşıdığı tarihsel anlam, yalnızca mimariyle ya da hazine eserleriyle sınırlı değil; giyime, kumaşa ve tekstil zanaatına kadar uzanıyor. Özellikle Saray'ın tekstil koleksiyonu, Osmanlı giyim kültürünü dönemselsel olarak incelemek, sınıf ayrımlarını, sembolik anlamları ve teknik ustalığı görmek açısından eşsiz bir arşiv niteliği taşıyor.

Şekil 84. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

Topkapı Sarayı'nda yer alan tekstil koleksiyonu yaklaşık 2.500 parçadan oluşuyor. Bunlar arasında en dikkat çekici olanlar ise padişahlara, şehzadelere ve üst düzey saray mensuplarına ait kaftanlar, gömlekler, içlikler, tılsımlı giysiler ve dini törenlerde kullanılan örtülerdir. Bu parçalar yalnızca birer giysi değil, dönemin iktidar sembolleri, inanç sistemleri ve estetik anlayışlarını da yansıtan çok katmanlı objelerdir.

Şekil 85. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiş ve kolaj oluşturulmuştur.

Padişah kaftanlarında kullanılan kumaş türleri, dokuma teknikleri ve süsleme biçimleri aslında bize yalnızca estetik değil, ekonomik ve teknolojik bilgiler de sunar. Özellikle saf ipek, atlas, tafta gibi lüks kumaşlar kullanılmış; bunların üzerine altın ve gümüş iplikle yapılan işlemlerle giysiler adeta bir güç göstergesine dönüşmüştür. Bazı kaftanlar ise tamamen simetrik desenlerle tasarlanmış; bu, Osmanlı'nın merkeziyetçi estetik anlayışıyla da örtüşmektedir.

Şekil 86. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiş ve kolaj oluşturulmuştur.

Beni en çok etkileyen parçalardan biri de “tılsımlı gömlekler” oldu. Bu gömleklerin içine dualar, ayetler ve özel semboller işlenmiş. Bunların koruyucu olduğuna inanıldığı için savaş öncesi ya da önemli görevlerde giyildiği biliniyor. Bu parçalarda estetik ile spiritüel olan iç içe geçiyor ve aslında dönemin inanç sistemiyle tekstil arasında nasıl bir bağ kurulduğunu gösteriyor.

Topkapı Sarayı’ndaki tekstil koleksiyonu, yalnızca geçmişe ait giysiler değil; bir kültürün belleği, bir imparatorluğun iktidar dili, bir sanat anlayışının yansıması olarak görülmeli. Özellikle moda tarihi, kültürel miras ve arşiv odaklı çalışanlar için bu koleksiyonun taşıdığı belge niteliği paha biçilemez. Benim tezimde odaklandığım gibi, bu tarz koleksiyonlar yalnızca sergilenmekle kalmamalı; aynı zamanda günümüz modasıyla da yeni ilişkiler kurulmalı, çağdaş moda tasarımcılarına ilham verecek şekilde okunmalı.

Şekil 87. Topkapı Sarayı Tekstil Koleksiyonu / Fotoğraf, Berrak Göksu Eren

Kaynak: Yazar tarafından çekilmiştir.

2.39. Türkiye’deki Moda Sergileri

2.39.1. İstanbul Fashion Week

Türkiye’de moda dünyasının en önemli etkinliklerinden biri olan İstanbul Fashion Week (IFW), Türkiye’nin moda başkenti olarak kabul edilen İstanbul’da her yıl düzenlenmektedir. IFW hem yerel hem de uluslararası tasarımcıların koleksiyonlarını sergiledikleri büyük bir platformdur. Bu etkinlik, moda tasarım öğrencileri için, modern Türk modasının en yeni örneklerini görme fırsatı sunar (Demir, 2021, s. 23).

IFW kapsamında düzenlenen sergiler, Türk modasının dünyadaki yerini gözler önüne sererken, aynı zamanda Türkiye’deki moda endüstrisinin gelişimine dair önemli bilgiler de sunmaktadır. Ayrıca, IFW’de yer alan atölyeler ve paneller, moda öğrencilerinin profesyonellerle bir araya gelerek deneyim kazanmalarına olanak tanır.

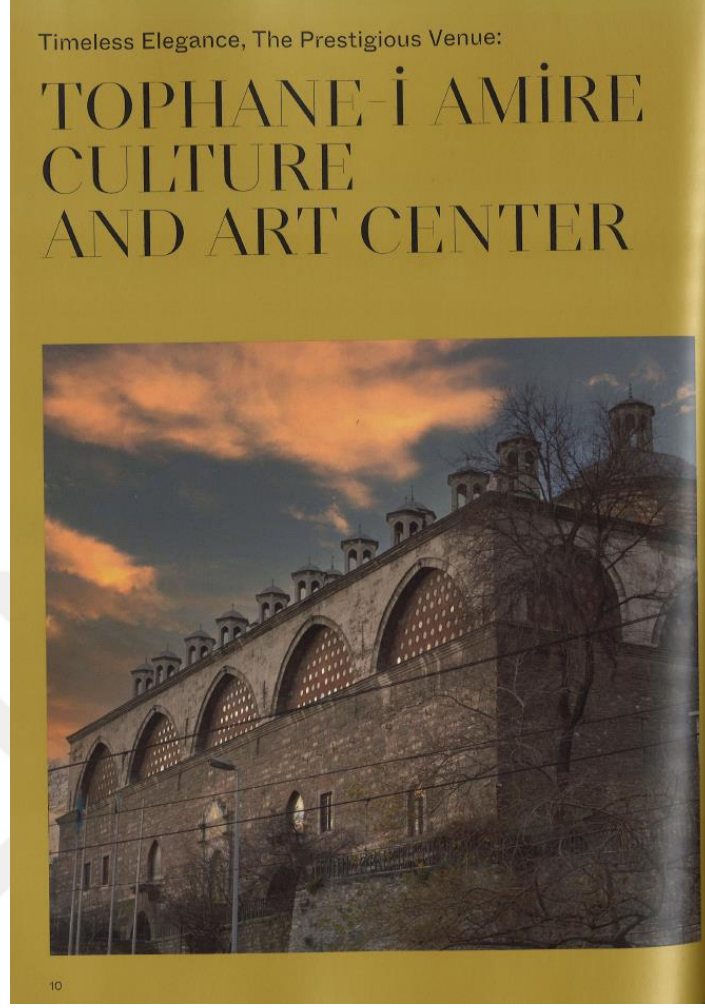
2.39.2. Pera Müzesi, Osmanlı'dan Günümüze Moda

Pera Müzesi, Türkiye'nin önde gelen sanat müzelerinden biri olarak, moda tarihine dair önemli sergilere ev sahipliği yapmaktadır. 2022 yılında düzenlenen “Osmanlı'dan Günümüze Moda” sergisi, Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kadar olan dönemde Türk moda anlayışının nasıl evrildiğini göstermiştir. Bu sergi, özellikle Osmanlı dönemine ait kıyafetler ve Cumhuriyet döneminin modern giyim tarzları üzerine yoğunlaşmıştır (Aydın, 2022, s. 37).

Bu sergi, moda tasarım öğrencileri için hem tarihi hem de estetik bir referans noktası sunmaktadır. Sergilenen giysiler ve aksesuarlar, dönemin giyim tarzlarına dair önemli ipuçları vermekte ve öğrencilerin bu tarihi öğelerden ilham alarak yeni tasarımlar üretmelerine yardımcı olmaktadır.

2.39.3. Beymen'in 50. Yılı, 'Golden Opulence'

2023 yılında 50. yaşını kutlayan Beymen, bu önemli dönüm noktasını yalnızca bir marka kutlaması değil, aynı zamanda kültürel bir hafıza inşası fırsatı olarak değerlendirmiştir. Tophane-i Amire Kültür ve Sanat Merkezi'nde 6 Kasım – 15 Aralık tarihleri arasında gerçekleşen “Golden Opulence” sergisi, Beymen'in geçirdiği yarım yüzyıllık süreçte yalnızca ticari değil, estetik ve kültürel olarak da nasıl konumlandığını çok katmanlı bir sergi diliyle ortaya koymuştur.

Şekil 88. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue

Kaynak: Beymen 50.yıl katalog dergisinden alınmıştır.

Şekil 89. Beymen 50.yıl 'Golden Opulence' Exhibition Catalogue

Kaynak: Beymen 50.yıl katalog dergisinden alınmıştır.

Bu serginin benim açımdan en dikkat çekici yanı, yalnızca bir moda retrospektifi değil, bir arşivsel belleğin sahnelenmesi oluşuydu. Sergi, Osmanlı'dan bugüne uzanan bir lüks anlayışını; mimari, botanik, tekstil ve sanat tarihine dayalı dört tematik bölümde kuruyordu, Cabinet of Wonders, Precious Dreams, Bosphorus Gardens ve Mineral Roundness. Bu yapı, seyirciye hem duygusal hem de görsel bir anlatı deneyimi sunuyordu. Sergi kurgusunda kullanılan aynalar, cam yüzeyler ve yerleştirmeler, ziyaretçiyi adeta bir "hafıza odasında" dolaşıyormuş gibi hissettirdi.

Şekil 90. Valentino / Beymen Sergisi

Kaynak: Beymen 50.yıl katalog dergisinden alınmıştır.

(Pierpaolo Piccioli tarafından couture ipek kumaştan tasarlanan Valentino ‘Pink PP Pajama’ lale işemesi ve degrade tüylerle süslenmiştir.) Beymen için özel olarak tasarlanmıştır / Roma, 2023.

Küratörlüğünü Fransız moda tarihçisi Laurence Benaïm’in üstlendiği bu sergi, aynı zamanda uluslararası tasarımcılarla yerel mirasın buluşma noktasıydı. Valentino, Dior, Stella McCartney, Balmain gibi küresel moda evleri, Beymen için özel olarak bu coğrafyanın zanaat mirasını yorumlayan özgün tasarımlar sundular. Pierpaolo Piccioli’nin “bir hediye ve diyalog” olarak tanımladığı bu katkı, moda sergiciliğinde yalnızca geçmişe dönük bir bakış değil, günümüzle kurulan eleştirel bir ilişki anlamına da gelmektedir.

DRIES VAN NOTEN

DOLCE & GABBANA

GIVENCHY

Şekil 91. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue

Kaynak: Beymen 50.yıl katalog dergisinden alınmıştır.Yazar tarafından kolaj oluşturulmuştur.

OZGUR MASUR

DILEK HANIF

ETRO

Şekil 92. Beymen 50.yıl ‘Golden Opulence’ Exhibition Catalogue

Kaynak: Beymen 50.yıl katalog dergisinden alınmıştır. Yazar tarafından kolaj oluşturulmuştur.

RIFAT ÖZBEK

DRIES VAN NOTEN

STELLA MCCARTNEY

Şekil 93. Beymen 50.yıl 'Golden Opulence' Exhibition Catalogue

Kaynak: Beymen 50.yıl katalog dergisinden alınmıştır. Yazar tarafından kolaj oluşturulmuştur.

Serginin kültürel sürdürülebilirlik vurgusu, özellikle küratörün “lüks, geçmişten bugüne bir aktarım biçimidir” şeklindeki yaklaşımında net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu ifade, benim de tez çalışmamda odaklandığım kültürel mirasın, moda yoluyla nasıl canlı tutulabildiğine güçlü bir örnek oluşturmaktadır. Sergide kullanılan objeler, giysiler ve dijital yerleştirmeler sadece estetik değil; aynı zamanda belgeleme, temsil ve aktarım işlevi de görmektedir. Bu yönüyle “Golden Opulence”, sadece bir marka kutlaması değil; moda yoluyla kimlik, tarih ve aidiyet inşasına katkı sağlayan bir sergileme örneği olmuştur.

Ayrıca, Bureau Betak tarafından tasarlanan mekânsal kurgu; geçmişin ihtişamını modern bir yorumla bugüne taşımayı başarmıştır. Sergi, yalnızca Beymen markasının tarihiyle sınırlı kalmamış, Anadolu’nun kültürel kodlarını çağdaş moda ile yeniden yorumlayan bir platforma dönüşmüştür. Bu durum, moda sergilerinin salt estetik değil; aynı zamanda politik, tarihsel ve sosyolojik katmanlara da sahip olabileceğini açıkça göstermektedir.

Benim için bu sergi, tezimin temelini oluşturan “moda müzeleri ve sergilerinde kültürel mirasın temsili” konusu açısından çok değerli bir örnek oldu. Serginin hem küratöryel dili hem marka-arşiv ilişkisi, hem de kültürel kimliğe yaptığı vurgu, çağdaş moda sergiciliği açısından incelenmesi gereken güçlü bir model sunmaktadır.

2.40. Moda Müzeleri ve Sergilerinin Moda Tasarımına Katkıları

Türkiye’deki moda müzeleri ve sergileri, moda tasarım öğrencilerine tarihi perspektifler sunarak, onların modern tasarımlarında geçmişle bağlantı kurmalarına yardımcı olmaktadır. Özellikle Osmanlı dönemine ait giysiler ve aksesuarlar, geleneksel Türk motiflerinin ve tasarımlarının çağdaşlaştırılarak nasıl yeniden kullanılabilirliğini göstermektedir. Vakko Moda Müzesi gibi modern koleksiyonlar ise, öğrencilerin çağdaş moda anlayışlarını geliştirmelerine yardımcı olmakta ve Türkiye’nin moda dünyasındaki yerini anlamalarına olanak tanımaktadır.

Türkiye’deki moda müzeleri ve sergileri hem geleneksel hem de modern Türk modasının gelişimine ışık tutan önemli kaynaklardır. Moda tasarım öğrencileri için bu müzeler, geçmişle bağlantı kurmalarını sağlayarak tasarım süreçlerinde tarihsel referanslar oluşturmalarına yardımcı olur. Ayrıca, düzenlenen sergiler ve etkinlikler, moda dünyasındaki en son gelişmeleri takip etme fırsatı sunarak, öğrencilere geniş bir perspektif kazandırır.

3. TEKSTİL VE MODA TASARIM MÜZELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE ETKİLEŞİMİ

3.1. Moda Müzelerinde Güncel Eğilimler

Sürdürülebilir moda, son yıllarda moda endüstrisinde giderek daha önemli bir yer edinmiştir. Bu hareket, üretim süreçlerinden malzeme kullanımına kadar geniş bir yelpazede çevresel ve sosyal etkileri azaltmayı hedefler. Moda müzeleri ise sürdürülebilir moda hareketinin yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Moda müzeleri, hem sergiler yoluyla sürdürülebilir moda farkındalığını artırmakta hem de bu alanda çeşitli eğitim programları ve projeler gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda moda müzelerinin koleksiyon ve sergi politikalarının, moda endüstrisinin geleceğinde sürdürülebilirliği teşvik eden bir platform sunmaktadır.

3.2. Moda Müzelerinin Sürdürülebilir Moda Hareketine Katkısı

3.2.1. Sürdürülebilir Moda Temalı Sergiler

Moda müzeleri, sürdürülebilirlik temalı sergiler düzenleyerek hem ziyaretçilerine hem de moda endüstrisine bu alanda farkındalık kazandırmaktadır. Bu anlamda, Londra'daki Victoria ve Albert Museum'un düzenlediği "Fashioned from Nature" sergisi, doğadan ilham alan ve doğaya zarar vermeyen tasarımların nasıl üretilbileceğine dair ışık tutmaktadır. 'Fashioned from Nature'adlı sergide, organik materyallerden yapılmış kıyafetler ve geri dönüştürülmüş malzemelerden yaratılan parçalar sergilenmiştir. Sergi, aynı zamanda moda endüstrisinin doğa üzerindeki etkilerini ele almış ve izleyicilere çevre dostu alternatiflerin nasıl mümkün olabileceğini göstermiştir (Clark, 2019, s. 45).

Şekil 94. “Fashioned From Nature” Sergisi / Victoria ve Albert Museum (2018)

Kaynak: https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-fashioned-from-nature-exhibition?srltid=AfmBOooH9yCdo6wWt3YQXI0v1gZRlmlQ4_dMeO4sKa89LdVDCB8yZNVa

Şekil 95. Fashioned From Nature”

Kaynak: https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-fashioned-from-nature-exhibition?srltid=AfmBOooH9yCdo6wWt3YQXI0v1gZRlmlQ4_dMeO4sKa89LdVDCB8yZNVa

Bu tür sergiler, ziyaretçilere sürdürülebilir moda konusunda bilgi sunarken, aynı zamanda moda tasarımcıları için de ilham kaynağı olmaktadır. Sergide yer alan geri dönüştürülmüş malzemelerle yapılan giysiler, döngüsel ekonomi ve sürdürülebilir tasarım anlayışının nasıl hayata geçirilebileceğini somut bir şekilde ortaya koymaktadır.

3.2.2. Eğitim Programları

Moda müzeleri, sürdürülebilirlik üzerine eğitim programları düzenleyerek, yeni nesil tasarımcıları ve tüketicileri bilinçlendirmektedir. Antwerp Moda Müzesi (MoMu) tarafından düzenlenen atölyeler, bu alanda önemli bir örnektir. Müze, geri dönüştürülebilir materyallerle sürdürülebilir tasarımlar yapma üzerine eğitimler düzenleyerek, tasarımcıları ve öğrencileri bu konuda eğitmektedir (Peters, 2021, s. 62). Eğitim programlarının bir diğer önemli özelliği, katılımcılara sürdürülebilir üretim süreçlerini öğretmek ve sürdürülebilirliği moda endüstrisinin kalıcı bir unsuru haline getirmek için gerekli donanımı kazandırmaktır.

Dijital Projeler

Moda müzeleri, dijital platformlarda sürdürülebilir moda hareketine katkıda bulunarak geniş kitlelere ulaşmayı hedeflemektedir. Finlandiya Tasarım Müzesi'nin "Sustainability in Fashion" projesi, sürdürülebilirlik ve moda ilişkisini inceleyen sanal bir sergi düzenlemiştir. Bu sergide, sürdürülebilirlik odaklı tasarımlar sergilenmiş ve dijital ortamda moda severlere ulaşmıştır (Helm, 2020, s. 34). Dijital platformların kullanımı, moda müzelerinin sınırları aşarak sürdürülebilirlik hareketini daha geniş kitlelere ulaştırmasına yardımcı olmaktadır.

Koleksiyon Politikaları

Moda müzelerinin koleksiyon politikaları da sürdürülebilirlik hareketine katkıda bulunmaktadır. Müzeler, sürdürülebilir moda tasarımlarını koleksiyonlarına dahil ederek bu tasarımları koruma altına almakta ve gelecek nesillere bu eserleri aktarmaktadır. Bu süreç, sadece sergilerde değil, kalıcı koleksiyonlarda da sürdürülebilir moda anlayışının desteklenmesi anlamına gelir.

Siegle, moda müzelerinin sürdürülebilir moda tasarımlarını koleksiyonlarına dahil etmesinin, bu hareketin uzun vadede desteklenmesine önemli bir katkı sunduğunu belirtmektedir (Siegle, 2018, s. 71).

3.3. Sürdürülebilir Temalı Sergi ve Projeler

-Döngüsel Moda, Yeniden Kullanım ve Geri Dönüşüm

Bu sergi, eski giysilerin geri dönüştürülerek yeni tasarımlar oluşturulmasına odaklanabilir. Geri dönüşüm süreçlerine dikkat çekilerek, döngüsel ekonomi kavramı vurgulanabilir.

- Doğal ve Organik Malzemeler

Sadece organik ve çevre dostu materyaller kullanılarak yapılmış tasarımların sergilendiği bir sergi, doğal malzemelerin modada nasıl kullanılabileceğini ve çevreye zarar vermeyen alternatifleri ziyaretçilere gösterebilir.

-Sürdürülebilir Tasarım Atölyeleri

Tasarım öğrencilerine yönelik olarak düzenlenen bu atölyelerde, geri dönüştürülebilir malzemelerle yapılan projeler desteklenebilir. Eski kıyafetlerden yeni tasarımlar oluşturma gibi projeler üzerinden öğrenciler, sürdürülebilirlik temalı yaratıcı çalışmalar yapabilirler.

-Dijital Sürdürülebilir Moda Projeleri

Dijital platformlarda sürdürülebilirlik temalı projeler geliştirilerek geniş kitlelere ulaşılabilir. 3D baskı teknolojisi, sanal moda tasarımları ve dijital sergiler gibi konular bu tür projelerde ele alınabilir.

Şekil 96. 3D Tasarım / Sürdürülebilir Tasarımlar

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/426364289742583549/>

Moda müzeleri, sürdürülebilir moda hareketinin yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sergiler, eğitim programları, dijital projeler ve koleksiyon politikaları aracılığıyla sürdürülebilirlik kavramını moda endüstrisine entegre etme potansiyeline sahiptirler. Bu süreçte hem tasarım öğrencilerine hem de geniş bir ziyaretçi kitlesine ilham vererek, sürdürülebilir moda hareketinin geleceği için önemli bir platform sunarlar.

3.4. Moda Müzeleri ve Örnek İncelemeler

Moda müzeleri, modanın tarihini, kültürel etkilerini ve estetik değerlerini sergileyen önemli kurumlar olarak dikkat çeker. Moda tasarım öğrencileri için bu müzeler, yalnızca geçmişin önemli tasarımlarını ve stil evrimini değil, aynı zamanda moda endüstrisinin geleceğiyle ilgili ipuçları sunan eğitim merkezleri olarak da hizmet eder. 2024 yılına kadar olan dönemde, dünya genelinde pek çok moda müzesi kurulmuş ve gelişmiş, bu süreçte teknolojik yenilikler, sürdürülebilirlik temaları ve dijitalleşme gibi konular öne çıkmıştır. Bu tez, moda müzelerinin tarihi, sergi politikaları, dijitalleşme süreçleri ve geleceğe yönelik stratejilerini ele alarak, moda müzelerinin moda tasarım öğrencilerine sunduğu fırsatları incelemektedir.

-Moda Müzelerinin Tarihi Gelişimi,

Moda müzeleri, özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren dünya çapında hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. İlk moda müzeleri, genellikle moda evlerinin arşivlerinden ya da koleksiyonculardan derlenen parçalarla oluşturulmuştur.

Örneğin, Paris'te yer alan Palais Galliera, 1977 yılında moda tarihine dair önemli sergiler düzenlemeye başlamıştır. Bu müze, 19. yüzyıldan günümüze kadar uzanan geniş bir moda koleksiyonuna ev sahipliği yapmaktadır ve Fransız modasının gelişimini izleyicilere sunmaktadır (Lemoine, 2019, s. 64). Yine benzer şekilde, Londra'daki Victoria ve Albert Museum, 1980'lerde moda sergilerine ağırlık vererek, modanın sanatsal bir ifade biçimi olarak tanınmasında önemli bir rol oynamıştır (Clark, 2021, s. 23).

Şekil 97. Palais Galliera

Kaynak: <https://www.sortiraparis.com/tr/pariste-ne-ziyaret-yapmali/maruziyet/articles/206714-palais-galliera-paris-teki-tum-haute-couture-severler-icin-muzesi>

Moda müzelerinin gelişiminde dikkat çeken bir diğer önemli unsur, bu müzelerin yalnızca moda tarihine odaklanmaması, aynı zamanda modanın kültürel, toplumsal ve ekonomik etkilerini de araştırmasıdır. 1990'larda New York'ta açılan The Costume Institute, Metropolitan Museum of Art'ın bir parçası olarak, modanın farklı kültürler üzerindeki etkisini derinlemesine inceleyen sergiler düzenlemeye başlamıştır (Jones, 2022, s. 89).

Şekil 98. The Costume Institute / The 2020 Met Costume Institute Show Is Finally Opening

Kaynak: <https://time.com/5905016/met-costume-institute-show-2020/>

-Sergi Politikaları ve Küratoryal Yaklaşımlar,

Moda müzelerinin sergi politikaları, müzelerin misyonlarına ve koleksiyonlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Bazı müzeler, yalnızca tarihî giysilere ve modanın evrimine odaklanırken, diğerleri güncel moda trendlerine, tasarımcıların sanatsal yaklaşımlarına ve sürdürülebilirlik konularına da yer vermektedir. Örneğin, Antwerp Moda Müzesi (MoMu), sadece Belçika moda tarihine odaklanmamakta, aynı zamanda sürdürülebilir moda ve yenilikçi tasarımlara dair sergilere de yer vermektedir (Peters, 2023, s. 45).

Bu yaklaşım, moda müzelerinin yalnızca geçmişe değil, aynı zamanda geleceğe de ışık tutan yapılar olduğunu göstermektedir.

Küratoryal yaklaşımlar açısından, müzeler günümüzde moda sergilerini daha dinamik ve interaktif bir hale getirmek için teknolojik yeniliklerden yararlanmaktadır. Örneğin, Paris'teki Palais Galliera, ünlü tasarımcıların arşivlerinden alınan parçaları sergilerken, aynı zamanda dijital platformlarda artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) teknolojileriyle desteklenen interaktif deneyimler sunmaktadır (Lemoine, 2020, s. 58).

Bu sayede, ziyaretçiler sadece sergilenen parçaları görmekle kalmayıp, onları üç boyutlu olarak inceleyebilmekte ve dijital olarak bu parçalarla etkileşime geçebilmektedir.

3.5. Dijitalleşme ve Moda Müzelerinin Geleceği

2020'lerin başında, dijitalleşme moda müzeleri için önemli bir strateji haline gelmiştir. COVID-19 pandemisinin getirdiği zorunlu kapanmalar, müzelerin dijital platformlara yönelmesini hızlandırmış ve bu sayede müzeler, fiziksel ziyaretçi kısıtlamalarına rağmen küresel çapta daha geniş kitlelere ulaşma fırsatı bulmuştur. Dijital sergiler ve sanal turlar, ziyaretçilerin dünyanın her yerinden koleksiyonlara erişimini sağlamıştır. Örneğin, Londra'daki Victoria ve Albert Museum, dijital sergi platformları üzerinden koleksiyonlarını çevrimiçi olarak sunmuş ve küresel moda meraklılarına hitap etmeyi başarmıştır (Clark, 2022, s. 101).

Bu süreç, moda müzelerinin dijitalleşme konusunda ne kadar esnek olabileceğini de göstermiştir. Dijital teknolojiler sayesinde müzeler, koleksiyonlarını daha interaktif hale getirerek, genç ve teknolojiye yatkın izleyicileri kendilerine çekmeyi başarmışlardır. Dijital içeriklerin yanı sıra, müzeler sosyal medya platformları aracılığıyla sergilerinin tanıtımını yaparak, etkileşimli kampanyalar ve canlı yayınlarla izleyici kitlesini genişletmiştir. Örneğin, New York'taki The Costume Institute, ünlü Met Gala etkinliğini sosyal medya üzerinden canlı yayınlayarak, bu etkinliği küresel bir izleyici kitlesine ulaştırmıştır (Jones, 2021, s. 134).

3.6. Sürdürülebilirlik ve Moda Müzeleri

2024 yılına kadar olan dönemde, sürdürülebilirlik teması moda müzelerinin önemli bir odağı haline gelmiştir. Moda endüstrisinin çevresel etkilerinin giderek daha fazla tartışıldığı bu dönemde, moda müzeleri de bu soruna dair farkındalık yaratmak için çeşitli sergiler ve projeler düzenlemektedir. Örneğin, Londra'daki Victoria ve Albert Museum'un "Fashioned from Nature" sergisi, modanın doğa üzerindeki etkilerini ele alarak sürdürülebilir tasarımın önemini vurgulamıştır (Clark, 2021, s. 119). Bu sergide, organik materyallerle yapılan giysiler, geri dönüştürülmüş malzemeler ve sürdürülebilir üretim süreçleri ziyaretçilere sunulmuştur.

Moda müzeleri, sürdürülebilir modayı teşvik etmek için eğitim programları ve atölyeler de düzenlemektedir. Antwerp Moda Müzesi (MoMu), sürdürülebilirlik temalı tasarım atölyeleriyle, öğrencilere geri dönüştürülebilir materyallerle çalışma fırsatı sunarak bu alandaki farkındalığı artırmayı hedeflemiştir (Peters, 2023, s. 76).

3.7. Moda Müzelerinin Geleceğe Yönelik Stratejileri

2024 ve sonrasında moda müzeleri, dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve etkileşimli sergi deneyimlerine daha fazla ağırlık verecek gibi görünmektedir. Bu süreçte, müzeler sadece fiziksel mekânlarda değil, dijital dünyada da varlıklarını sürdürmeye devam edeceklerdir. Özellikle artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve yapay zekâ gibi teknolojilerin müze deneyimlerine entegre edilmesi, ziyaretçilere daha etkileşimli ve kişiselleştirilmiş deneyimler sunacaktır. Ayrıca, moda müzeleri sürdürülebilirlik konusunda daha fazla bilinçlendirici sergiler düzenleyerek, moda endüstrisinin çevresel ve toplumsal sorumluluklarını hatırlatmaya devam edecektir.

Moda müzeleri, modanın tarihini, kültürel etkilerini ve sürdürülebilirlik anlayışını sergileyen önemli kurumlardır. 2025 yılına kadar olan süreçte, bu müzeler dijitalleşme ve teknolojik yeniliklerle daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış, sergilerini daha interaktif ve erişilebilir hale getirmiştir. Gelecekte de bu müzeler, moda tarihini hem fiziksel hem de dijital platformlarda koruyup sergileyerek, moda endüstrisinin önemli bir parçası olmaya devam edeceklerdir.

SONUÇ

Bu tez çalışması sürecinde, modanın yalnızca bir stil ya da görsel estetik unsuru olmaktan çok daha fazlasını ifade ettiği fark edilmektedir. Moda; toplumsal yapıları, kültürel kodları ve çevresel etkileşimleri içinde barındıran çok katmanlı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda, günümüzde sürdürülebilirliğin yalnızca bir tercih değil, hayatın her alanına nüfuz eden bir zorunluluk hâline geldiği görsel kanıtlarla da tezde vurgulanmaktadır.

Moda endüstrisinin ciddi sorumluluklar taşıması gerektiği, tartışmasız bir gerçektir.

Ayrıca, hızlı moda anlayışının beraberinde getirdiği aşırı tüketim kültürü, doğaya verilen zararların yanı sıra emek sömürüsü gibi ciddi sorunları da gün yüzüne çıkarmaktadır. Sonuç olarak, bu yıkıcı etkileri azaltmak ve daha sağlıklı bir sistem inşa edebilmek adına bilinçli, etik ve alternatif yaklaşımların geliştirilmesi elzemdir.

Moda endüstrisinin ihtiyacın ötesindeki tüketimi arttırmak yerine, ihtişamını sergi salonlarındaki izleyicilere aktararak varlığını sürdürmesi gerekli görülmektedir.

Bu noktada moda müzeleri, yalnızca tarihî giysilerin sergilendiği mekânlar olmanın çok ötesinde bir işlev üstlenmektedir. Zira, bu kurumlar hem öğretici hem düşündürücü hem de ilham verici birer kültürel alan olarak günümüzde önemli bir yere sahiptir. Yaptığım araştırmalar ve incelediğim sergilerden edindiğim izlenimlere göre, moda müzeleri sürdürülebilirliği yalnızca tematik bir başlık olarak değil; aynı zamanda kurumsal vizyonlarının merkezine yerleştirmektedir. Bu nedenle, bu yapılar hem günümüzü anlamlandırmakta hem de geleceğe dair güçlü bir perspektif sunmaktadır.

Çalışmamda incelediğim Alexander McQueen, Christian Dior ve Gabrielle Chanel gibi modaya yön veren tasarımcıların sergileri, modanın ne denli güçlü bir anlatı ve ifade biçimi olabileceğini gözler önüne sermektedir. Buna ek olarak, dijitalleşmenin sunduğu olanaklar, etkileşimli sergi kurguları, eğitim temelli programlar ve kültürel mirasa verilen değer sayesinde, moda müzeleri sürdürülebilirlik açısından çok yönlü katkılar sunan önemli yapılar hâline gelmiştir.

Bu bağlamda, moda müzeleri sadece geçmişin hikâyesini anlatan pasif mekânlar değil; aynı zamanda dönüşümün, yenilikçiliğin ve farkındalığın merkezinde yer alan dinamik yapılardır. Tasarımcılar, akademisyenler, eğitimciler ve ziyaretçiler için yeni bakış açıları geliştiren bu kurumlar, sürdürülebilir bir moda anlayışının inşasında kritik bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, bu müzeleri yalnızca gezilecek yerler olarak görmekle yetinmemeli; onların sunduğu düşünsel ve kültürel derinliği anlamalı, desteklemeli ve bu dönüşümün etkin bir parçası olmalıyız.

Bu sürecin bana kazandırdığı en önemli farkındalıklardan biri de, moda tasarımcısı kimliğime sürdürülebilirlik perspektifinden bakabilme becerisini katmak oldu. Artık bir tasarım üretirken yalnızca estetik değerlere değil; aynı zamanda malzeme seçiminin çevreye olan etkisine, üretim sürecinin etik koşullarına ve tasarımın yaşam döngüsüne odaklanmaktayım. Bu sayede, “Moda yoluyla dünyaya nasıl daha az zarar verebiliriz ve nasıl fayda sağlayabiliriz?” sorusu tasarım sürecimin merkezine yerleşmiştir. Araştırmalarımın yaratıcı kimliğimle bütünleştiğine inandığım tez sürecim, bana bu konuda rehberlik etmek üzere derinleşme ve gelişme imkânı sunmuştur. Sonuç itibarıyla, sürdürülebilirliğe katkı sağlamak adına, moda ve tekstil alanındaki sergilerin bilinirliğini ve önemini gelecek nesillere aktarmak üzere, yaygınlaştırarak, üretmeye, düşünmeye ve dönüştürmeye, kararlılıkla devam etmek niyetindeyim.

KAYNAKÇA

- Andrew, C. (2020). *About Time, Fashion and Duration*. The Metropolitan Museum of Art.
- Arnold, R. (2001). *Fashion, Desire and Anxiety, Image and Morality in the Twentieth Century*. I.B. Tauris.
- Arnold, R. (2014). *Curating fashion, Clothes, collections, and contexts*. Bloomsbury Publishing.
- Arzalluz, M., ve Saillard, O. (2020). *Gabrielle Chanel, Fashion Manifesto*. Palais Galliera.
- Aydın, G. (2022). *Pera Müzesi, Osmanlı'dan Günümüze Moda*. İstanbul Sanat Yayınları. ISBN, 9786059948019
- Barnard, M. (2014). *Fashion theory, A reader*. Routledge.
- Black, S. (2012). *The Sustainable Fashion Handbook*. Thames ve Hudson.
- Bolton, A. (2011). *Alexander McQueen, Savage Beauty*. The Metropolitan Museum of Art.
- Bolton, A. (2011). *Alexander McQueen, Savage Beauty*. The Metropolitan Museum of Art. / *Rei Kawakubo/Comme des Garçons, Art of the In-Between*. The Metropolitan Museum of Art.
- Bolton, A. (2017). *Rei Kawakubo/Comme des Garçons, Art of the In-Between*. The Metropolitan Museum of Art. ISBN, 9781588396212
- Bolton, A. (2018). *Heavenly Bodies, Fashion and the Catholic Imagination*. The Metropolitan Museum of Art.
- Breward, C. (1995). *The Culture of Fashion, A New History of Fashionable Dress*. Manchester University Press.
- Breward, C. (2003). *Fashioning London, Clothing and the Modern Metropolis*. Berg Publishers.

- Breward, C. (2004). *Fashioning London, Clothing and the Modern Metropolis*. Berg Publishers. ISBN, 9781859737927
- Breward, C. (2004). *Fashioning London, Clothing and the Modern Metropolis*. Berg Publishers. ISBN, 9781859737927
- Breward, Christopher. *Fashioning London, Clothing and the Modern Metropolis*. Oxford, Berg Publishers, 2004.
- Brooks, Mary M., and Dinah Eastop, eds. *Textile Conservation, Advances in Practice*. Oxford, Butterworth-Heinemann, 2011.
- Bruzzi, S., ve Church Gibson, P. (2013). *Fashion Cultures, Theories, Explorations and Analysis*. Routledge.
- Bugg, J. (2014). Fashion museums and exhibitions, Studies in popular culture. *International Journal of Fashion Studies*, 1(2), 213–230.
- Callahan, S. (2019). *Dior, A New Look, A New Enterprise 1947-57*. Harper Design.
- Chaney, L. (2011). *Coco Chanel, An Intimate Life*. Penguin Books.
- Clark, H. (2008). SLOW + FASHION—an Oxymoron—or a Promise for the Future...? *Fashion Theory, The Journal of Dress, Body ve Culture*, 12(4), 427–446. <https://doi.org/10.2752/175174108X346922>
- Clark, H. (2009). *The Fabric of Cultures, Fashion, Identity, and Globalization* (E. Paulicelli ve H. Clark, Eds.). Routledge.
- Clark, H. (2013). Fashioning the museum, The discursive and institutional practices of curating fashion. *Fashion Theory*, 17(1), 5–31.
- Clark, H. (2019). *Fashioned from Nature, Sürdürülebilirlik ve Moda Üzerine Bir Sergi*. Victoria ve Albert Museum. ISBN, 9781851779334
- Clark, H. (2020). *Exhibiting Fashion, Past, Present, Future*. Yale University Press.
- Clark, H., ve Paulicelli, E. (Eds.). (2014). *The Fabric of Cultures, Fashion, Identity, and Globalization*. Routledge.
ISBN, 9780203869024
- Clark, J. (2020). *Fashion and museums, Theory and practice*. Bloomsbury Publishing.

- de la Haye, A., ve Wilson, E. (1999). *Defining dress, Dress as object, meaning and identity*. Manchester University Press.
- Demir, A. (2021). *İstanbul Fashion Week ve Türk Modası*. Moda Endüstrisi Dergisi, 8(1), 23–35. DOI, 10.16910/modaendustri.2021.8.1.3
- Dernie, D. (2006). *Exhibition design*. Laurence King Publishing.
- Dior, C. (1957). *Christian Dior and I*. Dutton.
- Dice Kayek ve Rachid Koraïchi (2018). *Bustier d'Amour; SKIN Derneği Sergisi, Paris*.
- Doll, M. (2019). *Kimono, The art and craft of Japanese fashion*. Thames ve Hudson.
- Edwards, L. (2020). *Fashion Forward, The Digital Revolution in Museums*. Routledge.
- Ellen MacArthur Foundation. (2017). *A new textiles economy, Redesigning fashion's future*. Ellen MacArthur Foundation. <https://ellenmacarthurfoundation.org/a-new-textiles-economy>
- Evans, C. (2003). *Fashion at the Edge, Spectacle, Modernity, and Deathliness*. Yale University Press.
- Falk, J. H., ve Dierking, L. D. (2013). *The Museum Experience Revisited*. Routledge.
- Falk, J. H., ve Dierking, L. D. (2016). *The museum experience revisited*. Routledge.
- Fiell, C., ve Fiell, P. (2019). *Christian Dior, Designer of Dreams*. Musée des Arts Décoratifs.
- Fletcher, K. (2008). *Sustainable fashion and textiles, Design journeys*. Earthscan.
- Fletcher, K. (2010). *Slow Fashion, An Invitation for Systems Change*. Fashion Practice, 2(2), 259–265. <https://doi.org/10.2752/175693810X12774625387594>
- Fukai, A. (2010). *Future Beauty, 30 Years of Japanese Fashion*. The Kyoto Costume Institute.
- Gereffi, G., ve Memedovic, O. (2003). *The global apparel value chain, What prospects for upgrading by developing countries?* United Nations Industrial Development Organization (UNIDO).
- Ginsburgh, V., ve Mairesse, F. (1997). *Economics of art and culture*. Elsevier.

- Google Arts ve Culture. (2023). *Online Fashion Collections*. Retrieved from <https://artsandculture.google.com>
- Golden Opulence - Exhibition Catalogue - *50 years of Beymen - 500 years of Luxury* (Beymen, 2023)
- Grewcock, D. (2013). *Doing museology differently*. Routledge.
- Gwilt, A. (2014). *A practical guide to sustainable fashion*. London, Fairchild Books, an imprint of Bloomsbury Publishing Plc.
- Helm, J. (2020). *Sustainability in Fashion, Dijital Projeler ve Farkındalık*. Finlandiya Tasarım Müzesi. ISBN, 9789527142204
- Hijosa, C. (2016). *Piñatex, A sustainable alternative to leather*. Ananas Anam. <https://www.ananas-anam.com/pinatex/>
- Hollander, A. (1978). *Seeing Through Clothes*. Viking Press.
- Hollander, A. (1993). *Seeing Through Clothes*. University of California Press.
- Hollander, A. (1993). *Seeing through clothes*. University of California Press.
- Hooper-Greenhill, E. (1992). *Museums and the Shaping of Knowledge*. Routledge.
- Hooper-Greenhill, E. (1999). *The educational role of the museum*. Routledge.
- Hooper-Greenhill, E. (2000). *Museums and the interpretation of visual culture*. Routledge.
- Jones, L. (2021). *The Costume Institute ve Dijital Platformlarda Moda*. Metropolitan Museum of Art. ISBN, 9781588397011
- Jones, L. (2022). *Moda ve Kültürel Etkileşimler, The Costume Institute*. Metropolitan Museum of Art. ISBN, 9781588397028
- Joy, A., Sherry, J. F. Jr., Venkatesh, A., Wang, J., ve Chan, R. (2012). *Fast fashion, sustainability, and the ethical appeal of luxury brands*. *Fashion Theory*, 16(3), 273–295. <https://doi.org/10.2752/175174112X13340749707123>
- Julier, G. (2014). *The Culture of Design* (3rd ed.). Sage Publications.
- Julier, G. (2017). *The Culture of Design*. Sage Publications. ISBN, 9781473908598

- Kawamura, Y. (2005). *Fashion-ology, An Introduction to Fashion Studies*. Berg Publishers. ISBN, 9781859738733
- Kaya, M. (2020). *Vakko Moda Müzesi, Türk Modasının Modernleşmesi*. İstanbul Moda Tarihi Yayınları. ISBN, 9786059937006
- Koda, H. (2001). *Extreme Beauty, The Body Transformed*. The Metropolitan Museum of Art.
- Koda, H., ve Bolton, A. (2011). *Alexander McQueen, Savage Beauty*. The Metropolitan Museum of Art.
- Laver, J. (2002). *Costume and Fashion, A Concise History*. Thames ve Hudson.
- Lavin, M. (1993). *Cut with the Kitchen Knife, The Weimar Photomontages of Hannah Höch*. Yale University Press.
- Lavin, M. (1993). *Cut with the Kitchen Knife, The Weimar Photomontages of Hannah Höch*. Yale University Press. ISBN, 9780300053067
- Lemoine, P. (2019). *Palais Galliera, Fransız Modasının Tarihi*. Paris Moda Müzesi Yayınları. ISBN, 9782909780452
- Lewi, H., ve Smith, W. (Eds.). (2019). *Digital heritage, Applying digital methods to heritage studies*. Routledge.
- Loughran, T. (2007). *The Republic in Print, Print Culture in the Age of U.S. Nation Building, 1770–1870*. Columbia University Press. ISBN, 9780231137254
- Macdonald, S. (2006). *A Companion to Museum Studies*. Wiley-Blackwell.
- Macdonald, S. (2011). *A companion to museum studies*. Wiley-Blackwell.
- McNeil, P. (2009). *Fashion, Critical and Primary Sources*. Berg.
- McNeil, P. (2009). *Fashion, Critical and Primary Sources*. Bloomsbury Publishing.
- McNeil, P. (2010). *Fashion, A Very Short Introduction*. Oxford University Press. ISBN, 9780199558067
- McNeil, P. (2018). *Fashion History, A Global View*. Bloomsbury Publishing. ISBN, 9781350030804

- McNeil, Peter, and Sanda Miller. *Fashion Writing and Criticism, History, Theory, Practice*. London, Bloomsbury Publishing, 2014.
- Mears, P. (2012). *Exhibiting Fashion, Before and After Chanel*. Fashion Institute of Technology Press.
- Mears, P. (2020). *Fashion and Museums, Theory and Practice*. Bloomsbury Publishing.
- Mears, P. (2020). *Fashion and Museums, Theory and Practice*. Bloomsbury Publishing.
- Mears, Patricia. *Exoticism in Fashion*. New York, The Fashion Institute of Technology, 2007.
- Melchior, M. R., ve Svensson, B. (Eds.). (2014). *Fashion and museums, Theory and practice*. Bloomsbury Publishing.
- Mendes, V. (2016). *The Fashion System of Coco Chanel*. Thames ve Hudson.
- Mendes, V. D., ve De La Haye, A. (2010). *Fashion Since 1900*. Thames ve Hudson.
- Mendes, V., ve De la Haye, A. (1999). *20th Century Fashion*. Thames ve Hudson.
- Mendes, Valerie D., and Amy De La Haye. *20th Century Fashion*. London, Thames ve Hudson, 1999.
- Miller, D. (2010). *Stuff*. Polity Press. ISBN, 9780745641290
- Mollet, A., ve Shaw, J. (2018). Digital engagement and fashion museums, A study of the impact of social media and technology on visitor experience. *Museum and Society*, 16(2), 119–132.
- MoMA. (2012). *MoMA Art Lab, A mobile experience*. The Museum of Modern Art.
- Müller, F., ve Crinière, N. (2017). *Christian Dior, Designer of Dreams*. Musée des Arts Décoratifs.
- Niinimäki, K. (2018). Sustainable fashion in a circular economy. In K. Niinimäki (Ed.), *Sustainable fashion in a circular economy* (pp. 12–41). Aalto ARTS Books.

- Niinimäki, K. (Ed.). (2018). *Sustainable fashion in a circular economy*. Aalto ARTS Books.
- Niinimäki, K., ve Hassi, L. (2011). Emerging design strategies in sustainable production and consumption of textiles and clothing. *Journal of Cleaner Production*, 19(16), 1876-1883. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.04.020>
- Niinimäki, K., ve Hassi, L. (2011). Emerging design strategies in sustainable production and consumption of textiles and clothing. *Journal of Cleaner Production*, 19(16), 1876-1883. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.04.020>
- Ok, M. (2015). *Tasarım ve süsleme öğeleriyle Topkapı Sarayı padişah kaftanları*. Akdeniz Sanat Dergisi, 8(16). Dergipark
- Özdemir, Z. (2019). *İzmir Etnografya Müzesi ve Yöresel Kıyafetler*. Etnografya Araştırmaları Dergisi, 12(2), 72-89. DOI, 10.16910/etnografya.2019.12.2.5
- Palais Galliera. (n.d.). *Baroque and beyond, Royal European dress*. Retrieved January 31, 2025, from <https://www.palaisgalliera.paris.fr>
- Palais Galliera. (2025). *Rick Owens, Temple of Love [Sergi açıklaması]*. Erişim adresi, <https://www.palaisgalliera.paris.fr/en/exhibitions/rick-owens-temple-love>
- Palmer, A. (2008). *Dressed to Impress, Fashion Museums and Public Memory*. Yale University Press.
- Palmer, A. (2013). *Couture ve Commerce, The Transatlantic Fashion Trade in the 1950s*. UBC Press.
- Palmer, A. (2014). *Dior, A New Look, A New Enterprise (1947-1957)*. VveA Publishing.
- Parry, R. (2007). *Recoding the museum, Digital heritage and the technologies of change*. Routledge.
- Pearce, S. (1994). *Museums and the Appropriation of Culture*. Routledge.
- Pearce, S. M. (1994). *Interpreting Objects and Collections*. Routledge.
- Peters, A. (2021). *Sürdürülebilir Moda, Geleceğin Tasarımları*. Antwerp Moda Müzesi Yayınları. ISBN, 9789493039042

- Peters, L. (2021). *Sustainable Fashion and Digitalization in Museums*. Routledge.
- Polhemus, Ted. *Street Style, From Sidewalk to Catwalk*. London, Thames ve Hudson, 1994.
- Potvin, J. (Ed.). (2008). *The Places and Spaces of Fashion, 1800–2007*. Routledge.
- Potvin, J. (Ed.). (2008). *The Places and Spaces of Fashion, 1800–2007*. Routledge. ISBN, 9781845205164
- Proctor, N. (2015). The museum as platform, the museum as content creator, the museum as distributor, The role of digital media in the museum of the future. *Curator, The Museum Journal*, 58(2), 163–171.
- Purvis, B., Mao, Y., ve Robinson, D. (2019). *Three pillars of sustainability, In search of conceptual origins. Sustainability Science*, 14(3), 681–695. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>
- Quinn, B. (2018). *Digital Fashion Futures, How Technology is Transforming Museums*. Bloomsbury.
- Ribeiro, A. (2005). *Fashion and fiction, Dress in art and literature in Stuart England*. Yale University Press.
- Riegels Melchior, Marie, and Birgitta Svensson, eds. *Fashion and Museums, Theory and Practice*. London, Bloomsbury Publishing, 2014.
- Sakai, K. (2018). *Kimono culture, From ancient Japan to modern runways*. Tuttle Publishing.
- Sakai, S. (Ed.). (2021). *The Japanese kimono, A cultural history*. Oxford University Press.
- Sandin, G., ve Peters, G. M. (2018). Environmental impact of textile reuse and recycling – A review. *Journal of Cleaner Production*, 184, 353–365. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.02.266>
- Sassatelli, R. (2007). *Consumer Culture, History, Theory and Politics*. Sage Publications.
- Sassatelli, R. (2007). *Consumer Culture, History, Theory and Politics*. Sage Publications. ISBN, 9780761958325

- Schor, J. B. (2010). *Plenitude, The new economics of true wealth*. Penguin Press.
- Shen, L. (2011). Life cycle assessment of man-made cellulose fibres. *Lenzinger Berichte*, 89, 1–59.
- Siegle, L. (2018). *Sürdürülebilir Moda, Tasarım ve Koleksiyon Politikaları*. Fashion and Sustainability Journal, 12(3), 71–85. DOI, 10.1080/20421338.2018.1486673
- Skjulstad, S. (2019). Interactivity in fashion exhibitions, User-generated content and digital media in fashion shows and museums. *Fashion Theory*, 23(1), 5–31.
- Skov, L., ve Melchior, M. (2008). Researching and exhibiting fashion, The role of museums in fashion studies. *Fashion Theory*, 12(2), 117–136.
- Steele, V. (1988). *Paris Fashion, A Cultural History*. Oxford University Press.
- Steele, V. (1998). *Paris Fashion, A Cultural History*. Bloomsbury.
- Steele, V. (2001). *The Corset, A Cultural History*. Yale University Press.
- Steele, V. (2003). *Fashion, Italian Style*. Yale University Press. ISBN, 9780300098495
- Steele, V. (2008). The museum at the Fashion Institute of Technology, Fashion in museums. *Fashion Theory*, 12(2), 159–170.
- Steele, V. (2010). *The Berg companion to fashion*. Berg Publishers.
- Steele, V. (2017). *Paris Fashion, A Cultural History* (Rev. ed.). Bloomsbury Publishing.
- Steele, V. (2019). *Paris Fashion, A Cultural History*. Bloomsbury Publishing. ISBN, 9781474245494
- Steele, V. (2019). *Paris, capital of fashion*. Bloomsbury Publishing.
- Steele, V. (2019). *Paris, Capital of Fashion*. Bloomsbury Visual Arts.
- Steele, V. (2019). *Paris, Capital of Fashion*. Bloomsbury.
- Steele, Valerie. *Fashion and Modernity*. Oxford, Berg Publishers, 2003.

- Stylianou-Lambert, T. (2010). Re-conceptualizing museum audiences, Power, activity, responsibility. *Museum Management and Curatorship*, 25(3), 239–252.
- Tallon, L., ve Walker, K. (Eds.). (2008). *Digital technologies and the museum experience, Handheld guides and other media*. AltaMira Press.
- Tallon, Loïc, and Kevin Walker, eds. *Digital Technologies and the Museum Experience, Handheld Guides and Other Media*. Lanham, AltaMira Press, 2008.
- Taplin, I. M. (2014). Who is to blame? A re-examination of fast fashion after the 2013 factory disaster in Bangladesh. *Critical Perspectives on International Business*, 10(1/2), 72–83. <https://doi.org/10.1108/cpoib-09-2013-0035>
- Tarrant, N. (1994). *The development of costume*. Routledge.
- Taylor, Lou. *The Study of Dress History*. Manchester, Manchester University Press, 2002.
- Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre, Teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.
- Torgan-Güzel, E. (2022). *Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki klapdanlı Kâbe örtülerinin korunmasına yönelik arkeometrik incelemeler*. *Sanat Tarihi Dergisi*, 31(1), 375–395.
- Tortora, P. ve Eubank, K. (2016). *A History of Costume and Fashion*. Fairchild Books.
- Tungate, M. (2008). *Fashion Brands, Branding Style from Armani to Zara*. Kogan Page.
- VveA Museum. (2019). *Christian Dior, Designer of Dreams*. Victoria ve Albert Museum.
- Victoria ve Albert Museum. (2022). *Fashion collections*. Erişim <https://www.vam.ac.uk>
- Victoria ve Albert Museum. (2022). *Kimono, Kyoto to Catwalk*. Erişim 31 Ocak 2025, <https://www.vam.ac.uk>

- Victoria and Albert Museum. (2017). *VveA virtual couture, An interactive installation*. Victoria and Albert Museum.
- Victoria ve Albert Museum. (2019). *Museum Accession Record, İslam Sanatları Koleksiyonu*.
- Victoria and Albert Museum. (2023). *Digital Fashion Exhibitions*. Erişim, <https://www.vam.ac.uk>
- Vogue. (2023). *Inside “Golden Opulence,” an Exhibition Showcasing Istanbul’s Lasting Influence on High Fashion*. Erişim, <https://www.vogue.com/article/golden-opulence-istanbul-exhibition>
- Vogue Türkiye. (2023). *Golden Opulence Sergisiyle Lüksün Coğrafyamızdaki 500. Yılı*. Erişim, <https://vogue.com.tr/sanat/golden-opulence-sergisiyle-luksun-cografyamizdaki-500yili>
- Vogue Runway. (2025, 27 Haziran). Rick Owens İlkbahar 2026 Koleksiyonu ve Temple of Love Açıklamaları. Instagram üzerinden, <https://www.instagram.com/voguerunway>
- Wilcox, C. (2015). *Alexander McQueen, Savage Beauty*. Victoria and Albert Museum.
- Wilson, Elizabeth. *Adorned in Dreams, Fashion and Modernity*. Berkeley, University of California Press, 1987.
- Wilson, Elizabeth. *Adorned in Dreams, Fashion and Modernity*. Berkeley, University of California Press, 1987.
- World Commission on Environment and Development (WCED). (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press.
- WRAP. (2012). *Valuing our clothes, The cost of UK fashion*. WRAP. <https://wrap.org.uk/resources/report/valuing-our-clothes-cost-uk-fashion>
- Yılmaz, B. (2017). *Sadberk Hanım Müzesi, Osmanlı Giyim Kültürü*. Koç Vakfı Yayınları. ISBN, 9786059948002
- Zancanaro, M., Stock, O., ve Cappelletti, A. (2007). Sensing museum visitors, Creating adaptive and interactive museum experiences. *Interacting with Computers*, 19(4), 419–433.

İnternet Kaynakları

20 minutes FR 15 Ekim 2015. *Musée de l'homme Paris*'te kapılarını yeniden açıyor.

25 Mart 2024 tarihinde <https://www.20minutes.fr/culture/diaporama-9745-musee-homme-rouvre-portes-paris> adresinden edinilmiştir.

Arkiv 2024. *Vakko moda ve power medya merkezi*. 19 Kasım 2024 tarihinde <https://www.arkiv.com.tr/proje/vakko-moda-ve-power-medya-merkezi/1554> adresinden edinilmiştir.

Bıçak K. 19 Temmuz 2022. *Victoria ve Albert Müzesi*'nde 'Africa Fashion' sergisi. 17 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.alem.com.tr/sergiler/victoria-ve-albert-muzesinde-africa-fashion-sergisi-1078426> adresinden edinilmiştir.

Bigumigu 22 Mayıs 2020. *Sanal modellerle Instagram canlı yayınında defile*. 30 Ocak tarihinde <https://bigumigu.com/haber/hanifa-sanal-modellerle-instagram-canli-yayininda-defile/> adresinden edinilmiştir.

Condè Nast Traveler 2025. *Ferragamo müzesi*. 6 Mart 2025 tarihinde <https://www.cntraveler.com/activities/florence/ferragamo-museo> adresinden edinilmiştir.

Çakmakçı B. 10 Nisan 2016. *Giylenebilir sanal gerçekliğe giriş*. 23 Ocak 2025 tarihinde <https://vogue.com.tr/metropol/giylenebilir-sanal-gerceklige-giris-101> adresinden edinilmiştir.

Dazed digital arşiv galeri. *Alexander McQueen arşiv*. 4 Haziran 2024 tarihinde <https://www.dazeddigital.com/fashion/gallery/31244/7/alexander-mcqueen> adresinden edinilmiştir.

Denim innovation 11 Şubat 2019. *Şimdiye kadarki en sürdürülebilir kot pantolonlar (Most sustainable jeans ever.)* 6 Temmuz 2024 tarihinde Denim innovation <https://deniminnovation.com/2019/02/11/most-sustainable-jeans-ever/> adresinden edinilmiştir.

Designboom 8 Mayıs 2018. *DS+R, kostüm enstitüsünün 'gök cisimleri' sergisinin sahnesini hazırlıyor*. 17 Temmuz 2024 tarihinde designboom <https://www.designboom.com/design/met-costume-institute-heavenly-bodies-exhibition-diller-scofidio-renfro-05-08-2018/> adresinden edinilmiştir.

Elle Türkiye 27 Temmuz 2017. *Stella McCartney 2017 sonbahar-kış kampanyasını katı atık depolama alanında çekti.* 15 Ekim 2024 tarihinde Elle Türkiye <https://www.elle.com.tr/moda/moda-haberleri/stella-mccartney-2017-sonbahar-kis-kampanyasini-kati-atik-depolama-alaninda-cekti> adresinden edinilmiştir.

Fashion exhibition making 7 Şubat 2021. *Zamanı Geldi: Moda ve Süre.* 10 Temmuz 2024 tarihinde <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/about-time-fashion-and-duration/> adresinden edinilmiştir.

Fashion exhibiton making 6 Şubat 2011. *Geleceğin Güzeli: Japon Modasının 30 Yılı (Turne).* 10 Temmuz 2024 tarihinde <https://fashionexhibitionmaking.arts.ac.uk/future-beauty-30-years-of-japanese-fashion/> adresinden edinilmiştir.

Foundation for spirituality and the arts 8 Ekim 2018. *Kurulum görünümü 'Göksel Bedenler: Moda ve Katolik Hayal Gücü', metropoliten sanat müzesi.* 4 Temmuz 2024 tarihinde <https://fsa.art/inspirations/heavenly-bodies-fashion-and-the-catholic-imagination/> adresinden edinilmiştir.

Garrigues M. 22 Şubat 2021. *Dünyanın en güzel 12 moda müzesi.* 3 Mart 2025 tarihinde <https://www.vogue.fr/culture/article/les-12-plus-beaux-musees-de-mode-au-monde-en-2019-dior> adresinden edinilmiştir.

Hypebeast 27 Ekim 2022. Balenciaga'nın mantar paltosuna yakından bir bakış. 6 Temmuz 2024 tarihinde hypebeast <https://hypebeast.com/2022/10/balenciaga-fall-winter-2022-epheatm-mushroom-coat> adresinden edinilmiştir.

Karmali S. 23 Ocak 2024. *V&A'nın Chanel sergisi: Bilmeniz gereken her şey.* 4 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/a40125689/v-and-a-museum-coco-chanel-exhibition/> adresinden edinilmiştir.

Kennedy C.I. 1 Mart 2023. *Alexander Mcqueen İlkbahar/Yaz 2001:Voss.* 3 Haziran 2024 tarihinde <https://www.articlesofclothing.com/p/alexander-mcqueen-springsummer-2001> adresinden edinilmiştir.

- Masetti A. 11 Şubat 2011. *Alexander McQueen'siz bir yıl*. 3 Haziran 2024 tarihinde <https://www.thefashioncommentator.com/2011/02/un-anno-senza-alexander-mcqueen.html> adresinden edinilmiştir.
- Met Museum 7 Ağustos 2011. *Alexander McQueen Savage Beauty*. 6 Nisan 2025 tarihinde <https://blog.metmuseum.org/alexandermcqueen/> adresinden edinilmiştir.
- MoMa 27 Şubat 2025. *Art lab*. 8 Ağustos 2024 tarihinde <https://www.moma.org/> adresinden edinilmiştir.
- Multibabydoll Nisan 2010. *Alexander McQueen'in Voss rüyası*. 3 Haziran 2024 tarihinde <https://www.multibabydoll.com/alexander-mcqueenin-voss-ruyasi/> adresinden edinilmiştir.
- Musée du Quai Branly 2022. *Kültürlerin buluşması sergi rehberi. (Weaving cultures exhibition guide.)* 3 Şubat 2025 tarihinde Quai Branly Fransa <https://www.quai Branly.fr> adresinden edinilmiştir.
- NGV 25 Nisan 2022. *Gabrielle Chanel Moda Manifestosu (Fashion Manifesto)*. 4 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.ngv.vic.gov.au/exhibition/gabrielle-chanel-fashion-manifesto/> adresinden edinilmiştir.
- Palais Galliera 2023. *Palais Galliera bugün*. 14 Ocak 2024 tarihinde <https://www.palaisgalliera.paris.fr/en/palais-galliera/museum/le-palais-galliera-aujourd'hui> adresinden edinilmiştir.
- Pizzuto A. Mayıs 2018. *'Christian Dior, Rüyaların Modacısı' Arts Deco'daki etkinlik sergisi*. 18 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.marieclaire.fr/christian-dior-couturier-du-reve-l-exposition-evenement-aux-arts-deco,1140046.asp> adresinden edinilmiştir.
- Price K. 9 Haziran 2017. *We Wear Culture-yeni bir sanal moda deneyimi*. 23 Ocak 2025 tarihinde <https://www.vam.ac.uk/blog/digital/we-wear-culture-a-new-virtual-fashion-experience?srsId=AfmBOoqyuBfjExx9hmGAeuiBERJK5e7OfgPhUbYmuohjmqNLV552fst8> adresinden edinilmiştir.

- Riant T. 20 Mayıs 2025. *Rick Owens 'Temple of Love' ı tanıttı.* 29 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.modzik.com/mode/news-rick-owens-devoile-temple-love/> adresinde edinilmiştir.
- Roland Halbe 2006. *Musée du Quai Branly Paris-Fransa-2006.* 14 Ocak 2024 tarihinde <https://rolandhalbe.eu/portfolio/museum-quai-branly-by-nouvel/> adresinden edinilmiştir.
- Sadberk hanım müzesi 29 Ekim 2024. *Mâzîden Âtiye Zarâfet- Osmanlı İmparatorluğu'nun son söneminden Cumhuriyetin ilk yıllarına kadın kıyâfetleri.* 2 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.sadberkhanimmuzesi.org.tr/tr/sergiler> adresinden edinilmiştir.
- The Guardian 19 Ağustos 2015. *Çin: Aynanın içinden sergisi Metropolitan Müzesi rekorunu kırdı.* 5 Ekim 2024 tarihinde <https://www.theguardian.com/fashion/2015/aug/19/china-through-the-looking-glass-show-breaks-metropolitan-museum-record> adresinden edinilmiştir.
- The New York Times 2023. *Punk gone couture at the met.* 10 Mart 2025 tarihinde <https://www.nytimes.com/slideshow/2013/05/10/arts/design/20130510-punk.html> adresinden edinilmiştir.
- Tilda Nisan 2010. *Alexander McQueen Voss.* 3 Haziran 2024 tarihinde <https://lee-alexander-mcqueen.tilda.ws/voss> adresinden edinilmiştir.
- Vazifdar F. 23 Aralık 2022. *Alexander McQueen İlkbahar/Yaz 2010 Platon'un Atlantis'i efsanevi bir moda şovundan ilham almak.* 3 Haziran 2024 tarihinde <https://thoughtoverdesign.com/alexander-mcqueen-platos-atlantis> adresinden edinilmiştir.
- Victoria ve Albert Müzesi 1 Eylül 2019. *Christian Dior: Rüyaların Tasarımcısı sergisinin içi.* 16 Haziran 2024 tarihinde https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-christian-dior-designer-of-dreams-exhibition?srsId=AfmBOor5-5B7f_KinB84T4FgxkXBASe6LvAOXfEEOiGADi1y76RNzDI4 adresinden edinilmiştir.

Victoria ve Albert Müzesi 16 Nisan 2023. *Africa Fashion*. 10 Temmuz 2024 tarihinde https://www.vam.ac.uk/exhibitions/africa-fashion?srsltid=AfmBOoq8GK7YjFlo4MjXAOpMm8gKD1JHKRPtac_Y-GRUsscyo7f1G8QD adresinden edinilmiştir.

Victoria ve Albert Müzesi 24 Ocak 2019. *Aşk büstiyeri*. 20 Mayıs 2024 tarihinde <https://collections.vam.ac.uk/item/O1470688/bustier-damour/> adresinden edinilmiştir.

Victoria ve Albert Müzesi 25 Şubat 2020. *Kimono'nun İçinde: Kyoto'dan Podyuma sergisi*. 10 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.vam.ac.uk/articles/inside-the-kimono-kyoto-to-catwalk-exhibition?srsltid=AfmBOooHyGeY8kluGeEKdvGfrhE23TaUffm0AHNnS-72H24d-mkB8Q-I> adresinden edinilmiştir.

TOPLUMSAL KATKI

Bu tez, moda müzelerinin yalnızca estetik ve tasarıma yönelik bir alan değil; aynı zamanda toplumsal hafızanın, kültürel mirasın ve kimliğin aktarımında önemli bir araç olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Moda müzelerinin kültürel mirasın korunmasında ve sürdürülebilirlik bilincinin toplumsallaşmasında üstlenebileceği rolü vurgulamaktadır. Moda, hızlı tüketim kültürünün bir parçası haline geldikçe, geçmişin tasarımlarına, üretim tekniklerine ve anlatılarına dair bilgiler hızla kaybolmaktadır. Moda tarihi çoğu zaman gündelik hayatın bir parçası olarak göz ardı edilirken, bu çalışma moda müzelerinin toplumun tarihsel dönüşümünü, sosyo-kültürel yapısını ve değer sistemlerini yansıttığını savunur.

Bu bağlamda çalışma, moda müzelerinin hem eğitici hem de farkındalık yaratan işlevine dikkat çekerek, sürdürülebilir moda anlayışının yaygınlaşmasına katkı sunmayı hedeflemektedir. Moda mirasının belgelenmesi ve sergilenmesi, tasarımcıları ve tüketicileri daha bilinçli tercihler yapmaya yönlendirebilir. Ayrıca bu tür müzelerin sayısının artırılması, yalnızca sanata ve tasarıma erişimi kolaylaştırmakla kalmaz; aynı zamanda kültürel çeşitliliği görünür kılarak toplumsal kapsayıcılığı da destekler.

Sonuç olarak bu tez, modanın sadece bir tüketim nesnesi değil, aynı zamanda kültürel bir ifade biçimi olarak anlaşılması ve korunması gerektiğini vurgulayarak toplumsal farkındalığın artmasına katkıda bulunmayı ve moda ve kültür alanındaki aktörler için hem akademik bir kaynak hem de sürdürülebilir ve bilinçli moda pratiklerinin teşvik edilmesi açısından yönlendirici bir çerçeve sunması amaçlanmaktadır.